

Skyddad natur 2018-12-31

Protected Nature 2018

I korta drag**15 procent av Sveriges land och sötvatten formellt skyddat**

Den 31 december 2018 var 14,5 procent av Sveriges land- och sötvattenarealer permanent och formellt skyddade. Där ingår nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden, nationalstadsparken och Natura 2000. När inomstatliga överenskommelser och tidsbestämt formellt skydd (naturvårdsavtal) inkluderas, ökar andelen till 14,9 procent.

Tabell 1. Sammanfattning av skyddad natur 2018-12-31

Instrument för skydd	Antal	Arealer i hektar				Andel skyddad areal land och sötvatten
		Totalt	Land	Sötvatten	Hav	
Miljöbalken, permanent formellt skydd						
Nationalparker	30	743 235	633 651	63 604	45 981	1,6%
Naturreservat	4 930	4 808 590	3 939 158	309 402	560 030	9,5%
Naturvårdsområden	90	149 161	109 471	13 345	26 345	0,3%
Biotopskyddsområden i skog	8 251	30 392	30 326	64	2	0,1%
Övrigt biotopskyddsområde	114	314	264	4	46	0,0%
Nationalstadsparken	1	2 614	1 806	14	794	0,0%
Natura 2000	4 539	7 794 568	4 748 246	1 042 676	2 003 646	12,9%
Totalt utan överlapp		8 690 671	5 380 269	1 086 743	2 223 659	14,5%
Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd						
Naturvårdsavtal*		170 219	168 759	1 439	21	0,4%
Inomstatliga överenskommelser						
Fortifikationsverket	56**	32 284	30 851	1 378	56	0,1%
Alla ovanstående skyddstyper, utan överlapp		8 893 318	5 580 044	1 089 560	2 223 714	14,9%

Birgitta Olsson, Naturvårdsverket
Tfn 010-698 10 00
birgitta.olsson@naturvardsverket.se

Karin Hedeklint, SCB
Tfn 010- 479 50 00
mark.vatten.gis@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-3947 Serie MI – Miljö. Utkom den 24 maj 2019.
URN:NBN:SE:SCB-2019-MI41SM1901_pdf
Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Stymne, SCB.

Kommentarer till Tabell 1:

Inom skyddsformerna naturreservat, Natura 2000 och naturvårdsavtal ingår arealer utan restriktioner, t.ex. utan föreskrifter mot skogsbruk.

Uppgifterna avser områden som var gällande (d.v.s. hade vunnit laga kraft) 2018-12-31. Värden för enskilda instrument är inte summerbara till totalvärden, p.g.a. överlappande arealer. Där det anges är arealuppgifter rensade från ytor som överlappar varandra.

*Naturvårdsavtal inkluderar Naturvårdsverkets och Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, vitryggsavtal, samt ekoparker. Flera avtal saknar tillgänglig information om slutdatum. Av Naturvårdsverkets avtal har 128 stycken, omfattande 2 360 hektar, en kvarvarande löptid på mindre än 15 år.

**Antal områden avseende inomstatliga överenskommelser med Fortifikationsverket, uppgiften hämtad från *Överenskommelse om skydd av särskilt värdefulla naturskogsområden*, 5. Naturskogar Nv Dnr 310-167-10 No.

Nationella marktäckedata (NMD)

Årets tema i SM Skyddad natur är Nationella marktäckedata (NMD) och dess påverkan på statistiken över naturtyper inom skyddad natur. NMD är en ny heltäckande kartering av marken i Sverige. Kartan består av 25 tematiska klasser av naturtyper, plus tilläggsinformation.

Från och med 2018 års statistik är NMD källa till statistik över naturtyper och formellt skyddad skog, vilket innebär förändringar i både definitioner och statistiska värden. NMD har i flera fall andra definitioner av naturtyper än tidigare källor för statistiken. NMD ger även ett mer detaljerat underlag för statistiken än tidigare. Det är därmed en kvalitetshöjning av statistiken som görs.

Förändringen i statistik över skogsmark berör framförallt improduktiv skogsmark. Även karteringen av öppna marker skiljer sig åt, framförallt i fjällen.

Naturtyper inom nationalparker och naturreservat

En tredjedel av landytan inom nationalparker och naturreservat utgörs av naturtypen *Övrig öppen mark ovan fjällnära gräns*. Den näst vanligaste naturtypen är *Öppen våtmark*, som står för 14 procent av landytan. Vatten i form av hav och sötvatten utgör knappt 20 procent av den totala ytan.

Drygt hälften av skogsmarken inom nationalparker och naturreservat är produktiv. En fjärdedel av den finns nedan den fjällnära gränsen. Den vanligaste typen av skyddad skog var granskog.

Åsnens nationalpark

Under 2018 inrättades Sveriges 30:e nationalpark. Det var Åsnen, belägen i Kronobergs län. Dess yta på totalt 1 900 hektar utgörs av insjöskärgård, som till 74 procent består av vatten. Utifrån uppgifter i NMD kan ytan fördelas på 17 olika naturtyper.

De 490 hektar av nationalparken som utgörs av landområden består till största delen av skog. 67 procent är skog utanför våtmark och 17 procent skog på våtmark. Det vanligaste trädslaget i skog är tall, vilket utgör 35 procent av all skogsmark i området. 1 procent av ytan utgörs av vägar.

Ökning av vattenskyddsområden

Den 31 december 2018 fanns det drygt 1 600 vattenskyddsområden i Sverige, fördelade på 900 000 hektar. De flesta var grundvattentäkter. Under 2018 ökade arealen med 100 000 hektar land och vatten. Nya områden inrättades i bland annat Östergötlands och Dalarnas län. Utökningar av befintliga vattenskyddsområden gjordes i bland annat Västerbottens län.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	5
Årets tema: Nationella marktäckedata (NMD)	5
NMD påverkar statistiken över skyddad natur	6
Naturtyper i Åsnens nationalpark	9
Skyddad natur – historik	10
Naturtyper i skyddade områden	11
Storleksfördelning	13
Nationalparker	16
Naturreservat	17
Markägare i naturreservat	20
Naturvårdsområden	20
Beslut om naturreservat och naturvårdsområden	21
Biotopskyddsområden i skog och på övrig mark	22
Nationalstadsparken	23
Natura 2000	24
Natura 2000 utan överlapp med andra skyddstyper	25
Naturtyper	26
Förändring sedan 2017	27
Storleksfördelning av areal skyddad produktiv skog	27
Formellt skyddad skogsmark	28
Formellt skyddad skogsmark med överlapp	29
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp	31
Formellt skyddad skogsmark per region och instrument	32
Formellt skydd, slutavverkning och gallring	35
Skyddade områden i marin miljö	36
Marina nationalparker och naturreservat	37
Djur- och växtskyddsområden	39
Skyddade älvar	40
Vattenskyddsområden	41
Fridlysta djur- och växtarter	43
Naturminnen	44
Kulturresevat	45
Tillgänglighet till skyddad natur	46
Tätortsnära natur	48
Kostnader och förvaltning	49
Naturvårdsverkets kostnader	49
Skogsstyrelsens kostnader	49
Förvaltare av skyddade områden	50
Brott och förseelse mot områdesskydd	50

Internationell utblick	51
Skyddad natur inom Europa	51
Tabeller	53
35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31	53
Kort om statistiken	59
Statistikens ändamål och innehåll	59
Årligt tema	59
Definitioner och förklaringar	59
Instrument för skydd av skog	59
Naturtyper	60
Regioner	61
Information om statistikens framställning	63
Indata	63
Referensdatum	65
Bearbetningar	65
Information om statistikens kvalitet	66
Naturvårdsregistret (NVR)	66
Nationella marktäckedata (NMD)	67
Referensdatum i långa tidsserier	68
Internationella jämförelser	68
Förändringar jämfört med föregående års statistik	69
Naturtyper och skogsmark	69
Bra att veta	69
Information hos andra myndigheter	69
Teckenförklaring	69
Tidsserier	70
Tips vid användning av statistiken	70
In English	71
Summary	71
List of tables	72
List of terms	72

Statistiken med kommentarer

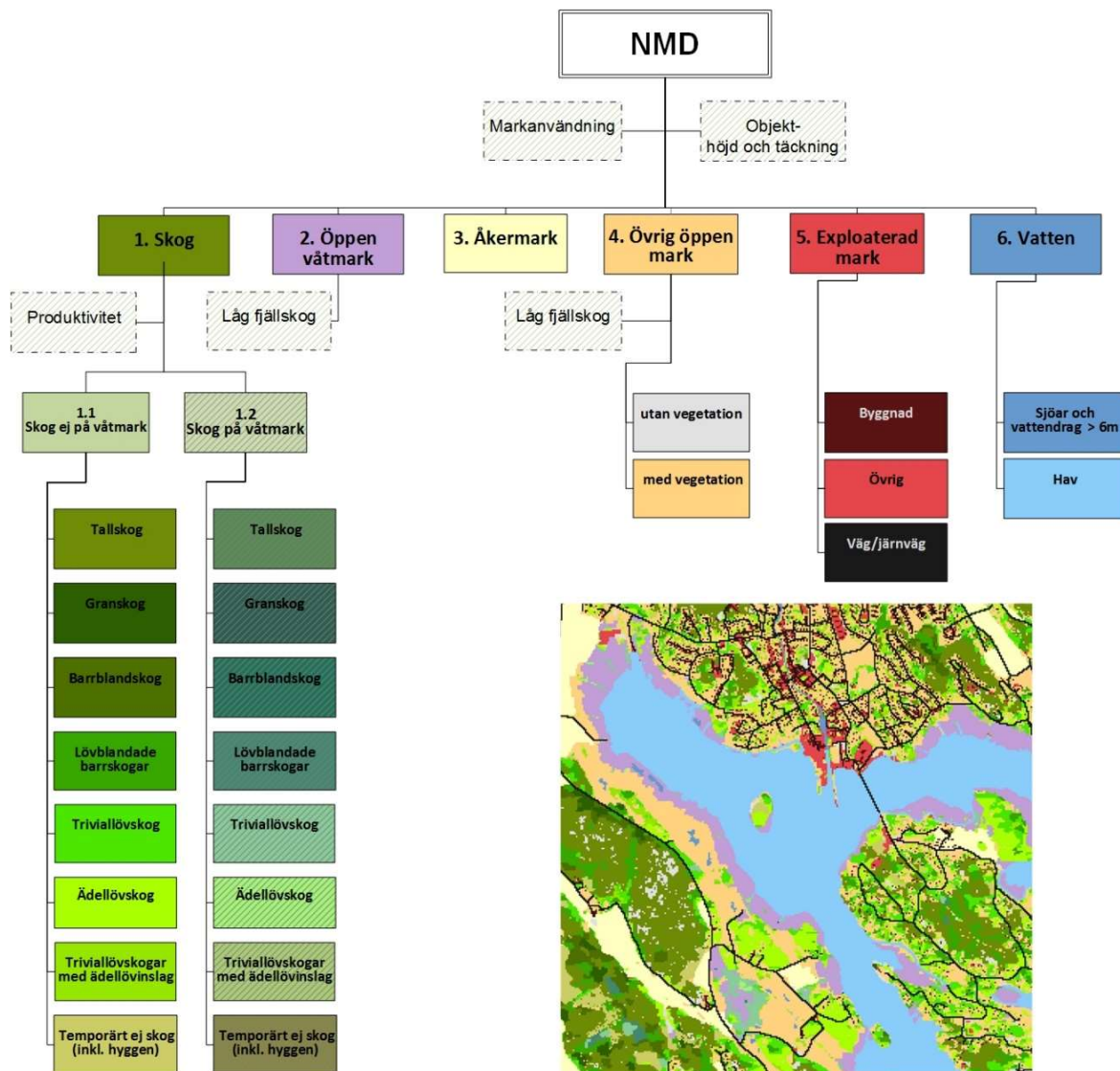
Årets tema: Nationella marktäckedata (NMD)

Nationella marktäckedata (NMD) är en ny heltäckande kartering av marken i Sverige. Syftet är att få grundläggande information om landskapet och hur det förändras. Arbetet har genomförts under Naturvårdsverkets ledning, i samarbete med flera andra myndigheter, bland annat SCB, Skogsstyrelsen, Lantmäteriet och SLU.

Karteringarna genomfördes under 2017-2019 och baserades på laserscanning och satellitdata. Andra databaser användes för kompletterande information. En första version av NMD publicerades som öppna data i mars 2019. Planen är att karteringen ska uppdateras vart 5:e år.

NMD består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och med en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Baskarteringen tillhandahålls i en ogeneraliserad och en generaliserad version.

Figur 1. Hierarkisk visualisering av NMD basskikt och tilläggs-skikt¹

¹ Produktbeskrivning finns att hämta på Miljödataportalen <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

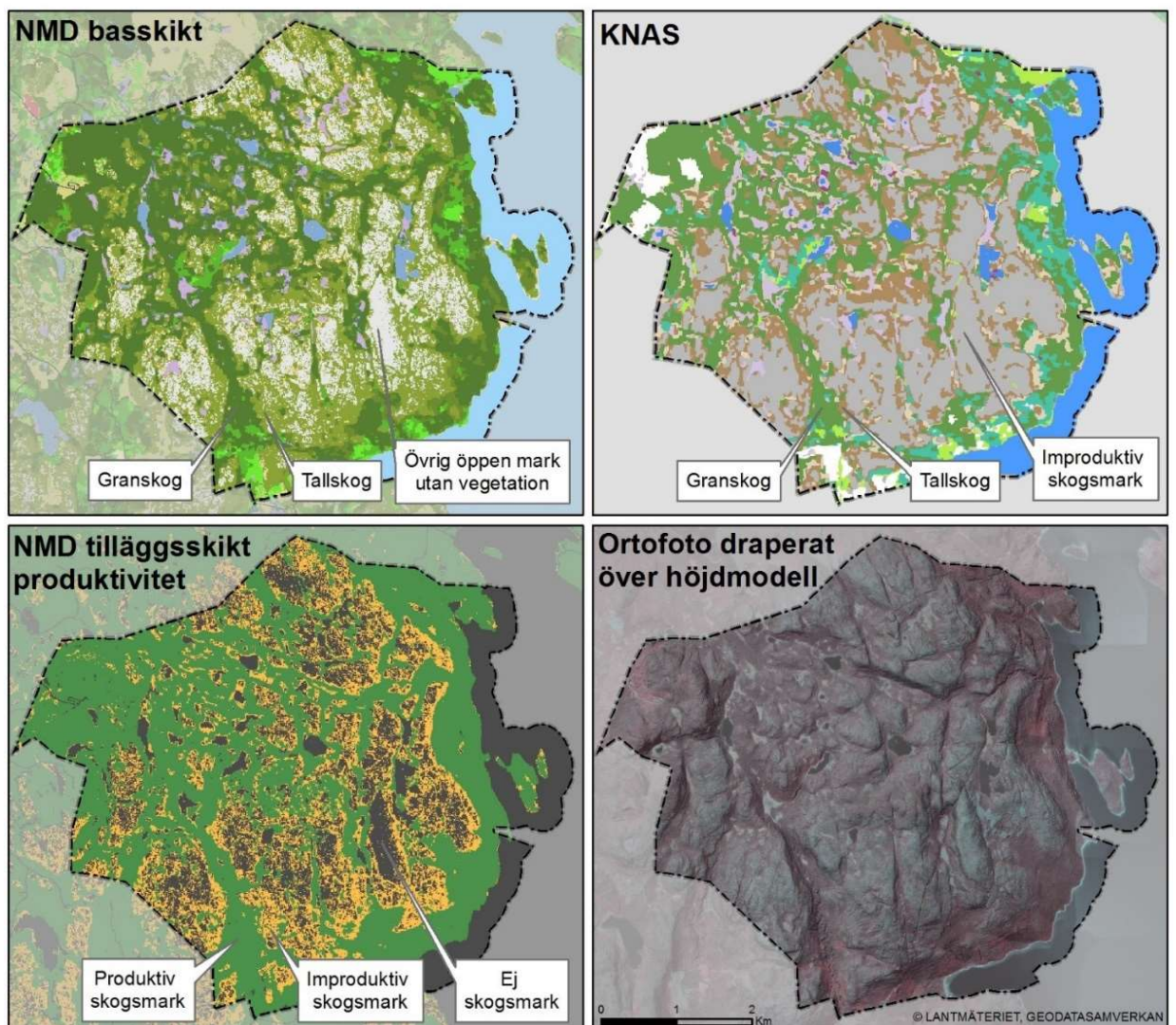
NMD påverkar statistiken över skyddad natur

Till och med 2017 års statistik över skyddad natur har registret *Kontinuerlig naturtypskartering av skyddade områden (KNAS)* använts vid fördelningen av statistik på naturtyper. Från och med 2018 års statistik är NMD källa till statistik över naturtyper, vilket innebär förändringar i både definitioner och statistiska värden. NMD har i flera fall andra definitioner för naturtyper än KNAS. NMD har även en annan skala än KNAS, vilket ger ett mer detaljerat underlag. Det är därmed en kvalitetshöjning av statistiken som görs.

Förändringen av statistik för skog berör framförallt improduktiv skogsmark, där vissa arealer som är karterade som skogsmark i KNAS är klassade som öppen mark i NMD. Även karteringen av öppna marker skiljer sig åt, framförallt i fjällen, där NMD har färre och mer generella klasser.

Den statistik som påverkas finns i avsnitten över *naturtyper* och *skyddad skog*. För statistiken över naturtyper inom nationalparker och naturreservat (Tabell 17), har arealuppgifter för 2017 räknats om, med hjälp av NMD.

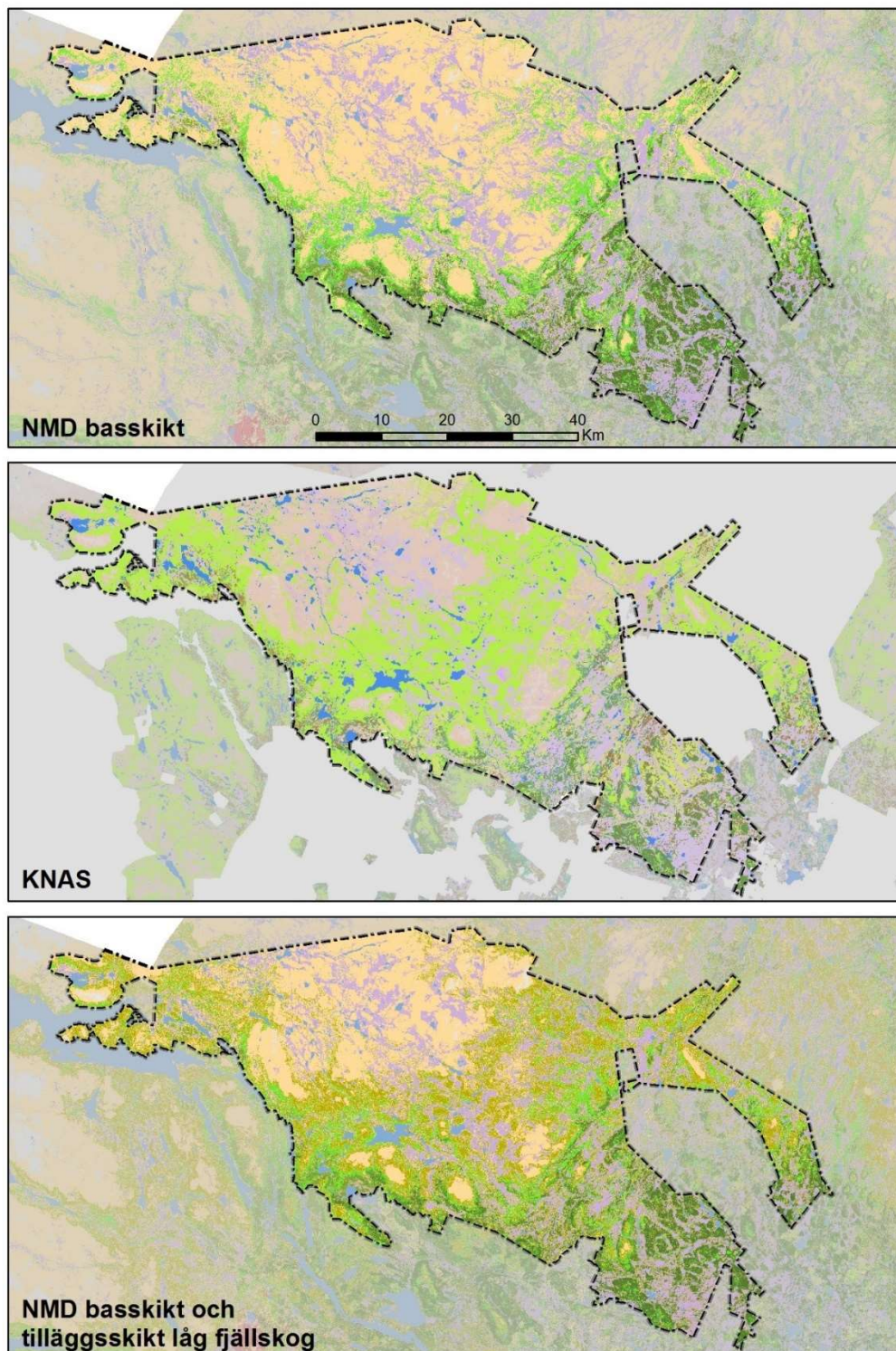
Karta 1. Skuleskogens nationalpark

I NMD har skogsmark anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, d.v.s. höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent, vilket innebär att den kan skilja sig från Lantmäteriets skogsmark, som KNAS baseras på. I bilderna ovan visas ett hållmarksområde som i KNAS är improduktiv skogsmark, medan det i

NMD inte är skogsmark, utan övrig öppen mark utan vegetation. Ett av tilläggs-skikten i NMD är produktivitet (skoglig produktivitet). Genom att kombinera det med basskiktet får vi information om att tallskogen huvudsakligen är impro- produktiv och granskogen produktiv.

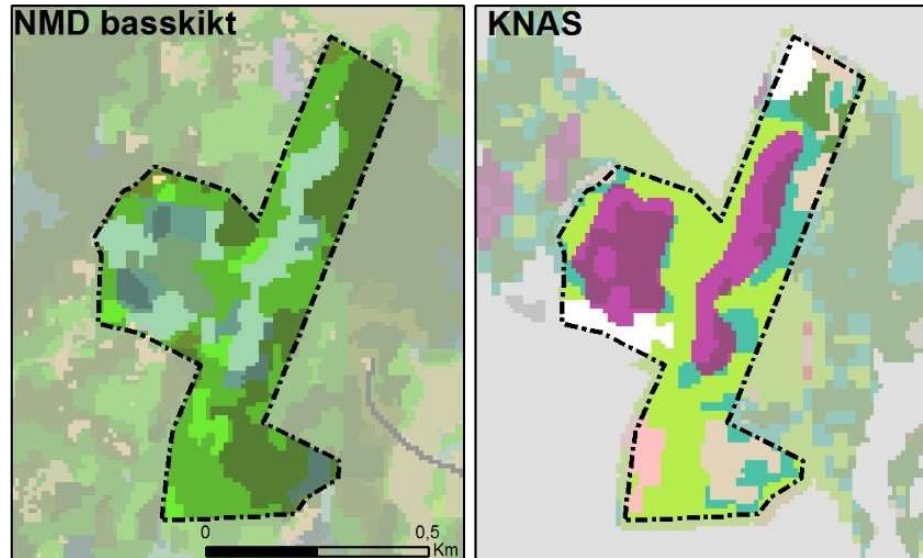
Karta 2. Torneträsk-Soppero fjällurskog naturreservat

Bilderna över Torneträsk-Soppero fjällurskog är ytterligare ett exempel på hur arealen skogsmark skiljer sig, beroende på vilken karta som används. Enligt KNAS finns det nästan 159 000 hektar skogsmark i det här området. Enligt NMD är skogsmarken endast 90 000 hektar.

Adderas information från ett av NMD:s kompletterande kartskikt, ser vi att området omfattar 75 000 hektar låg fjällskog, d.v.s. trädklädda områden inom fjällnära gräns, med en trädhöjd på 2-5 meter och en krontäckning om mer än 10 procent. Den sammanlagda arealen av NMD skogsmark och låg fjällskog blir då är 162 000 hektar, vilket ligger närmare den areal som KNAS anger.

Karta 3. Lissmossens naturreservat

NMD

- Tallskog på våtmark (2 ha)
- Granskog på våtmark (2 ha)
- Barrblandskog på våtmark
- Lövblandad barrskog på våtmark (2 ha)
- Triviallövskog på våtmark (6 ha)
- Ädellövskog på våtmark
- Triviallövskog med ädellövinslag utanför våtmark

KNAS

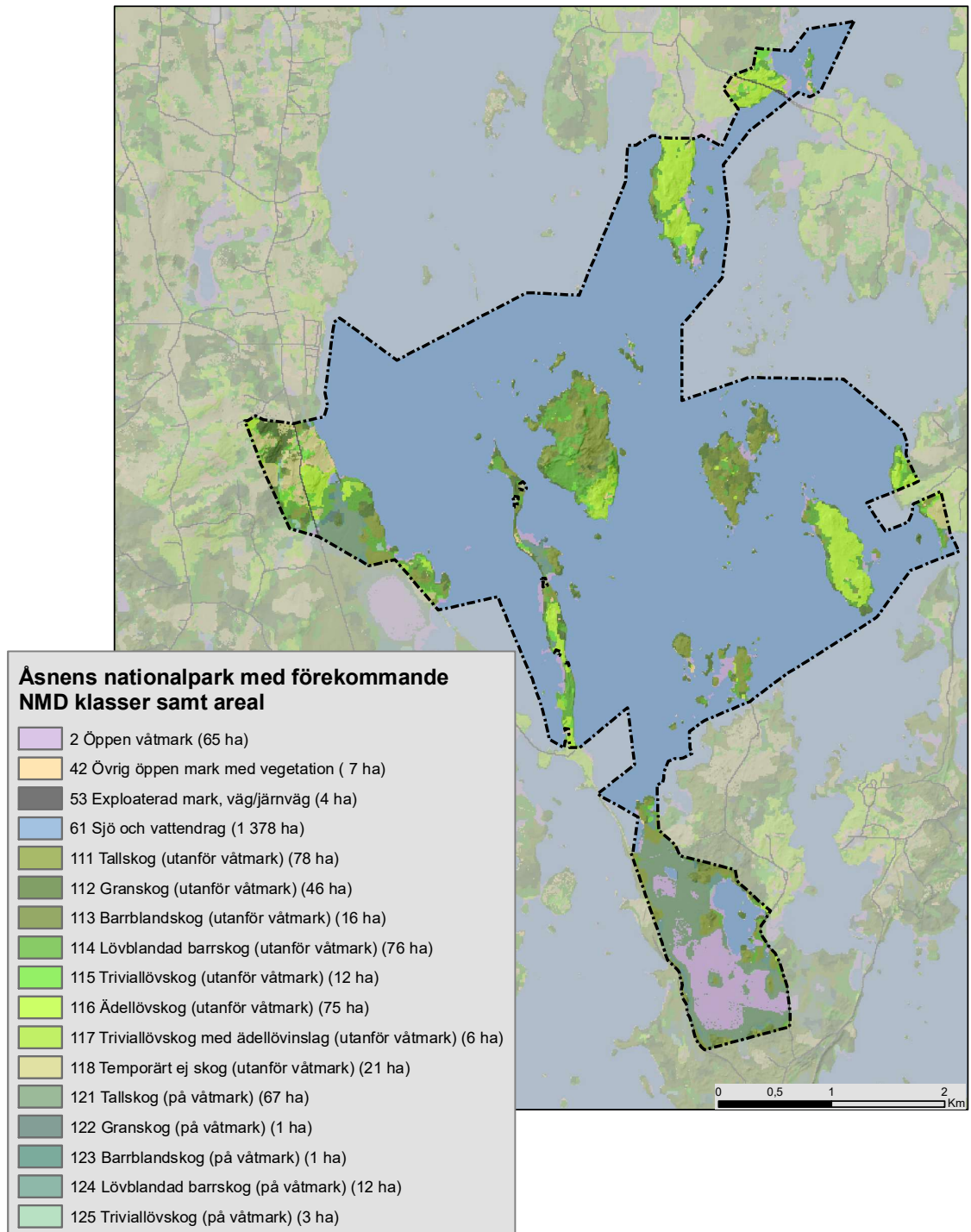
- Barrsumpskog (5 ha)
- Lövsumpskog (5 ha)

Det tredje exemplet visar ett område med nästan helt orörda löv- och barrsumpskogar, Lissmossens naturreservat i Uppsala län. NMD ger här mer detaljerad information om trädslag, medan KNAS endast anger två kategorier av trädslag.

Naturtyper i Åsnens nationalpark

Under 2018 inrättades Sveriges 30:e nationalpark. Det var Åsnen, belägen i Kronobergs län. Dess yta på totalt 1 900 hektar utgörs av insjöskärgård, som till 74 procent består av vatten. Utifrån uppgifter i NMD kan ytan fördelas på 17 olika naturtyper.

Karta 4. Naturtyper i Åsnens nationalpark, NMD 2019

Skyddad natur – historik

I mer än 100 år har det funnits skyddade naturområden i Sverige. År 1909 antog riksdagen en lag om nationalparker och bildade de nio första nationalparkerna.

De första naturreservaten bildades 1912. Då bestod skyddstypen endast av mindre arealer. Det var först på 1960-talet som arealerna ökade, i och med att ny lagstiftning möjliggjorde bildande av fler och större områden. I slutet av 1980-talet ökade arealerna naturreservat kraftigt, till följd av underlag och kunskap från den landsomfattande urskogsinventeringen 1978-1982, vilken var det första egentliga planeringsunderlaget för skydd av värdefulla skogar. Som ett resultat av den beslutade länsstyrelserna i bland annat Västerbotten och Norrbotten att skydda flera mycket stora fjällurskogar.

Mellan 1999 och 2000 ökade de skyddade arealerna med nästan 600 000 hektar, genom kompletteringar av Natura 2000-områden, samt ombildning av flera stora domänreservat i Norrbottens län till naturreservat.

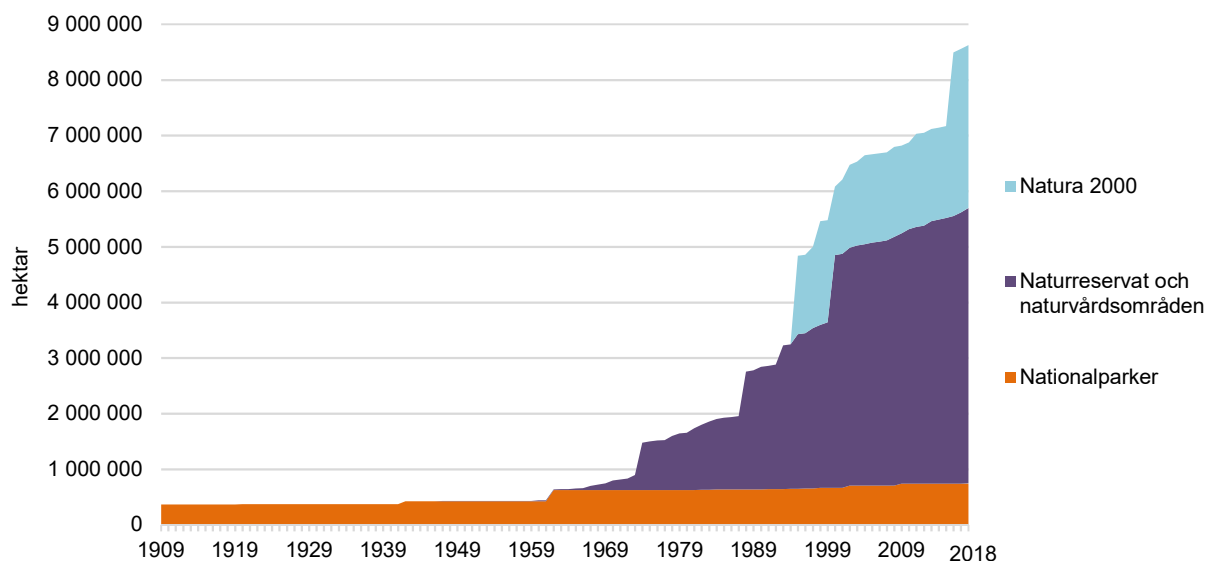
Figur 2. Viktiga årtal i utvecklingen av skyddad natur

Under 2018 ökade de skyddade arealerna med sammanlagt 70 000 hektar. Det var framförallt arealer inom naturreservat som ökade.

Diagram 1. Skyddad natur per instrument, 1909-2018

Akkumulerad totalareal av nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000 (habitatdirektivet)

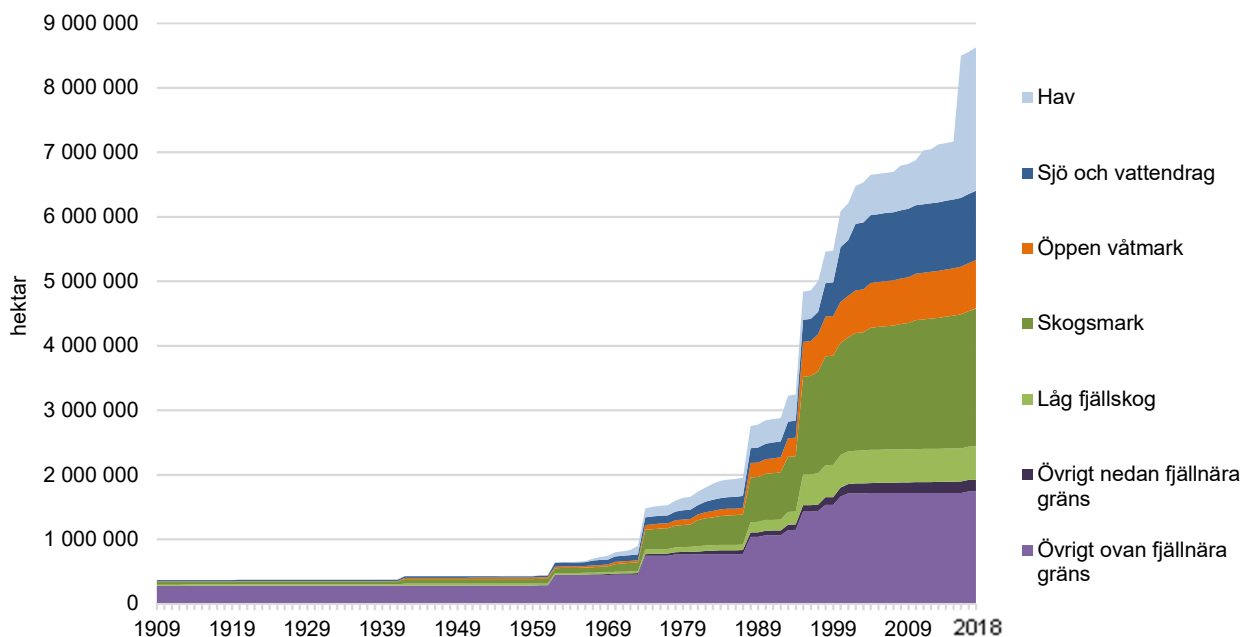
Diagrammet visar nettoarealen skyddad mark utifrån gällande-/laga-kraft-datum. I de fall områdesskydden överlappar varandra redovisas ytan i ordningen nationalpark, naturreservat/naturvårdsområde och Natura 2000. De flesta Natura 2000-områden överlappar nationalpark eller naturreservat.

Naturtyper i skyddade områden

Marker i fjällen dominerade länge den skyddade naturen. Skyddet av skogar, våtmarker, sötvatten och havsmiljöer ökade främst som en följd av urskogsinventeringen, införandet av Natura 2000 och miljömålen. Idag utgörs den skyddade naturen främst av skogsmark och havsmiljöer. Tillsammans med naturtypen Låg fjällskog utgör skogsmarken 31 procent av den skyddade arealen. Naturtypen Hav utgör 25 procent och Övrig mark ovan den fjällnära gränsen 20 procent av den skyddade naturen.

Diagram 2. Skyddad natur per naturtyp 1909-2018

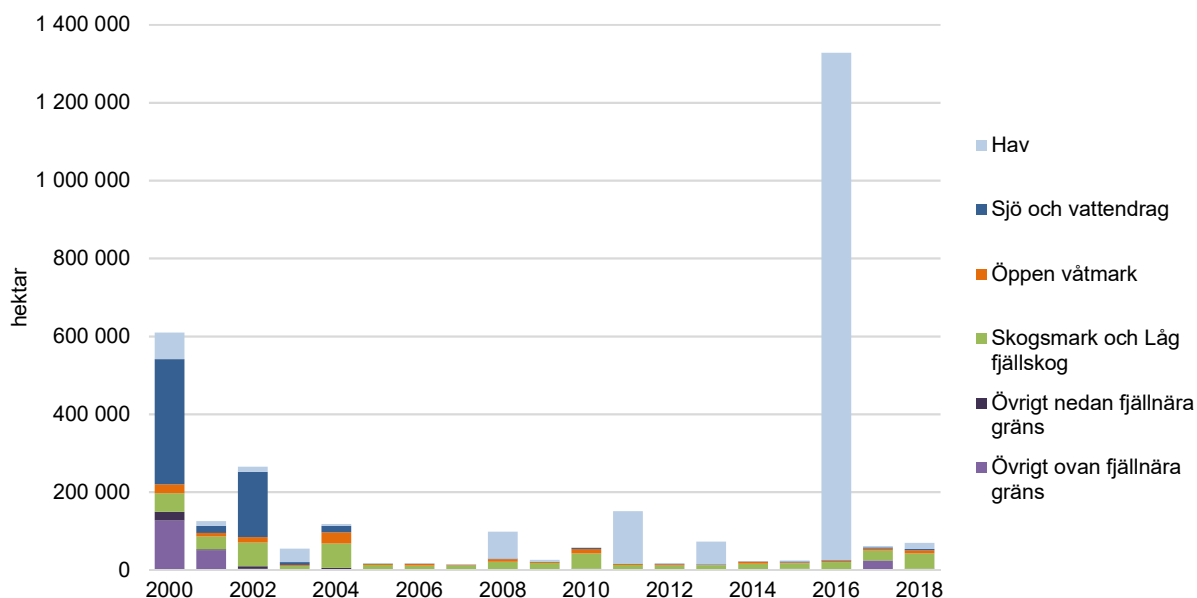
Akkumulerad totalareal av nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och Natura 2000

Diagrammet visar skyddad natur utifrån gällande-/laga-kraft-datum. Senare utökningar av områden redovisas på ursprungligt gällandedatum.

Diagram 3. Nyttillkommen skyddad areal per naturtyp 2000-2018

Areal inom gällande nationalparker, naturreservat och Natura 2000

Under de senaste sju åren, d.v.s. sedan 2012, har den nytillkomna skyddade naturen ökat med 1,6 miljoner hektar. Det avser skyddad natur inom gällande nationalparker, naturreservat och Natura 2000. De nya arealerna har framförallt bestått av hav. De största arealerna tillkom under 2016, då stora havsområden skyddas av genom Natura 2000. Havsarealerna står för 87 procent av all ny skyddad natur sedan 2012. Skogsmark och låg fjällskog utgör 8 procent.

Den skyddade areal som tillkom under 2018 bestod till nästan 60 procent av skogsmark och låg fjällskog. 22 procent bestod av hav och 12 procent av öppen våtmark.

Diagram 4. Ny skyddad natur 2012-2018, per naturtyp, andelar i procent

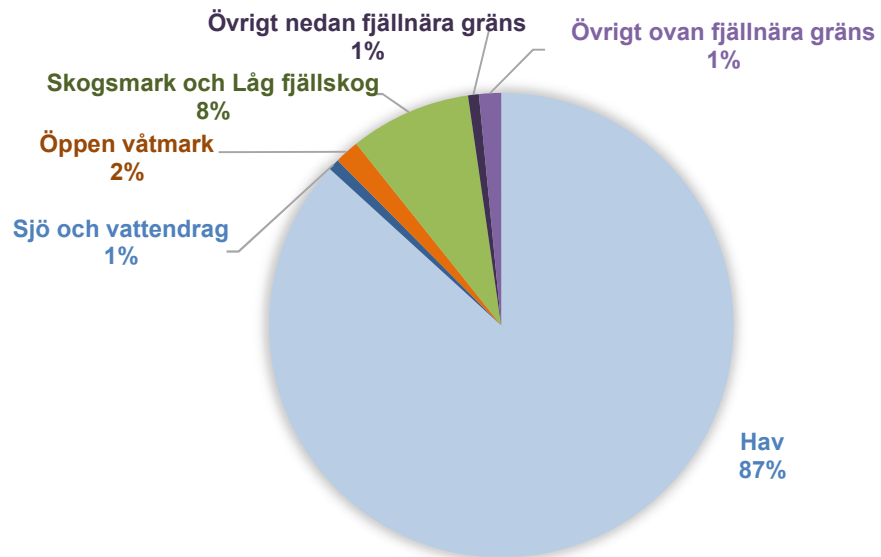
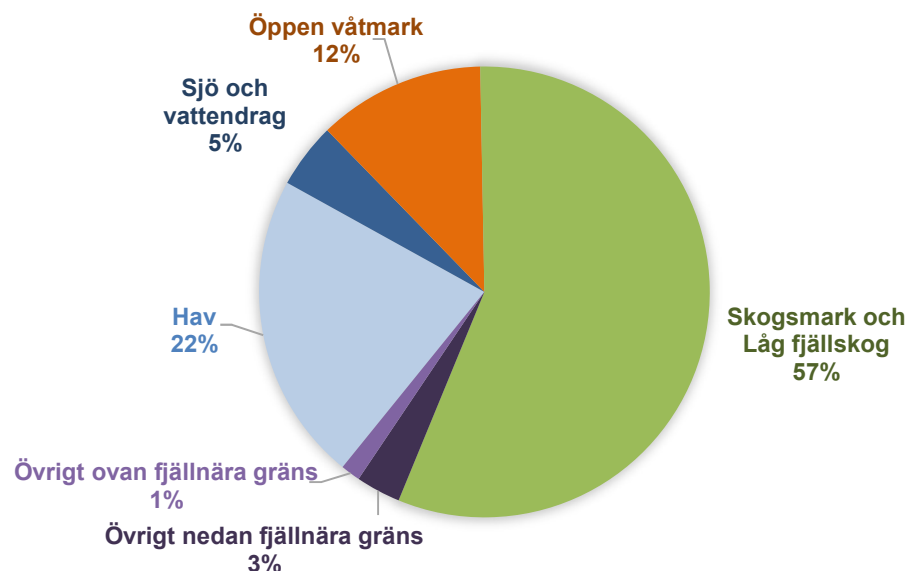

Diagram 5. Nya skyddade områden 2018 per naturtyp, andelar i procent

Skyddad natur avser gällande nationalparker, naturreservat och Natura 2000. Även arealer utan särskilda restriktionen ingår.

Diagrammen visar skyddad natur utifrån ursprungligt gällandedatum. Utökningar av områden som bildades innan 2000 ingår inte. För områden bildade 2000 eller senare visas utökningar på ursprungligt gällandedatum, även om utvidgning har gjorts senare.

Storleksfördelning

Skyddsformerna nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden omfattar nästan 13 400 olika objekt. Drygt 60 procent av dem är biotopskyddsområden i skog och på övrig mark. Deras sammanlagda yta utgör dock endast 1 procent av den totala ytan skyddad natur, eftersom varje biotopskydd utgör en liten yta. 95 procent av dem är mindre än 10 hektar och det största objektet är 25 hektar.

I antal utgör naturreservaten 37 procent av de skyddade områdena. Ytmässigt är naturreservaten dominerande, då de utgör 84 procent av de permanent skyddade arealerna. Flera naturreservat är mycket stora till ytan. Sveriges största naturreservat är Vindelfjällen i Västerbottens län, som har en yta på mer än 550 000 hektar. Det är mer än Vänerns yta.

Även landets nationalparker omfattar stora ytor. Trots att de endast är 30 till antalet, står de för 13 procent av den permanent skyddade arealen.

Det finns 90 naturvårdsområden, vilka tillsammans utgör 3 procent av den skyddade totalarealen.

Diagram 6-7. Antal områden och areal per instrument, 2018-12-31

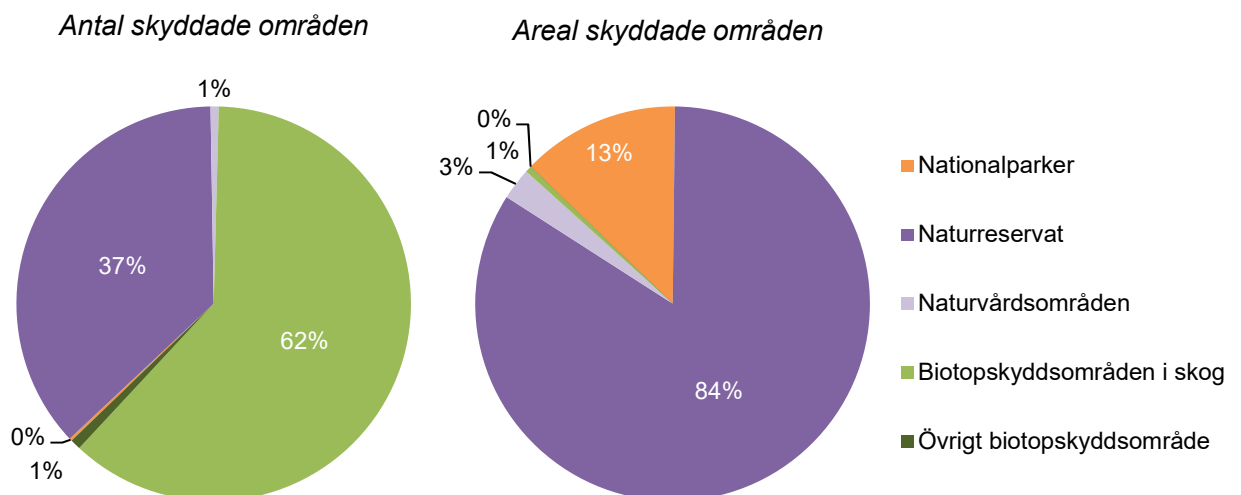
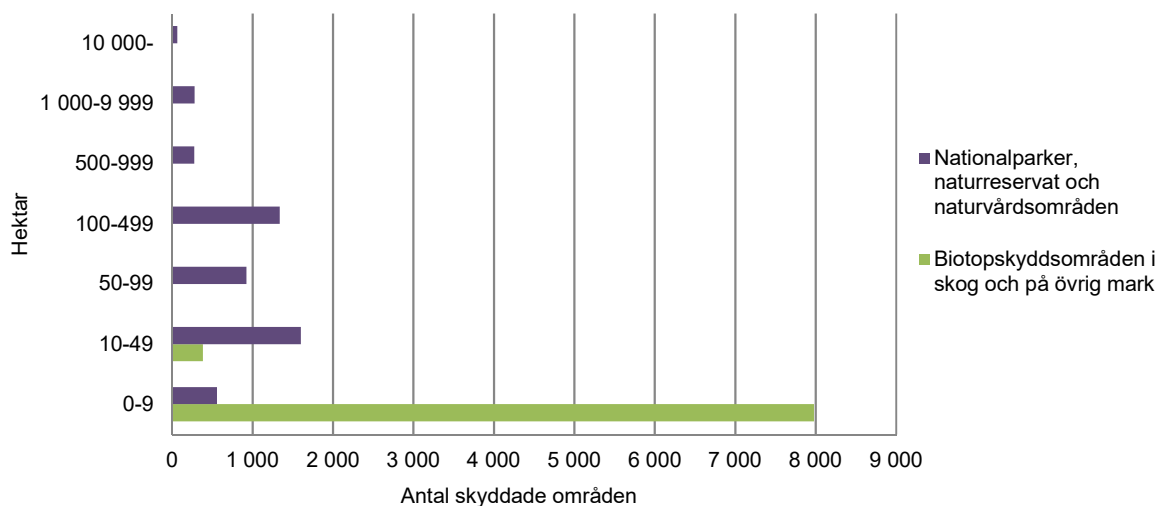

Diagram 8. Antal skyddade områden per storleksklass, 2018-12-31

Skyddad natur per kommun

I alla landets kommuner finns någon typ av skyddad natur, i form av nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde eller biotopskydd. I tre kommuner var mer än hälften av kommunens hela landareal skyddad. Det var kommunerna Salem och Vaxholm i Stockholms län, samt Sorsele i Västerbottens län. I 46 kommuner var mindre än 1 procent av landytan skyddad. Det är 4 kommuner färre jämfört med föregående års statistik.

Tabell 2. Tio-i-topp, andel skyddad landareal per kommun 2018-12-31

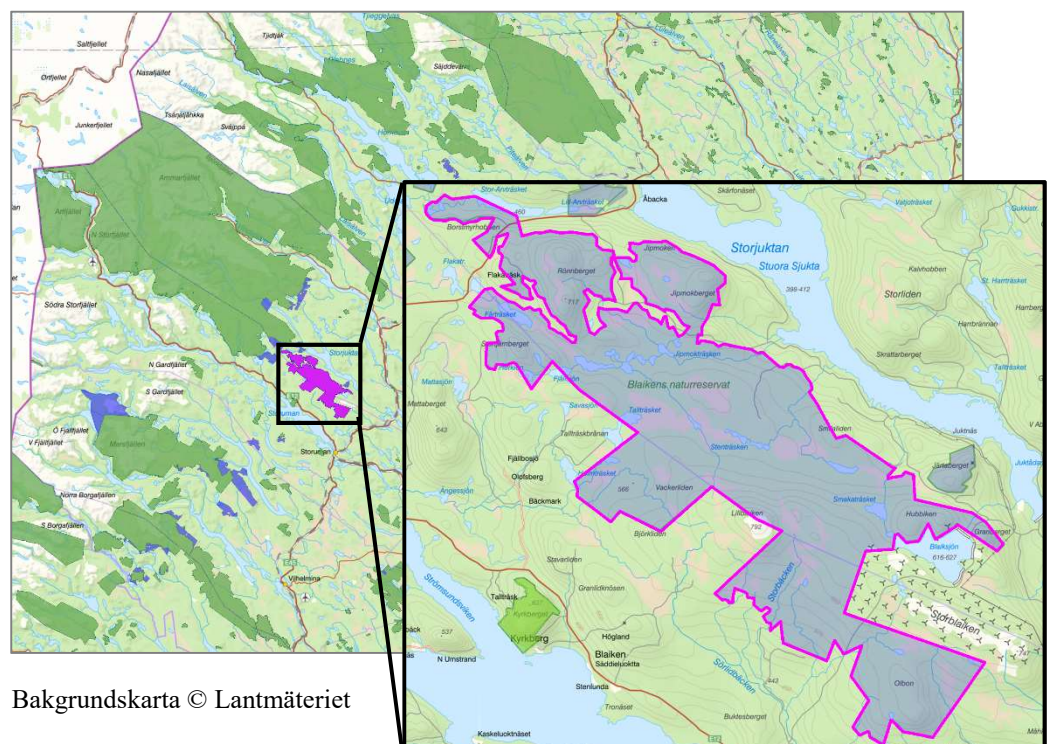
Län	Kommun	Skyddad landareal i hektar	Andel i procent, av kommunens hela landareal
Stockholm	Salem	3 181	59%
Västerbotten	Sorsele	414 845	56%
Stockholm	Vaxholm	2 927	51%
Norrbottnen	Jokkmokk	851 937	48%
Stockholm	Tyresö	3 038	44%
Norrbottnen	Gällivare	629 316	40%
Stockholm	Huddinge	4 937	38%
Stockholm	Sollentuna	1 709	32%
Stockholm	Järfälla	1 578	29%
Dalarna	Älvdalen	197 109	29%

Beräkningen avser skyddad landareal i nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), som andel av kommunens hela landareal.

För statistik över alla kommuner, se Tabell 1, samt Excel-fil på SCB:s webbplats www.scb.se/MI0603.

Under 2018 skedde den största ökningen av skyddad landareal i Västerbottens län, med anledning av ökade arealer naturreservat i länets fjällnära delar, i kommunerna Sorsele, Storuman, Vilhelmina och Dorotea. Bland annat blev det nya reservatet Blaiken gällande, vilket ensamt omfattar nästan 24 000 hektar. Totalt ökade landarealen skyddad natur med drygt 63 000 hektar i Västerbottens län.

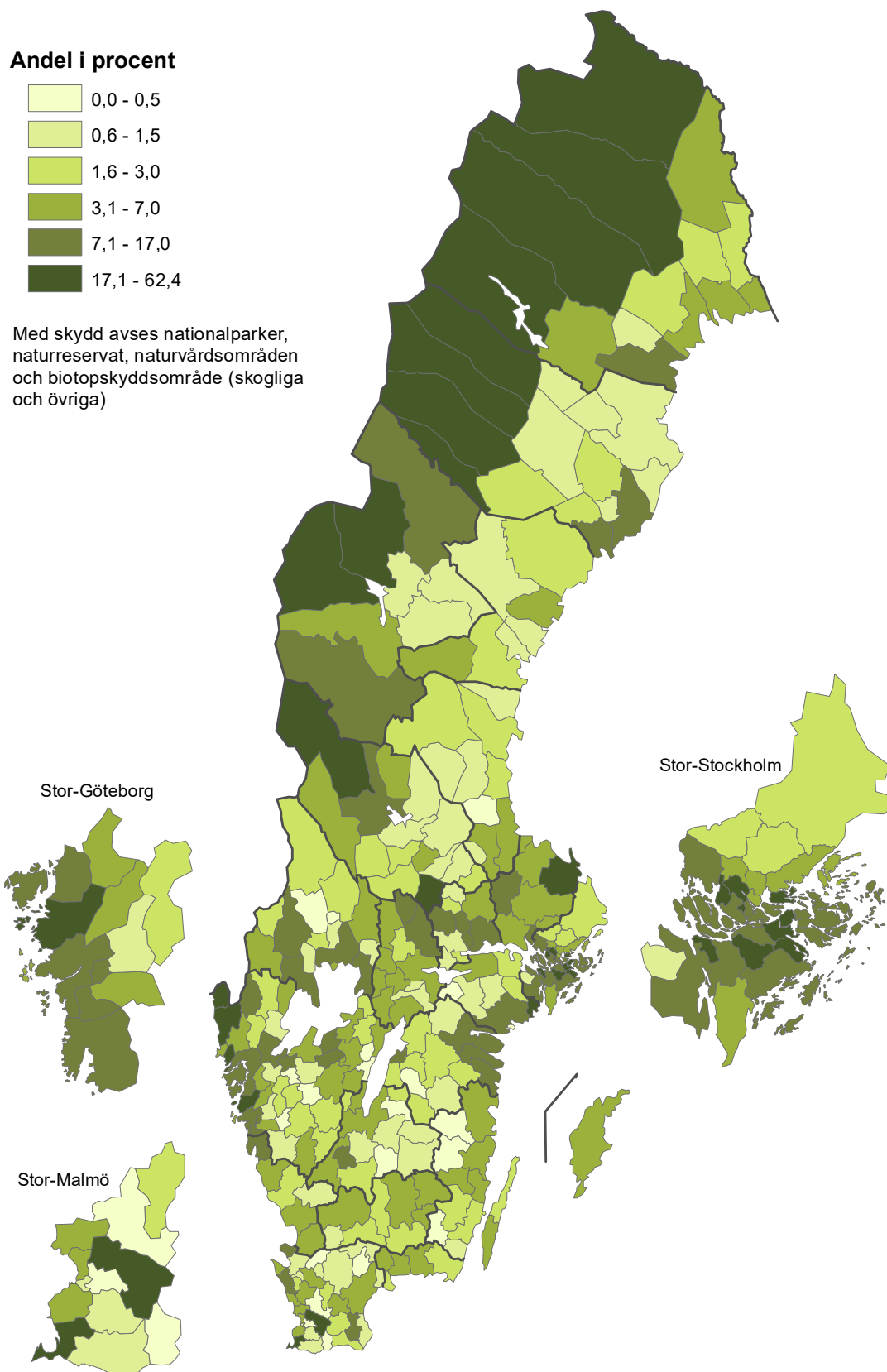
Karta 5. Blaiken naturreservat; det största nya naturreservatet 2018

Bakgrundskarta © Lantmäteriet

Kartan visar andel skyddad natur per kommun jämfört med kommunens totala areal. Mörkare färgerna visar en högre andel skyddad natur. De fjällnära delarna av landet har höga andelar. Även i storstadsregionerna finns flera kommuner med höga andelar skyddad natur.

Karta 6. Andel skyddad totalareal per kommun, 2018-12-31

Nationalparker

Beslut om att inrätta nationalpark fattas av riksdag och regering. Naturvårdsverket ansvarar för beslutsunderlag och planering av nationalparkerna, genom bland annat Nationalparksplan för Sverige. Ett större sammanhängande område av viss landskapstyp kan med stöd av 7 kap. 2 § miljöbalken inrättas som nationalpark. Området bör befinna sig i "naturligt tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick". En förutsättning är att staten äger marken.

Under 2018 fick Sverige sin 30:e nationalpark. Det var Åsnens nationalpark i kommunerna Tingsryd och Alvesta, Kronobergs län. Dess yta på totalt 1 900 hektar utgörs av insjöskärgård, som till 74 procent består av vatten.

Den totala ytan för Sveriges nationalparker är på 743 000 hektar, fördelade på områden belägna över hela landet. De största arealerna finns dock i de norra delarna, framförallt i fjälltrakterna. Fjällområdet i Norrbottens län står för 81 procent av den totala nationalparksarealen. Där ingår områdena Abisko, Pieljekaise, Sarek, Stora Sjöfallet, Vadvetjåkka och Padjelanta, tillsammans med fjällnära Muddus.

Nationalparkerna består framförallt av landtyr. 15 procent utgörs av vatten, varav 6 procent är hav. Den största havsarealen finns i Kosterhavets nationalpark, som inrättades 2009 och som är Sveriges enda marina nationalpark.

Tabell 3. Nationalparker 2018-12-31

Namn	Län	Inrättat, år	Arealer i hektar			
			Totalt	Land	Sötvatten	Havsvatten
Ängsö	Stockholms län	1909	195	81	-	114
Tyresta	Stockholms län	1993	1 962	1 874	88	-
Färnebofjärden	Uppsala län	1998	10 464	6 296	4 168	-
	Västmanlands län					
	Dalarnas län					
	Gävleborgs län					
Store Mosse	Jönköpings län	1982	7 675	7 410	265	-
Åsnens nationalpark	Kronobergs län	2018	1 869	491	1 378	-
Blå Jungfrun	Kalmar län	1926	190	65	0	124
Norra Kvill	Kalmar län	1927	110	107	2	-
Gotska Sandön	Gotlands län	1909	4 464	3 674	-	790
Dalby Söderskog	Skåne län	1918	37	37	-	-
Stenshuvud	Skåne län	1986	399	302	0	97
Söderåsen	Skåne län	2001	1 620	1 614	5	-
Tiveden	Västra Götalands län	1983	2 041	1 823	218	-
	Örebro län					
Djurö	Västra Götalands län	1991	2 323	315	2 008	-
Tresticklan	Västra Götalands län	1996	2 906	2 713	193	-
Kosterhavets nationalpark	Västra Götalands län	2009	38 824	861	1	37 962
Garphyttan	Örebro län	1909	111	111	-	-
Töfsingdalen	Dalarnas län	1930	1 590	1 579	11	-
Fulufjället	Dalarnas län	2002	38 440	37 574	866	-
Hamra	Gävleborgs län	1909	1 381	1 321	60	-
Skuleskogen	Västernorrlands län	1984	3 057	2 741	35	281
Sånfjället	Jämtlands län	1909	10 378	10 357	21	-
Björnlandet	Västerbottens län	1991	2 369	2 332	36	-
Abisko	Norrbottens län	1909	7 721	6 795	926	-
Pieljekaise	Norrbottens län	1909	15 485	14 090	1 394	-
Sarek	Norrbottens län	1909	198 465	193 251	5 214	-
Stora Sjöfallet	Norrbottens län	1909	127 993	115 959	12 035	-
Vadvetjåkka	Norrbottens län	1920	2 704	2 641	63	-
Muddus	Norrbottens län	1942	51 137	49 261	1 876	-
Padjelanta	Norrbottens län	1962	199 898	167 160	32 738	-
Haparanda Skärgård	Norrbottens län	1995	7 430	817	2	6 612
Summa 2018			743 235	633 651	63 604	45 981
Summa 2017			741 365	633 159	62 235	45 971

Naturresevat

Naturresevat bildas av länsstyrelser eller kommuner med stöd av 7 kap. 4-6 § miljöbalken. I Sverige och i många andra länder är bildande av naturresevat ett av de vanligaste sätten att skydda värdefull natur på ett permanent sätt. Naturresevat kan enligt 7 kap. 4 § miljöbalken bildas i syfte att:

- Bevara biologisk mångfald
- Vårda och bevara värdefulla naturmiljöer
- Tillgodose behov av områden för friluftslivet
- Skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer
- Skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter

Vid utgången av 2018 hade Sverige 4 930 gällande naturresevat. Under året hade antalet objekt ökat med fler än 190 områden. Det största nya området var Blaiken i kommunerna Sorsele och Storuman, Västerbottens län, bestående av nästan 24 000 hektar i totalyta.

Den sammanlagda arealen naturresevat uppgår till 4,8 miljoner hektar, vilket är 10 procent av Sveriges hela yta, inklusive hav. Störst andel naturresevat i förhållande till hela länets yta har Norrbottens län, med 19 procent, följt av Västerbottens län, med 16 procent.

Tabell 4. Naturresevat, per län 2018-12-31

Län	Antal	Arealer i hektar		Andel landareal av skyddad areal	Andel skyddad areal av total länareal
		Totalt	Land		
Stockholms län	334	134 503	55 955	42%	9%
Uppsala län	170	100 911	31 344	31%	4%
Södermanlands län	160	48 668	16 375	34%	3%
Östergötlands län	265	60 650	23 511	39%	2%
Jönköpings län	153	19 412	17 232	89%	2%
Kronobergs län	125	26 597	18 782	71%	2%
Kalmar län	197	50 824	26 188	52%	2%
Gotlands län	140	73 768	13 863	19%	4%
Blekinge län	113	23 673	9 839	42%	3%
Skåne län	315	90 608	30 608	34%	3%
Hallands län	182	25 672	15 581	61%	3%
V. Götalands län	496	145 977	77 806	53%	3%
Värmlands län	198	102 222	49 751	49%	3%
Örebro län	272	34 207	29 574	86%	3%
Västmanlands län	108	31 461	20 677	66%	4%
Dalarnas län	330	236 430	229 057	97%	8%
Gävleborgs län	208	41 314	27 721	67%	2%
Västernorrlands län	209	39 424	31 166	79%	1%
Jämtlands län	194	573 733	540 259	94%	11%
Västerbottens län	366	975 514	860 095	88%	16%
Norrbottens län	395	1 972 807	1 813 730	92%	19%
Riket 2018	4 930	4 808 590	3 939 158	82%	10%
Riket 2017	4 737	4 729 954	3 888 516	82%	10%

Sveriges naturresevat utgörs till 82 procent av landområden. Störst andel vatten i naturresevat har Gotlands län, med 81 procent. Det beror framförallt på det stora marina reservatet Salvorev-Kopparstenarna, som består av 56 000 hektar havsareal. Även området Gräsö östra skärgård i Uppsala län, utgörs av stora arealer hav.

Det största naturresevatet oavsett naturtyp är Vindelfjällen i Västerbottens län. Det är även det största objektet avseende areal skogsmark, skyddad produktiv skog, samt areal sjöar och vattendrag. Avseende areal öppen våtmark och skog på våtmark, hamnar Vindelfjällens naturresevat på en fjärdeplats.

Det största reservatet avseende ängs- och betesmarker är Klingavälsåns dalgång i Skåne län, följt av Ottenby i Kalmar län. Störst areal hav har Salvorev-Kopparstenarna i Gotlands län, följt av Gräsö östra skärgård i Uppsala län.

Tabell 5. De tio största naturreservaten utifrån total areal

Namn	Län	Total areal i hektar
Vindelfjällen	Västerbottens län	564 919
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottnens län	336 885
Sjaunja	Norrbottnens län	285 021
Udtja	Norrbottnens län	146 491
Välådalen utvidgning	Jämtlands län	121 087
Ultevis fjällurskog	Norrbottnens län	117 203
Pärlälvens fjällurskog	Norrbottnens län	115 747
Hotagen	Jämtlands län	113 351
Marsfjället	Västerbottens län	102 165
Lina fjällurskog	Norrbottnens län	97 994

Tabell 6. De tio största naturreservaten utifrån areal skogsmark

Namn	Län	Skogsmark i hektar	Andel skogsmark av hela reservatet
Vindelfjällen	Västerbottens län	163 663	29%
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottnens län	87 502	26%
Udtja	Norrbottnens län	69 601	48%
Sjaunja	Norrbottnens län	67 699	24%
Ultevis fjällurskog	Norrbottnens län	63 334	54%
Pärlälvens fjällurskog	Norrbottnens län	55 406	48%
Laisdalens fjällurskog	Norrbottnens län	52 671	66%
Hornavan-Sädvajaure fjällurskog	Norrbottnens län	47 584	59%
Lina fjällurskog	Norrbottnens län	42 414	43%
Marsfjället	Västerbottens län	41 865	41%

Skogsarealen beräknas på hela naturreservatet, även de delar som saknar restriktioner för skogsbruk.

Tabell 7. De tio största naturreservaten utifrån skyddad areal produktiv skogsmark

Namn	Län	Produktiv skogsmark med föreskrifter mot skogsbruk, i hektar	Andel av hela reservatet
Vindelfjällen	Västerbottens län	47 072	8%
Udtja	Norrbottnens län	34 738	24%
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottnens län	28 744	9%
Pärlälvens fjällurskog	Norrbottnens län	26 609	23%
Ultevis fjällurskog	Norrbottnens län	25 218	22%
Hotagen	Jämtlands län	23 482	21%
Sjaunja	Norrbottnens län	22 040	8%
Pessinki fjällurskog	Norrbottnens län	20 011	21%
Marsfjället	Västerbottens län	19 562	19%
Laisdalens fjällurskog	Norrbottnens län	18 405	23%

Areal produktiv skog beräknas endast på de delar av reservatet som genom föreskrifter är skyddat mot skogsbruk.

Förändringar jämfört med föregående års statistik beror till stor del på nytt register som underlag för statistiken. Från och med 2018 års statistik görs beräkningen av naturtyper med hjälp av NMD, vilket innebär förändringar i både definitioner och statistiska värden. Mer information finns i avsnittet Kort om statistiken.

Tabell 8. De tio största naturreservaten utifrån areal öppen våtmark och skog på våtmark

Namn	Län	Våtmark i hektar	Andel av hela reservatet
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottnens län	76 359	23%
Sjaunja	Norrbottnens län	56 960	20%
Udtja	Norrbottnens län	48 084	33%
Vindelfjällen	Västerbottnens län	45 493	8%
Hotagen	Jämtlands län	28 109	25%
Pessinki fjällurskog	Norrbottnens län	25 930	27%
Kaitum fjällurskog	Norrbottnens län	22 825	25%
Ultevis fjällurskog	Norrbottnens län	20 666	18%
Blaikfjället	Västerbottnens län	17 649	50%
Lina fjällurskog	Norrbottnens län	16 154	16%

Tabell 9. De tio största naturreservaten utifrån areal sjöar och vattendrag

Namn	Län	Sjöar och vattendrag i hektar	Andel av hela reservatet
Vindelfjällen	Västerbottnens län	24 818	4%
Sjaunja	Norrbottnens län	21 666	8%
Lurö skärgård	Värmlands län	14 737	96%
Värmlandssskärgården	Värmlands län	13 855	92%
Torneträsk-Soppero fjällurskog	Norrbottnens län	12 474	4%
Hornavan-Sädvajure fjällurskog	Norrbottnens län	9 750	12%
Rogen	Jämtlands län	8 400	17%
Millesviks skärgård	Värmlands län	8 298	97%
Pärlälvens fjällurskog	Norrbottnens län	7 395	6%
Tjeggelvas	Norrbottnens län	6 992	21%

Tabell 10. De tio största naturreservaten utifrån areal ängs- och betesmark

Namn	Län	Ängs- och betes- mark i hektar	Andel av hela reservatet
Klingavälsåns dalgång	Skåne län	805	38%
Ottenby	Kalmar län	773	75%
Möckleby-Gårdstorp	Kalmar län	719	93%
Karlevi Södra	Kalmar län	621	95%
Hornborgasjön	Västra Götalands län	591	14%
Ängsö	Västmanlands län	587	8%
Hall-Hangvar	Gotlands län	511	18%
Tåkern	Östergötlands län	500	9%
Foteviksområdet	Skåne län	480	18%
Kungsbackafjorden	Hallands län	375	7%

Arealer enligt TUVÅ, se även avsnittet Kort om statistiken.

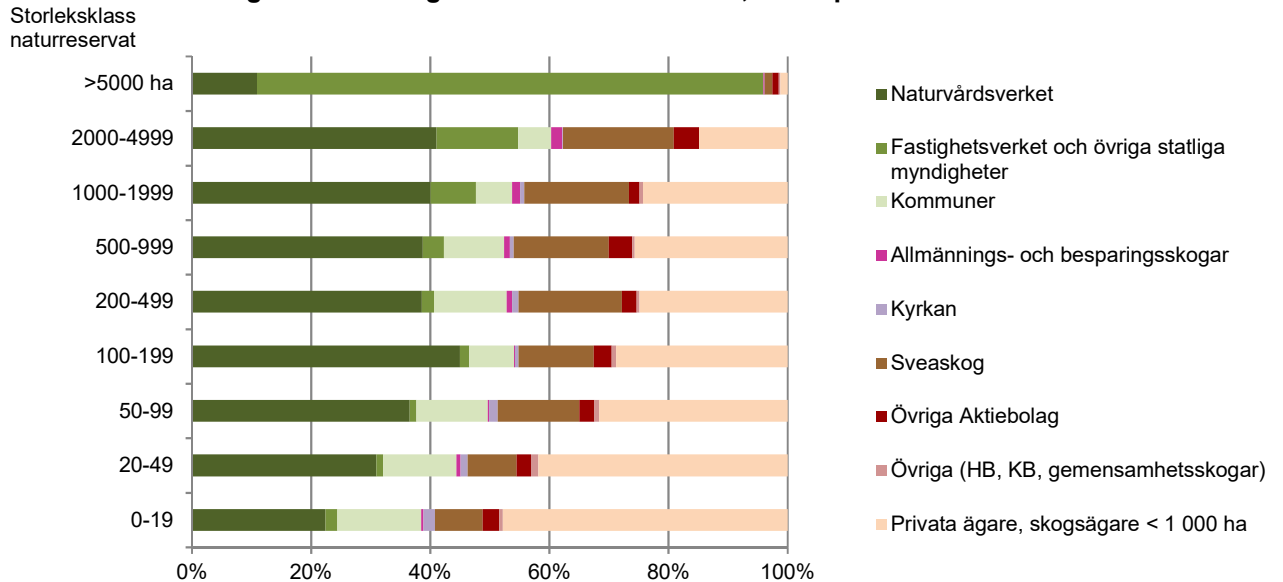
Tabell 11. De tio största naturreservaten utifrån havsareal

Namn	Län	Havsareal i hektar	Andel av hela reservatet
Salvorev-Kopparstenarna	Gotland	56 030	100%
Gräsö östra skärgård	Uppsala	53 326	97%
Örefjärden-Snöanskärgården	Västerbotten	46 789	98%
Falsterbohalvöns havsområde	Skåne	41 239	100%
Holmöarna	Västerbotten	20 576	85%
Väderöarna	Västra Götaland	18 094	99%
Kallfjärden	Norrbottnen	15 631	98%
Stor-Räbben	Norrbottnen	9 509	94%
Kalix yttre skärgård	Norrbottnen	9 224	99%
Bråviken	Östergötland	8 814	95%

Markägare i naturreservat

Marken i ett naturreservat kan ingå i såväl ett privat som allmänt ägande. Staten dominerar som ägare av mark i större reservat, medan det privata ägandet är som störst i små områden.

Diagram 9. Markägare i naturreservat 2018, andel per landareal

Källa: Markägarkartan 2017 (Naturvårdsverket), Naturreservat med gällandedatum t.o.m. 2018-12-31

Naturvårdsområden

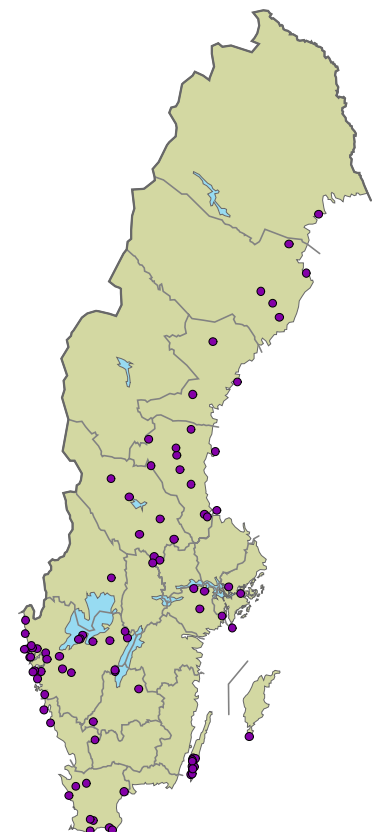
Naturvårdsområde som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv.

Enligt lagstiftningen får föreskrifterna inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom naturvårdsområdet. Det skiljer skyddstypen från andra instrument inom det formella skyddet och det finns därför skäl att särskilja naturvårdsområdena i statistikredovisningen, bland annat vid redovisning av skyddad skog.

År 2018 fanns det 90 naturvårdsområden i Sverige, med en totalyta på nästan 150 000 hektar. Drygt 70 procent av ytan består av landområden. Både areal och antal naturvårdsområden minskar vanligtvis, till följd av att naturvårdsområden successivt ombildas till naturreservat.

Kartan visar naturvårdsområdenas utbredning över Sverige. Skyddstypen saknas helt i den fjällnära regionen.

Karta 7. Naturvårdsområden 2018

Beslut om naturreservat och naturvårdsområden

De flesta naturreservat och naturvårdsområden har inrättats efter beslut av länsstyrelser. Mindre än en tiondel har bildats efter kommunala beslut.

Tabell 12. Beslut om inrättande av naturreservat och naturvårdsområden, per län 2018-12-31

Län	Naturreservat		Naturvårdsområden	
	Beslut av länsstyrelse	Beslut av kommun	Beslut av länsstyrelse	Beslut av kommun
Stockholms län	242	92	1	2
Uppsala län	157	13	-	-
Södermanlands län	146	14	4	-
Östergötlands län	248	17	-	-
Jönköpings län	142	11	3	-
Kronobergs län	118	7	-	-
Kalmar län	188	9	11	-
Gotlands län	138	2	1	-
Blekinge län	111	2	-	-
Skåne län	268	47	9	-
Hallands län	180	2	3	-
Västra Götalands län	442	54	25	2
Värmlands län	190	8	1	-
Örebro län	232	40	1	-
Västmanlands län	103	5	1	-
Dalarnas län	274	56	6	-
Gävleborgs län	199	9	9	2
Västernorrlands län	192	17	3	-
Jämtlands län	193	1	-	-
Västerbottens län	365	1	5	-
Norrbottens län	388	7	1	-
Riket 2018	4 516	414	84	6
Riket 2017	4 345	392	83	6

Biotopskyddsområden i skog och på övrig mark

Med stöd av 7 kap. 11 § miljöbalken kan speciella eller värdefulla biotoper skyddas. Skyddet omfattar mindre mark- eller vattenområden som utgör livsmiljö för hotade djur- eller växtarter eller som av annan orsak är särskilt skyddsvärda. Inom områdena får inte verksamhet bedrivas som kan skada naturmiljön. Ofta används denna skyddsform för att bevara nyckelbiotoper.

Biotopskyddsområden i skogsmark beslutas av Skogsstyrelsen och skyddas i enlighet med 6 § i förordningen (1998:1252) om områdesskydd. I skogsmark kan 18 olika biotopslag skyddas, bl.a. brandfält, äldre naturskogsartade skogar och ras- eller bergbranter i skog. Även kommuner kan bilda biotopskyddsområden i skogsmark.

Vid utgången av 2018 var antalet gällande biotopskyddsområden i skogsmark nästan 8 300, med en sammanlagd areal på drygt 30 000 hektar. Värmlands län hade det största antalet biotopskydd i skog, medan Dalarnas län hade den största ytan.

Biotopskyddsområden på övrig mark är oftast belägna på jordbruksmark. De hanteras av länsstyrelserna och kommunerna, enligt paragraferna:

- 5 § gäller för biotoper på övrig mark som generellt är skyddade från den 1 januari 1994. Skyddet gäller för alléer, pilévallar, stenvägar, odlingsrösen, åkerholmar, småvatten, våtmarker och källor i jordbruksmark.
- 7 § gäller för biotoper som avgränsas av länsstyrelser eller kommun. Det är rik- och kalkkärr i jordbruksmark, naturliga ängar och naturbetesmarker, naturliga bäckfåror samt ras- eller bergbranter som inte ligger i skogen.

Övriga biotopskyddsområden var 114 till antalet år 2018, med en sammanlagd areal på drygt 300 hektar. Skyddsformen fanns i 13 av våra 21 län. Flest objekt hade Västra Götalands län. Skyddsformen saknas helt i den norra halvan av Sverige.

Tabell 13. Biotopskyddsområden i skog och på övrig mark, 2018-12-31

Län	Biotopskyddsområden i skog			Övriga biotopskyddsområde		
	Antal	Arealer i hektar		Antal	Arealer i hektar	
		Totalt	Land		Totalt	Land
Stockholms län	310	1 342	1 339	7	36	36
Uppsala län	284	1 013	1 012	-	-	-
Södermanlands län	290	967	960	-	-	-
Östergötlands län	423	1 327	1 324	12	18	18
Jönköpings län	221	638	637	3	12	12
Kronobergs län	329	1 039	1 035	3	5	5
Kalmar län	359	1 155	1 152	-	-	-
Gotlands län	279	1 162	1 161	-	-	-
Blekinge län	204	638	635	17	77	52
Skåne län	516	1 040	1 038	5	14	14
Hallands län	210	770	768	1	2	2
Västra Götalands län	695	2 064	2 060	60	144	118
Värmlands län	801	2 475	2 467	2	2	2
Örebro län	326	895	894	1	0	0
Västmanlands län	183	520	519	1	1	1
Dalarnas län	658	3 417	3 408	1	0	0
Gävleborgs län	408	1 636	1 634	1	3	3
Västernorrlands län	291	1 165	1 162	-	-	-
Jämtlands län	405	2 065	2 062	-	-	-
Västerbottens län	528	2 383	2 379	-	-	-
Norrbottens län	531	2 682	2 678	-	-	-
Riket 2018	8 251	30 392	30 326	114	314	264
Riket 2017	7 956	28 598	28 535	108	280	255

Arealer redovisas inklusive impediment

Nationalstadsparken

Begreppet *nationalstadspark* regleras i 4 kap 7 § miljöbalken. Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar uppföras och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Det kan vara möjligt att uppföra ett begränsat antal nya byggnader inom befintliga bostadsområden och områden med byggnader för högre utbildning, vetenskaplig forskning, museiverksamhet, idrott och rekreation. Det är också möjligt att bygga om och anpassa byggnader efter sådana verksamheters behov. Åtgärderna ska dock utföras så att karaktären av byggnader i park bevaras.

Den 1 januari 1995 inrättades den första och hittills enda nationalstadsparken, kallad Kungliga nationalstadsparken. Den omfattar området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården i framförallt kommunerna Stockholm, Solna och Lidingö. Den största delen av parken finns inom Stockholms stad.

Karta 8. Kungliga nationalstadsparken

Källa: Avgränsning © Länsstyrelsen, övrig geodata © Lantmäteriet

Nästan 30 procent av parkens yta består av vatten. Drygt 50 hektar av den totala ytan är även naturreservat.

Boende i parkens närhet ökar stadigt för varje år, framförallt på grund av de nybyggnadsprojekt som pågår i närområdet. Den 31 december 2018 bodde nästan 24 000 personer inom nationalstadsparken. Mer än 90 000 personer bodde inom 500 meter från parkens gränser och drygt 195 000 personer inom 1 kilometer.

Tabell 14. Kungliga nationalstadsparken, areal och befolkning 2018-12-31

Kommun	Areal (hektar)			Befolkning		
	totalt	land	vatten	inom parken	inom 500 meter från parken	inom 1 km från parken
Stockholm	1 740	1 237	503	15 129	68 721	137 487
Solna	725	558	167	8 464	9 763	24 002
Lidingö	148	11	137	5	113	8 609
Nacka	1	-	1	.	6 437	12 787
Danderyd	1	0	1	.	3 953	9 439
Sollentuna	-	-	-	.	2 123	3 061
Summa 2018	2 614	1 806	808	23 598	91 110	195 387
Summa 2017	2 614	1 806	808	23 278	88 364	192 350

Källa: Länsstyrelsen i Stockholms län och SCB

Natura 2000

Natura 2000 omfattar värdefulla naturområden med arter och/eller naturtyper som i ett europeiskt perspektiv betraktas som särskilt skyddsvärda. Sverige och övriga EU-länder ska se till att nödvändiga bevarandeåtgärder vidtas i områdena enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. Bestämmelserna i direktiven är införda i bl.a. miljöbalken och gäller alla kategorier av Natura 2000-områden. Alla Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Tillstånd krävs enligt 7 kap. 28a § för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett sådant område.

Natura 2000-områdena består av:

- SPA (Special Protection Areas): Särskilda skyddsområden för vissa fågelarter, samt
- SCI (Sites of Community Interest) områden av gemenskapsintresse för andra artgrupper av växter och djur samt naturtyper.

Alla SPA- och SCI-områden utgör tillsammans nätverket Natura 2000. Sedan 2011 är de flesta områden utpekade som särskilda bevarandeområden (Special Area of Conservation, SAC) med fastställda bevarandeplaner.

Tabell 15. Natura 2000-områden länsvis 2018-12-31

Län	SPA-områden		SCI-områden		Totalt	
	Antal	Areal totalt, i hektar	Antal	Areal totalt, i hektar	Areal totalt, i hektar	Landareal, i hektar
Stockholms län	14	11 711	233	54 858	55 761	17 720
Uppsala län	25	24 786	160	43 515	46 061	27 761
Södermanlands län	27	39 193	197	50 009	50 009	13 370
Östergötlands län	37	114 751	272	118 358	123 969	21 688
Jönköpings län	20	22 092	192	82 654	82 858	25 583
Kronobergs län	21	15 137	133	21 012	21 012	15 407
Kalmar län	31	62 665	171	93 065	93 387	50 798
Gotlands län	29	44 508	142	123 701	123 701	25 337
Blekinge län	21	8 657	172	26 092	27 669	9 141
Skåne län	20	176 519	218	271 716	277 818	32 296
Hallands län	23	30 679	124	45 032	46 334	16 605
Västra Götalands län	53	80 592	397	250 786	264 818	67 720
Värmlands län	46	67 047	132	84 457	86 111	35 333
Örebro län	23	10 955	136	23 680	23 680	12 012
Västmanlands län	23	22 443	77	24 873	25 198	14 023
Dalarnas län	16	202 935	220	242 982	243 087	233 528
Gävleborgs län	42	36 281	147	46 782	49 536	28 996
Västernorrlands län	15	15 460	122	48 392	48 392	26 816
Jämtlands län	18	400 016	236	656 236	656 236	552 687
Västerbottens län	23	877 231	242	1 142 215	1 145 552	977 144
Norrbottnens län	19	775 962	261	3 025 487	3 042 158	2 544 274
Ekonomisk zon EEZ	2	1 048 705	7	1 260 292	1 260 296	0
Riket 2018	548	4 088 386	3 991	7 737 116	7 794 568	4 748 246
Riket 2017	544	3 976 737	3 988	7 711 497	7 768 946	4 741 356

Kommentarer till tabellen:

SPA: Special Protection Areas (Fågeldirektivet)

SCI: Sites of Community Importance (Habitatdirektivet)

Totalt: Överlapp mellan SPA och SCI är bortrensade

Arealerna avser hela ytan av Natura 2000-områden, även om endast delar av dem är utpekade habitat.

Antal: Natura 2000-områden belägna i flera län räknas till det län där den största andelen av området finns.

Ekonomisk zon EEZ: Området utanför Sveriges territoriegräns. Består endast av havsytan i den här statistiken.

Utanför Sveriges territorium och den ekonomiska zonen finns mindre kantdelar av Natura 2000. Att arealer hamnar där beror på skillnader i datakvalitet och skalnivåer. Dessa arealer ingår i statistiken på riksnivå, men inte på länsnivå.

Sedan EU-inträdet 1995 har Sverige föreslagit 548 SPA-områden, omfattande drygt 4 miljoner hektar, och nästan 4 000 SCI-områden, omfattande 7,7 miljoner hektar. Många områden är föreslagna både som SPA och SCI och överlappar därför varandra. Sammantaget hör en yta på nästan 7,8 miljoner hektar till endera eller båda av dessa kategorier. Mer än 60 procent av ytan är landareal. 10 procent av Sveriges landyta utgörs av Natura 2000. Den största delen ligger i den alpina biogeografiska zonen, enligt indelning i Art- och Habitatdirektivet.

Under 2018 inrättades 4 nya områden inom SPA och 3 nya områden inom SCI. Det gjordes även utökningar av befintliga områden. Den sammanlagda ökningen av Natura 2000-arealer var nästan 26 000 hektar, varav 7 000 hektar land.

Natura 2000 utan överlapp med andra skyddstyper

De flesta Natura 2000-områden i Sverige är även skyddade som nationalpark eller naturreservat. 62 procent av områdenas totala areal och 86 procent av deras landareal överlappas av de nationella skyddstyperna.

De Natura 2000-områden som inte ingår i annat skydd utgör 3 procent av Sveriges totala yta och 1,6 procent av landytan. Arealerna utan överlapp har minskat under 2018, till följd av att de överlappande nationella skyddsformerna har fått utökade arealer.

Störst andel skyddad yta, som endast utgörs av Natura 2000, har Skåne län. Där utgörs ytan nästan uteslutande av vatten.

Tabell 16. Natura 2000-områden utan överlapp mot annan skyddad natur, länsvis 2018-12-31

Län	Total areal		Landareal	
	Antal hektar	Andel av total länsareal	Antal hektar	Andel av total länsareal land
Stockholms län	2 168	0,1%	1 663	0,3%
Uppsala län	11 303	0,9%	6 397	0,8%
Södermanlands län	24 053	2,8%	2 670	0,4%
Östergötlands län	76 295	5,2%	5 288	0,5%
Jönköpings län	61 252	5,2%	5 273	0,5%
Kronobergs län	2 001	0,2%	1 969	0,2%
Kalmar län	44 405	2,2%	24 153	2,2%
Gotlands län	46 401	3,1%	8 469	2,7%
Blekinge län	12 772	1,8%	1 881	0,6%
Skåne län	205 583	12,1%	9 998	0,9%
Hallands län	22 951	2,6%	4 840	0,9%
V. Götalands län	89 035	2,6%	8 387	0,4%
Värmlands län	14 953	0,7%	11 122	0,6%
Örebro län	8 784	0,9%	524	0,1%
Västmanlands län	2 740	0,5%	2 171	0,4%
Dalarnas län	9 001	0,3%	6 556	0,2%
Gävleborgs län	15 192	0,6%	10 054	0,6%
Västernorrlands län	21 440	0,8%	5 025	0,2%
Jämtlands län	139 674	2,6%	65 734	1,3%
Västerbottens län	298 264	4,5%	203 422	3,7%
Norrbottnens län	589 706	5,3%	281 744	2,9%
Ekonomisk zon EEZ	1 260 161	..	0	.
Riket 2018	2 959 056	3,2%	667 344	1,6%
Riket 2017	2 969 858	3,2%	689 177	1,7%

Andel av total länsareal är beräknat på Natura 2000 inom svenskt territorium. Skyddade arealer i ekonomisk zon ingår inte.

Naturtyper

Den vanligaste naturtypen inom nationalparker och naturreservat är *Övrig öppen mark ovan fjällnära gräns*, som står för en tredjedel av landytan inom de två skyddstyperna. Därefter är naturtypen *Öppen våtmark* vanligast, med 14 procent. Vatten i form av hav och sötvatten utgör knappt 20 procent av områdenas totala yta.

Inom endast nationalparkerna utgjorde *Övrig öppen mark ovan fjällnära gräns* 74 procent av landarealen. Olika former av skog utgjorde 15 procent av landarealen. Även naturreservaten utgörs av stora arealer öppen och fjällnära mark, samt av våtmarker. Där utgör dock skogen en större andel, då 45 procent av naturreservatens landareal är skog.

Drygt hälften av skogsmarken inom nationalparker och naturreservat är produktiv. Av den återfinns en fjärdedel nedan den fjällnära gränsen. Den vanligaste typen av skyddad skog var granskog, följt av triviallövskog.

Tabell 17. Naturtyper inom nationalparker och naturreservat, 2018-12-31

Areal i hektar avrundat till närmaste hundratal

Naturtyp	Natur-reser- vat	National-par- ker	Naturreservat och nationalparker	
			Total areal	Med restriktioner för skogsbruk
Skogsmark				
Tallskog	383 500	27 700	411 200	373 600
Granskog	511 400	17 200	528 500	513 900
Barrblandskog	133 500	9 100	142 600	129 600
Lövblandad barrskog	216 100	9 000	225 000	211 800
Triviallövskog	453 900	32 300	486 200	475 500
Ädellövskog	25 600	1 400	27 000	22 100
Triviallövskog med ädellövsinslag	6 600	100	6 700	4 600
Temporärt ej skog	28 700	600	29 300	20 300
Improduktiv skog	759 400	47 800	807 200	796 200
Produktiv skogsmark	999 900	49 500	1 049 400	955 300
<i>varav nedan fjällnära gränsen</i>	<i>513 300</i>	<i>19 700</i>	<i>533 000</i>	<i>439 300</i>
Övrig mark				
Låg fjällskog	459 900	30 000	489 900	..
Öppen våtmark	621 800	35 400	657 300	..
Åkermark	16 600	0	16 600	..
Exploaterad mark	8 400	300	8 800	..
Övrig öppen mark ovan fjällnära gräns	989 000	468 100	1 457 000	..
Övrig öppen mark nedan fjällnära gräns	83 900	2 800	86 800	..
Sjöar och vattendrag	307 500	63 300	370 800	..
Hav	560 700	46 000	606 700	..
Totalt 2018	4 807 300	743 200	5 550 500	1 751 500
Totalt 2017	4 729 300	741 800	5 471 100	1 691 400

En beskrivning av varje naturtyp ges i avsnittet Fakta om statistiken.

Förändringar jämfört med föregående års statistik beror till stor del på nya data som underlag för statistiken. Från och med 2018 års värden görs statistiken över naturtyper med hjälp av NMD, vilket innebär förändringar i både definitioner och statistiska värden. Mer information finns i avsnittet Kort om statistiken.

Skyddad skogsmark avser särskilda föreskrifter mot skogsbruk, formulerade i beslut för nationalparker och naturreservat.

Naturtyp *Hav* är inklusive arealer i den ekonomiska zonen EEZ, d.v.s. utanför Sveriges territoriegräns. Gäller enbart skyddstypen Natura 2000.

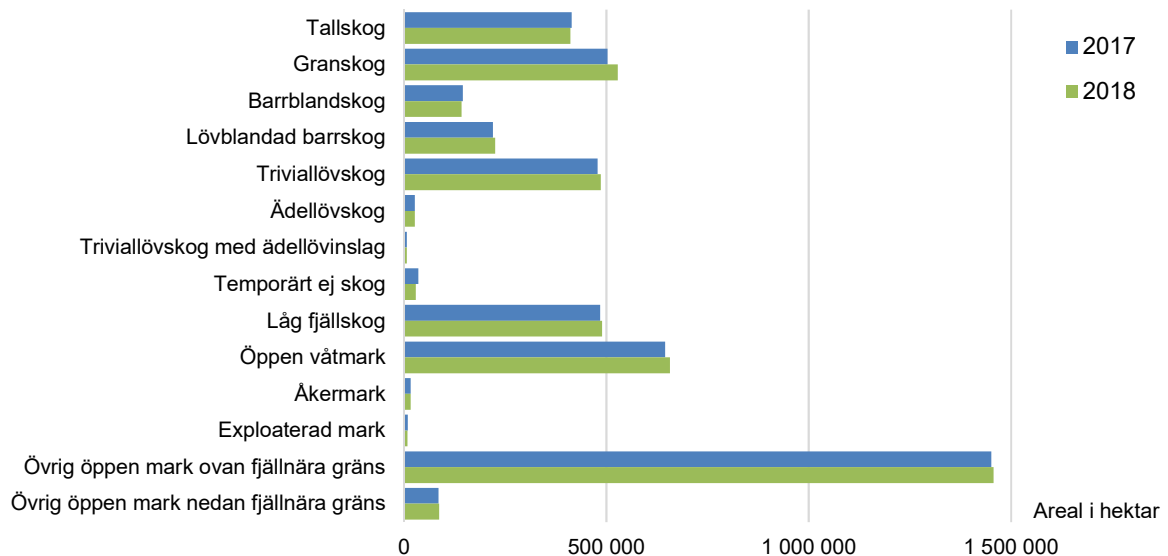
I tabellen saknas 85 hektar områden utanför karta, p.g.a. skillnader i skala.

Förändring sedan 2017

Eftersom ett nytt register ligger till grund för statistiken, går det inte att göra jämförelser med tidigare publicerad statistik över naturtyper i skyddad natur. En jämförelse med 2017 kan dock göras med hjälp av en ny beräkning baserad på samma naturtypsdata som har använts för 2018 års statistik.

Inom naturtypen skog har arealerna av granskog inom nationalparker och naturreservat ökat med nästan 26 000 hektar. Öppen våtmark har ökat med 12 000 hektar. För några naturtyper har arealerna minskat, vilket leder till en nettoökning på 28 000 hektar inom nationalparker och naturreservat.

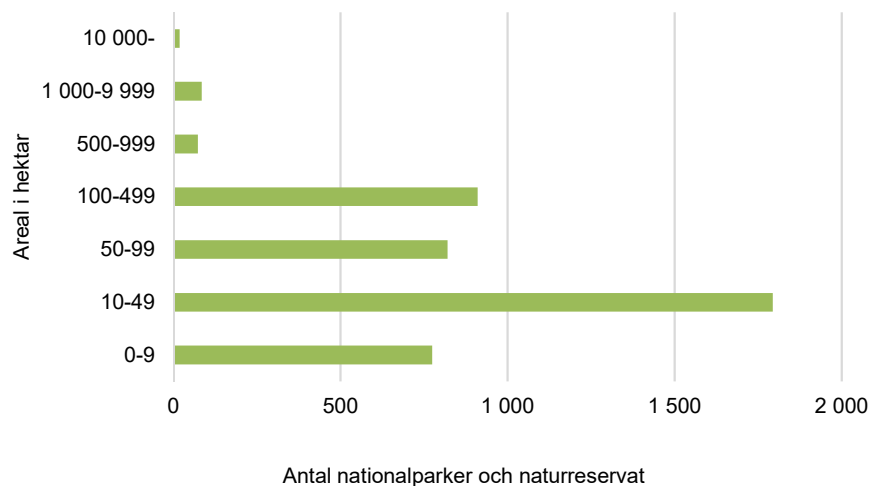
Diagram 10. Naturtyper på land, i nationalparker och naturreservat 2017 och 2018

Storleksfördelning av areal skyddad produktiv skog

90 procent av Sveriges nationalparker och naturreservat består till någon del av skyddad produktiv skog. I 3 av 4 områden omfattar den skyddade produktiva skogen mindre än 100 hektar. Drygt 100 områden har mer än 1 000 hektar skyddad produktiv skog. Av dem är det 19 stycken där arealen överstiger 10 000 hektar.

Diagram 11. Antal nationalparker och naturreservat per storleksklass, areal skyddad produktiv skog, 2018-12-31

Formellt skyddad skogsmark

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. 2015 uppgick arealen skogsmark till 28,1 miljoner hektar², eller 69 procent av landets totala landareal. Med en så hög andel skog är Sverige, näst efter Finland och Ryssland, det land i Europa som har högst andel skog i förhållande till den totala landarealen³.

De tre län som har störst skogsareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det är Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som har minst areal skogsmark är Gotland, Blekinge och Halland.

Mätt i andel av den totala landytan är Gävleborg, Västernorrland och Värmland de län som har störst andel skogsmark, medan Skåne, Gotland och Stockholm har lägst andel.

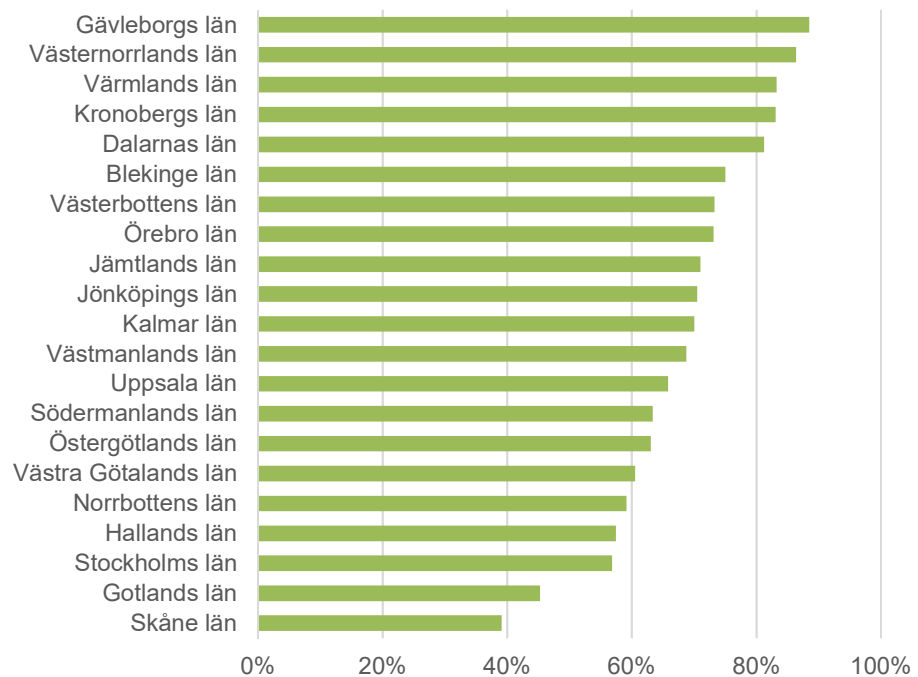
DEFINITIONER SKOGSMARK

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som anses kunna producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

Diagram 12. Andel skogsmark av total landyta, per län, 2015

Källa: Riksskogstaxeringen, 2018

Skogsmark har traditionellt varit en viktig naturresurs i Sverige. Den har historiskt utgjort en förutsättning för viktiga näringar, såsom gruvarbete och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation.

² Mätt enligt det internationellt vedertagna begreppet för skogsmark enligt FN:s Food and Agriculture Organization (FAO).

³ Enligt den paneuropeiska organisationen Forest Europe.

Det intensiva nyttjandet av skog för bergsbruk och järnhantering ledde tidigt till att skogen blev en bristvara. Redan 1647 fick Sverige sin första skogslag, i syfte att trygga tillgång på kol och tjära. Idag ska produktion och miljö vara jämställda mål enligt lagen. I ett internationellt perspektiv används en stor andel av Sveriges skogsmark för skogsbruk.

Formellt skyddad skogsmark med överlapp

De finns flera olika instrument för att skydda skogsmarken i Sverige. Det formella skyddet bestäms enligt miljöbalken eller jordabalken. Skydd enligt miljöbalken saknar tidsgräns och benämns därför som permanent. Skydd enligt jordabalken utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och för olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för naturvårdsavtal kan därför variera mycket.

Naturvårdsverkets överenskommelse med Fortifikationsverket har särskilda förutsättningar. Den bildar därför en egen kategori inom det formella skyddet.

Slutligen finns områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men vid statistikens referenstidpunkt ännu inte hade nått laga kraft. Markersättningar ingår inte i det formella skyddet, men räknas med i statistik som en egen kategori, eftersom dessa arealer är på väg att bli formellt skyddade.

I statistiken över formellt skyddad skog har arealerna prioriterats utifrån föreskrifternas omfattning för varje skyddsinstrument. Prioritetsordningen är följande:

Miljöbalken, permanent formellt skydd, gällande/laga kraft

- 1** Nationalparker och de delar av gällande naturreservat som har föreskrifter mot skogsbruk och skogliga biotopskyddsområden
- 2** Natura 2000 SCI-områden (endast de områden som har utpekade skogshabitat och inom dessa, de delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK)

Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

- 3** Naturvårdsverkets naturvårdsavtal
- 4** Skogsstyrelsens naturvårdsavtal
- 5** Ekoparker och Vitryggsavtal (endast de delar som har NO/NS-bestånd)

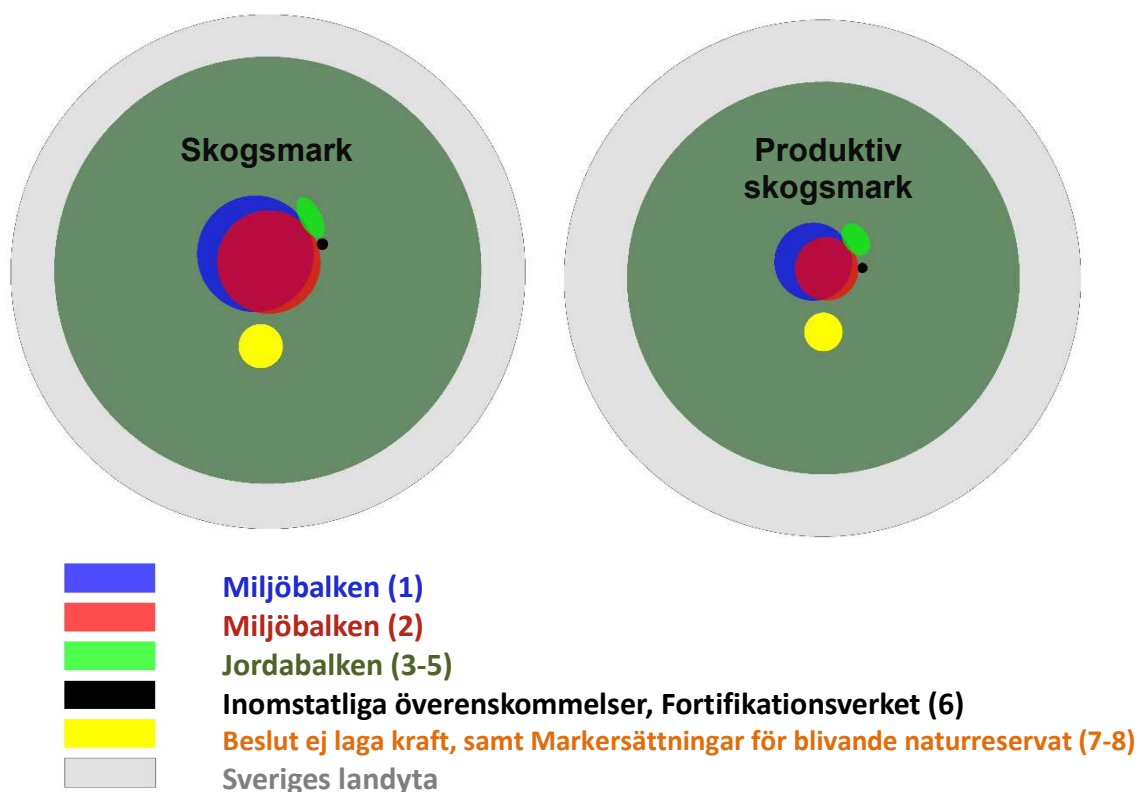
Inomstatliga överenskommelser, Fortifikationsverket

- 6** Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

Beslut ej laga kraft, samt Markersättningar för blivande naturreservat

- 7** Beslut om naturreservat och biotopskyddsområden.
- 8** Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, intrångsättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Figur 3. Formellt skyddad skogsmark i förhållande till Sveriges hela landareal, areal skogsmark och areal produktiv skogsmark

Av Sveriges hela produktiva skogsmark är 6 procent formellt skyddad. Skydd enligt Natura 2000, med utpekade skogshabitat, omfattar 3 procent av den produktiva skogen, dock med stora överlapp med övrigt formellt skydd. Skydd enligt jordabalken står för 0,6 procent, med vissa mindre överlapp. Markersättningar för blivande naturreservat utgör knappt 1 procent av den produktiva skogen. De överlappar inte de övriga skyddsformerna.

Tabell 18. Formellt skyddad skogsmark per instrument, med överlappande arealer. 2018-12-31

Skyddsinstrument	Arealer i hektar		Andel av total skogsmark	Andel av total produktiv skogsmark	
	Skogsmark	Produktiv skogsmark			
Gällande formellt skydd, inklusive överlappande ytor	1. Miljöbalken	1 780 500	982 600	6,6%	4,3%
	2. Miljöbalken	1 356 300	664 100	5,0%	2,9%
	3-5. Jordabalken	152 900	133 900	0,6%	0,6%
6. Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket	20 200	15 400	0,1%	0,1%	
7. Beslut ej laga kraft	19 200	12 700	0,1%	0,1%	
8. Markersättningar för blivande naturreservat	258 600	192 800	1,0%	0,8%	
Formellt skyddad skog totalt	2 335 400	1 381 800	8,7%	6,0%	

Arealer och andelar har beräknats separat för varje instrument av skydd. Källa är NMD 2019 och NVR 2018-12-31.

Siffrorna kan inte summeras p.g.a. överlappande arealer.

Arealer avrundade till jämna 100-tal.

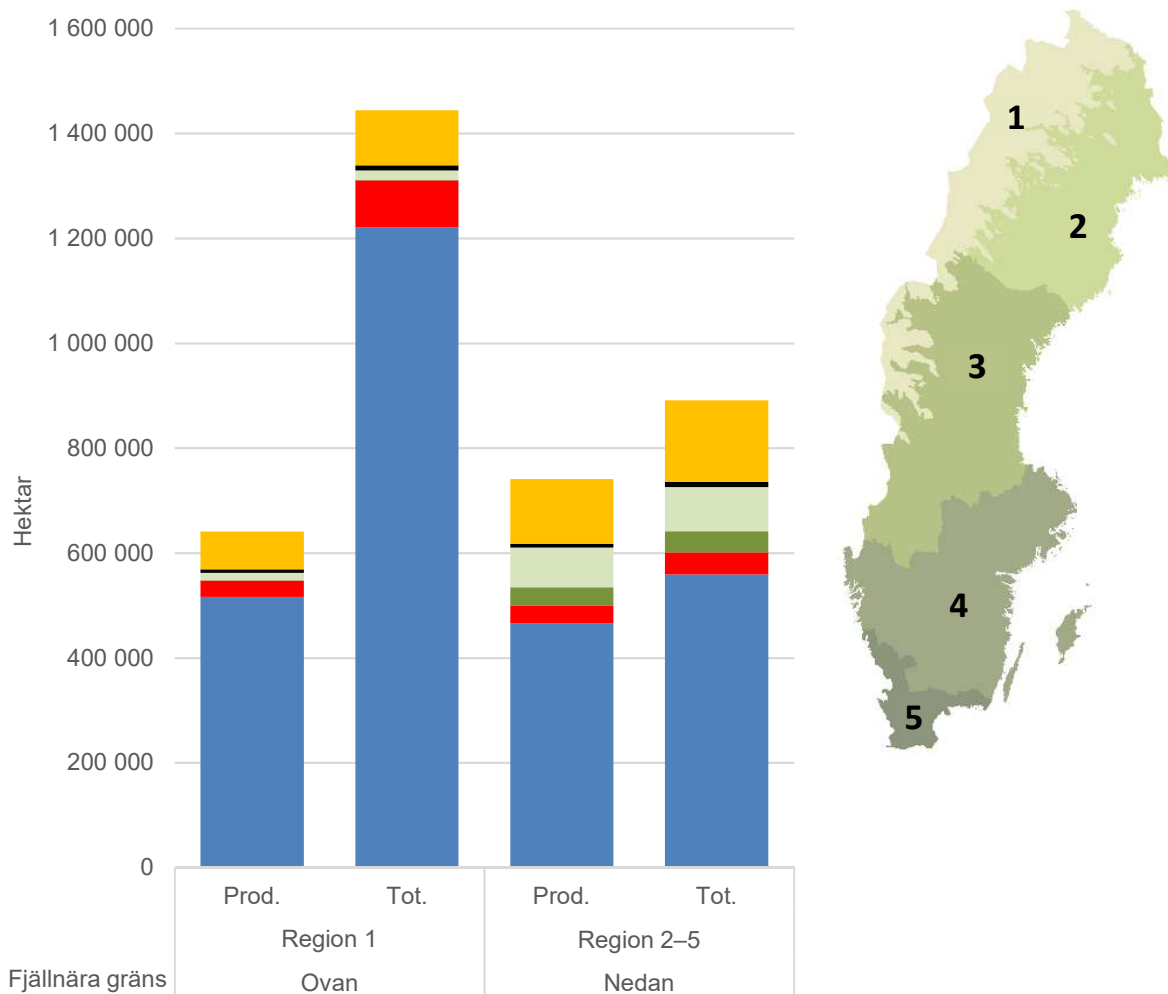
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika instrumenten för skydd. Det är framförallt Natura 2000 som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra instrument för skydd. För att få en korrekt total siffra över den skyddade skogen är det därför viktigt att räkna bort överlappande arealer. I följande redovisning av formellt skyddad skogen är sådana överlapp borträknade.

De största arealerna formellt skyddad skog finns i den fjällnära regionen, både avseende produktiv skogsmark och skogsmark totalt. Där utgör den skyddade produktiva skogen knappt hälften av hela den skyddade skogsmarken.

Nedanför den fjällnära gränsen, i region 2-5, utgör den formellt skyddade produktiva skogen 83 procent av all formellt skyddad skog.

Diagram 13 och Karta 9. Formellt skyddad skogsmark per instrument, utan överlappande arealer. 2018-12-31

- Beslut ej laga kraft, samt Markersättningar för blivande naturreservat
- Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket
- Ekoparker och Vitryggsavtal
- Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen)
- Natura 2000
- Nationalparker, naturreservat, skogliga biotopskydd

Formellt skyddad skogsmark per region och instrument

Den totala arealen formellt skyddad skogsmark är drygt 2,3 miljoner hektar. Av dessa är nästan 1,4 miljoner hektar produktiv skog. Drygt hälften av den skyddade produktiva skogen finns nedan den fjällnära gränsen.

Av de fyra regionerna nedan fjällnära gränsen har den sydligaste regionen, den nemoral regionen (5), minst yta skyddad skog. I den nemoral regionen är nästan all formellt skyddad skog, närmare bestämt 93 procent, produktiv skog.

Bland de övriga tre regionerna nedan den fjällnära gränsen har den nordligaste av dem, den nordboreala regionen (2), störst arealer formellt skyddad skog. Skillnaderna mellan de tre regionerna är dock inte stora. Det varierar mellan 320 000-260 000 hektar skogsmark totalt per region, varav 215 000-260 000 hektar produktiv skogsmark.

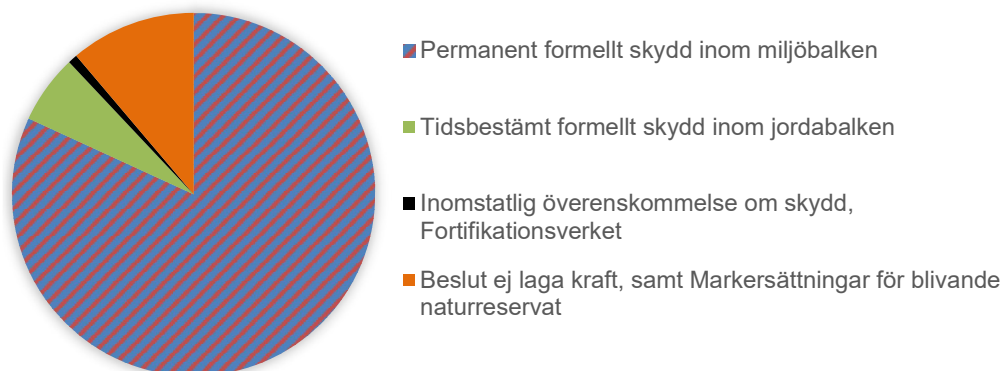
Andelen produktiv skogsmark är störst i den boreonemorala regionen (4), med 86 procent. Lägst andel skyddad produktiv skogsmark, nedan fjällnära gränsen, har den nordboreala regionen, med 80 procent.

Tabell 19. Formellt skyddad skogsmark per instrument och region, 2018-12-31

Region	Skogsmark	Permanent formellt skydd inom miljöbalken	Tidsbestämt formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser om skydd, Fortifikationsverket	Beslut ej laga kraft, samt Markersättningar för blivande naturreservat	Totalt
1 Fjällnära	Produktiv	547 600	14 200	7 000	72 100	640 900
	Total	1 310 600	18 700	9 600	105 400	1 444 300
2 Nordboreal	Produktiv	147 400	45 800	2 700	61 300	257 200
	Total	183 700	53 200	3 400	82 800	323 200
3 Sydboreal	Produktiv	150 100	32 300	2 600	29 600	214 600
	Total	181 600	36 200	3 600	36 000	257 500
4 Boreonemoral	Produktiv	171 200	29 200	1 900	27 900	230 300
	Total	202 800	31 500	2 200	32 400	268 900
5 Nemoral	Produktiv	30 500	3 500	400	4 300	38 800
	Total	32 700	3 600	600	4 700	41 500
2-5 Nedan fjällnära	Produktiv	499 300	110 800	7 700	123 100	740 800
	Total	600 900	124 500	9 800	155 900	891 100
Hela Sverige	Produktiv	1 046 900	125 000	14 700	195 200	1 381 800
	Total	1 911 500	143 100	19 400	261 300	2 335 400

Arealer avrundade till jämna 100-tal.

Diagram 14. Formellt skyddad skogsmark per instrument, 2018-12-31

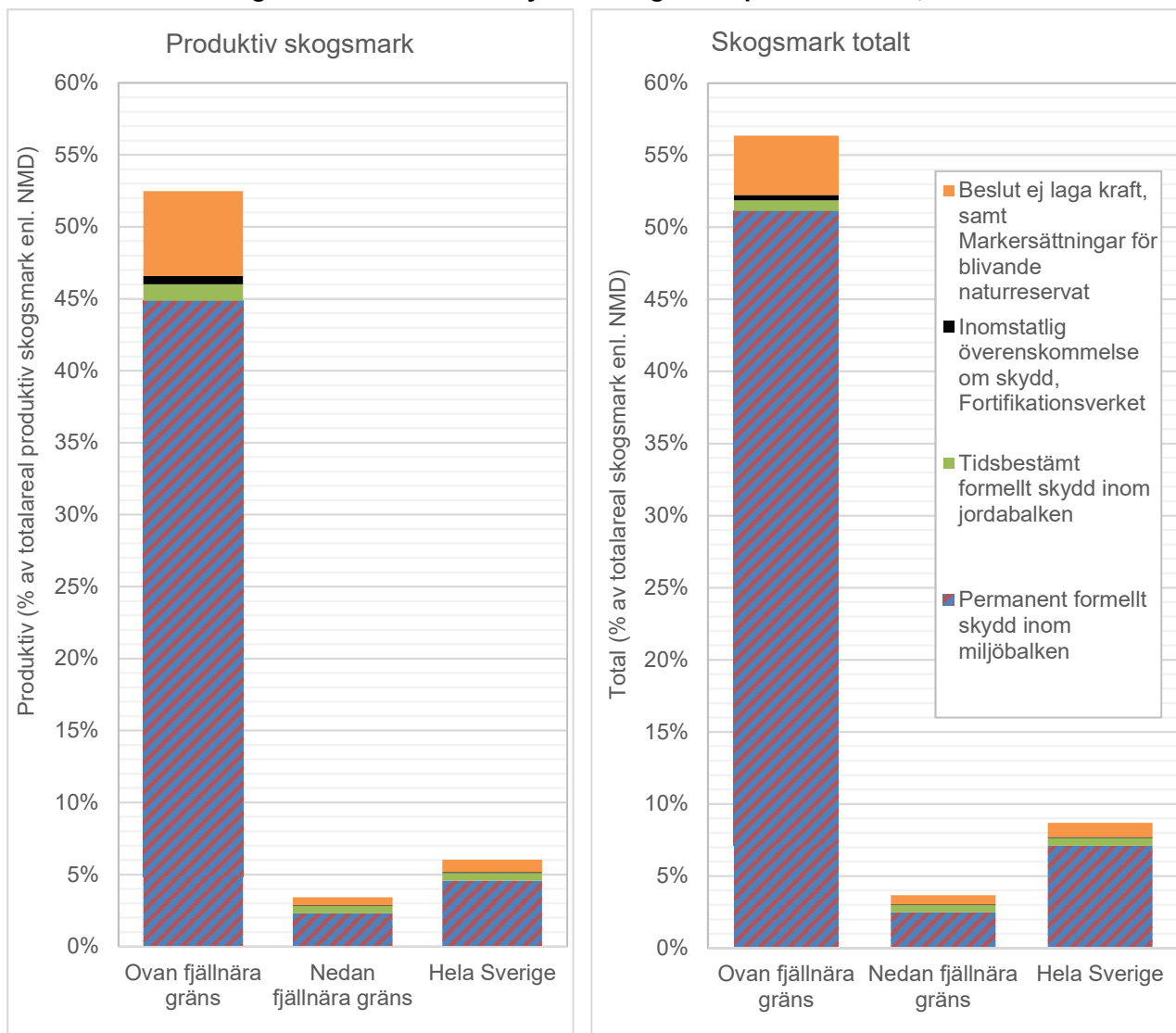

Tabell 20. Formellt skyddad skogsmark per instrument, andel i procent av total areal skogsmark. 2018-12-31

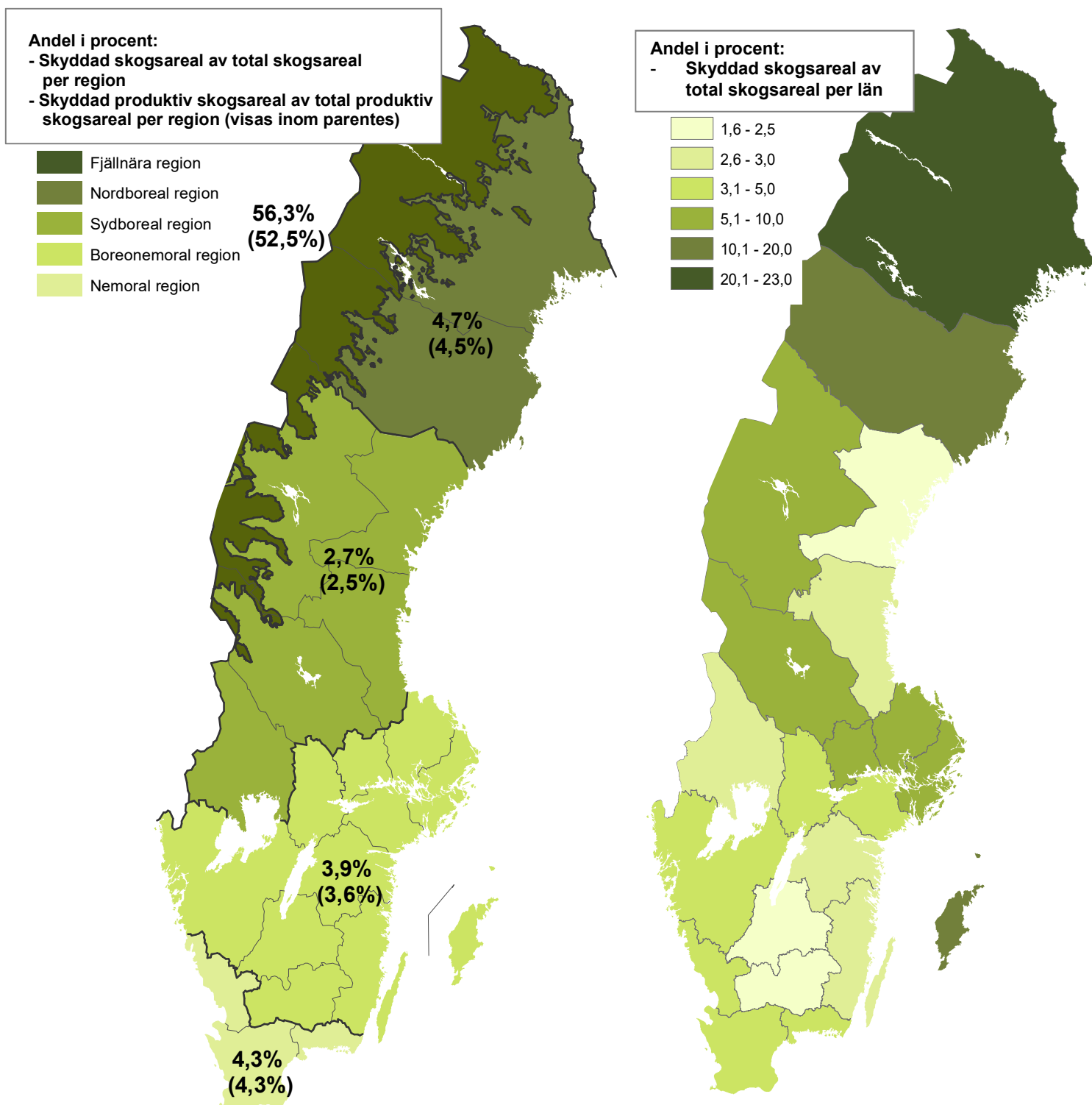
Skyddsinstrument	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns		Hela Sverige	
	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt
Permanent formellt skydd inom miljöbalken	45	51	2	2	5	7
Tidsbestämt formellt skydd inom jordabalken	1	1	1	1	1	1
Inomstatliga överenskommelser om skydd, Fortifikationsverket	1	0	0	0	0	0
Beslut ej laga kraft, samt Markersättningar för blivande naturreservat	6	4	1	1	1	1
Totalt	52	56	3	4	6	9

Av Sveriges totala skogsmark är 7 procent permanent formellt skyddad. Tillsammans med övriga instrument utgör den formellt skyddade skogen 9 procent av Sveriges totala skogsareal. Av den produktiva skogsmarken är 6 procent formellt skyddad, varav 5 procent permanent skyddad. I den fjällnära regionen är mer än hälften av den totala och produktiva skogsmarken formellt skyddad. I regionerna nedan den fjällnära gränsen är ungefär 4 procent av skogsmarken formellt skyddad.

Diagram 15-16. Formellt skyddad skogsmark per instrument, 2018-12-31

Karta 10 och 11. Formellt skyddad skog per skogsareal inom region och län, andel av total och produktiv skogsyta, 2018-12-31

Med formellt skydd avses mark inom:

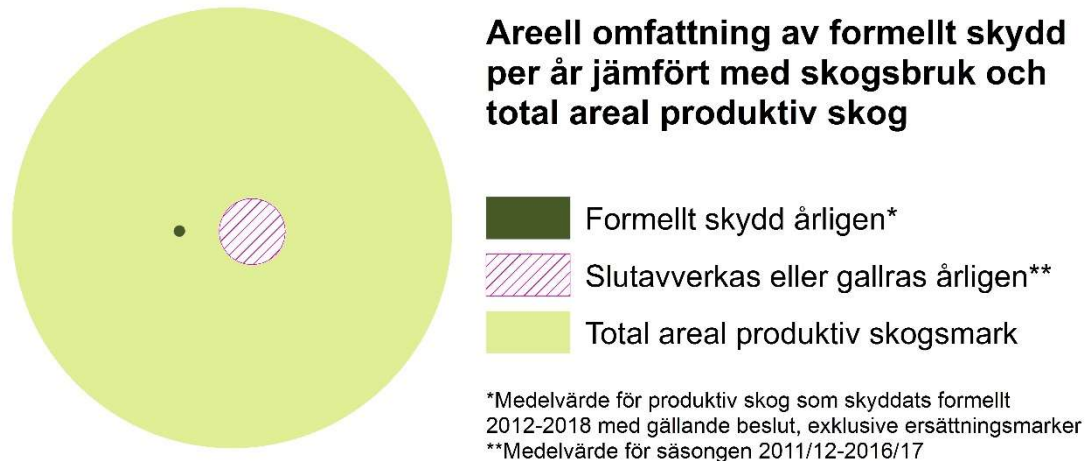
- Nationalparker
- Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
- Skogliga biotopskyddsområden
- Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen
- Ekoparker och vitryggsavtal (endast delar med NO/NS-bestånd)
- Natura 2000 SCI-områden, endast delar med utpekade skogshabitat eller med potentiella skogshabitat karterade i Natura Naturtypskarteringen (NNK)
- Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket
- Blivande formellt skydd, d.v.s. beslutade naturreservat med föreskrifter, beslutade skogliga biotopskyddsområden, markersättning för skydd av skog, inklusive överförda marker från Fastighetsverket till Naturvårdsverkets mark, efter samråd 1 april 2010.

Formellt skydd, slutavverkning och gallring

Enligt medelvärden för perioden 2012-2018 skyddades nästan 14 500 hektar produktiv skog per år. Slutavverkning och gallring under perioden 2011/12 - 2016/17 omfattade drygt 515 000 hektar per år.

Figur 4. Formellt skyddade områden, slutavverkning och gallring på produktiv skogsmark.

Medelvärden per år.

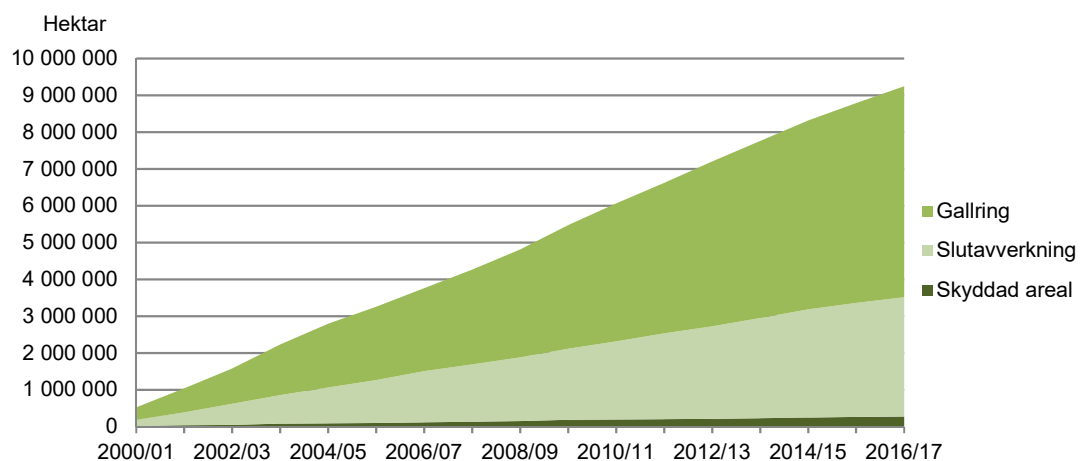

Uppgifter om slutavverkning och gallring är hämtade från Skogsdata 2018, SLU.

Av de ackumulerade arealerna skydd, gallring och slutavverkning, så ökar arealerna av gallring och slutavverkning mer än den skyddade marken.

Diagram 17. Formellt skydd, slutavverkning och gallring på produktiv skogsmark, 2000-2017

Akkumulerad areal per år, i hektar.

Uppgifter om slutavverkning och gallring är hämtade från Skogsdata 2018, SLU.

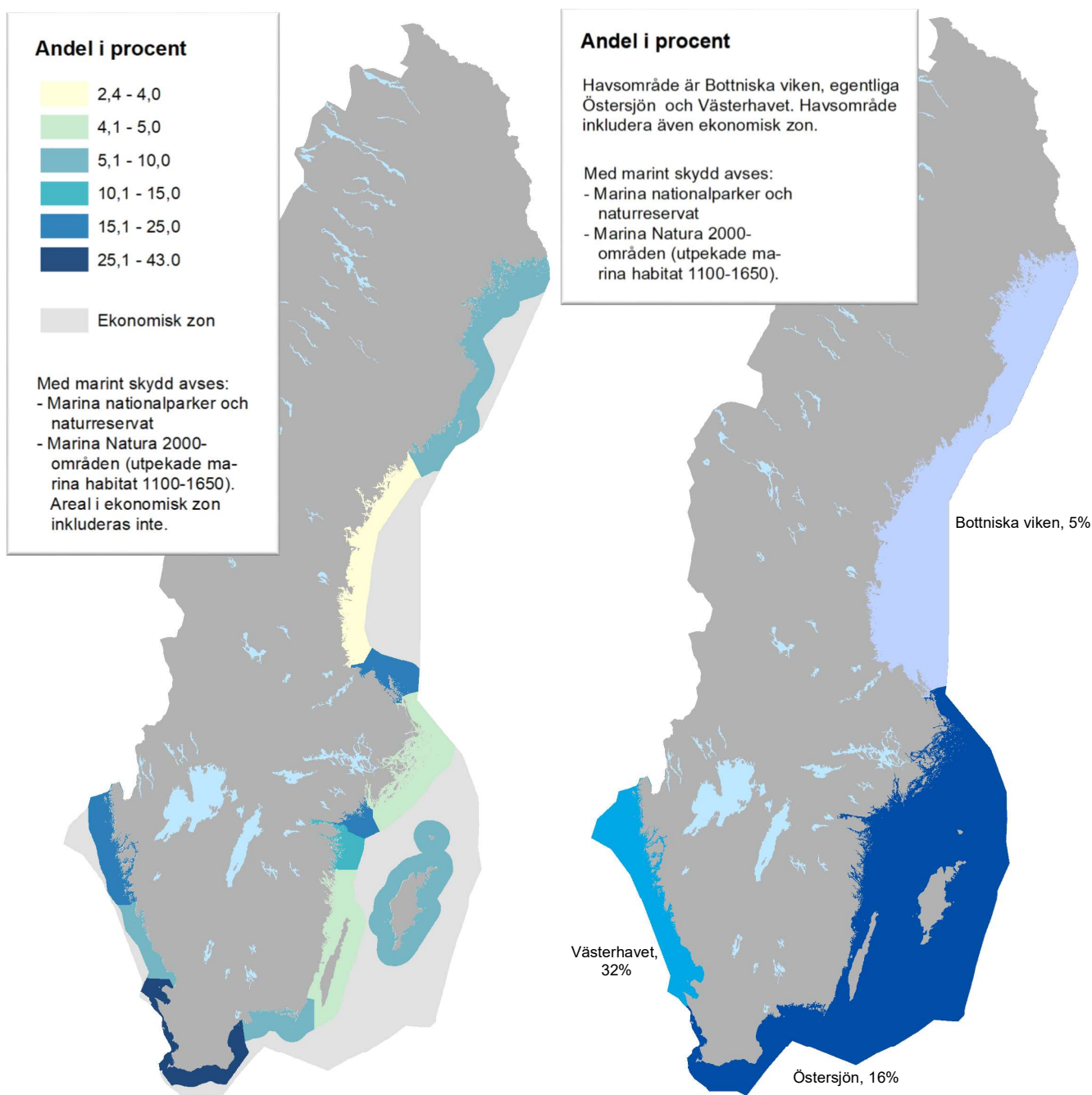
Formellt skydd motsvarar nationalparker, de delar av naturreservat och naturvårdsområden som har föreskrifter mot skogsbruk och Natura 2000 SCI-områden (endast de som har utpekade skogshabitat och de delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK).

Skyddade områden i marin miljö

Marina livsmiljöer kan skyddas som nationalpark, naturreservat eller inom Natura 2000-nätverket. Endast Natura 2000-nätverket kan sträcka sig utanför territorialgränsen, in i ekonomisk zon. Där saknas möjlighet att enligt lagstiftningen bilda naturreservat. Däremot får regeringen meddela föreskrifter för att skydda och bevara den marina miljön, jfr 2 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon.

Det marina skyddet utgör 13,8 procent av Sveriges totala havsyta, inklusive den ekonomiska zonen. De regionala skillnaderna är stora, där Västerhavet har 32 procent marint skydd, Östersjön 16 procent och Bottniska viken 5 procent. I beräkningen per län ingår inte den ekonomiska zonen. Skåne län har den högsta andelen marint skydd, med 43 procent av havsytan.

Karta 12 och 13. Marint skydd per län och havsområde, andel av total havsyta 2018-12-31

Marina nationalparker och naturreservat

Sverige har 80 naturreservat och 1 nationalpark belägna helt i marin miljö, med syften och föreskrifter kopplade till den marina miljön. Under 2018 har antalet marina reservat ökat med 6 områden. Två av dem vann laga kraft under 2018. Det var Kalfjärden i Norrbottens län och Karklö i Stockholms län. Fyra äldre reservat i Blekinge län har vid en genomgång bedömts uppfylla kriterierna för marina naturreservat.

Västra Götaland och Skåne är de län som har flest marina reservat. Västra Götalands län har även den största ytan marint skydd, med en sammanlagd havsareal på nästan 82 000 hektar. Nästan hälften av den ytan utgörs av Kosterhavets nationalpark.

Tabell 21. Nationalparker och naturreservat i marin miljö per län 2018-12-31

Län	Antal	Havsareal i hektar
Stockholms län	7	13 470
Uppsala län	3	56 170
Södermanlands län	1	5 230
Östergötlands län	6	16 270
Kalmar län	12	15 460
Gotlands län	1	56 030
Blekinge län	10	9 030
Skåne län	14	55 720
Hallands län	3	6 330
Västra Götalands län	14	81 950
Gävleborgs län	3	2 040
Västernorrlands län	2	910
Västerbottens län	4	72 340
Norrbottens län	1	15 630
Summa 2018	81	406 580
Summa 2017	74	387 115

Det enskilt största marina reservatet är Salvorev-Kopparstenarna i Gotlands län, som har en havsareal på 56 000 hektar. Det följs av Gräsö östra skärgård i Uppsala län, med en havsareal på 53 000 hektar. Norrbottens första marina reservat, Kalfjärden, placerar sig som det åttonde största reservatet.

Tabell 22. De tio största marina skyddade områdena 2018-12-31

Namn	Län	Havsareal i hektar
Salvorev-Kopparstenarna	Gotlands län	56 030
Gräsö östra skärgård	Uppsala län	53 320
Örefjärden-Snöanskärgården	Västerbottens län	46 780
Falsterbohalvöns havsområde	Skåne län	41 240
Kosterhavets nationalpark	Västra Götalands län	37 960
Holmöarna	Västerbottens län	20 580
Väderöarna	Västra Götalands län	18 090
Kalfjärden	Norrbottens län	15 630
Gullmarn	Västra Götalands län	11 750
Bråviken	Östergötlands län	8 810

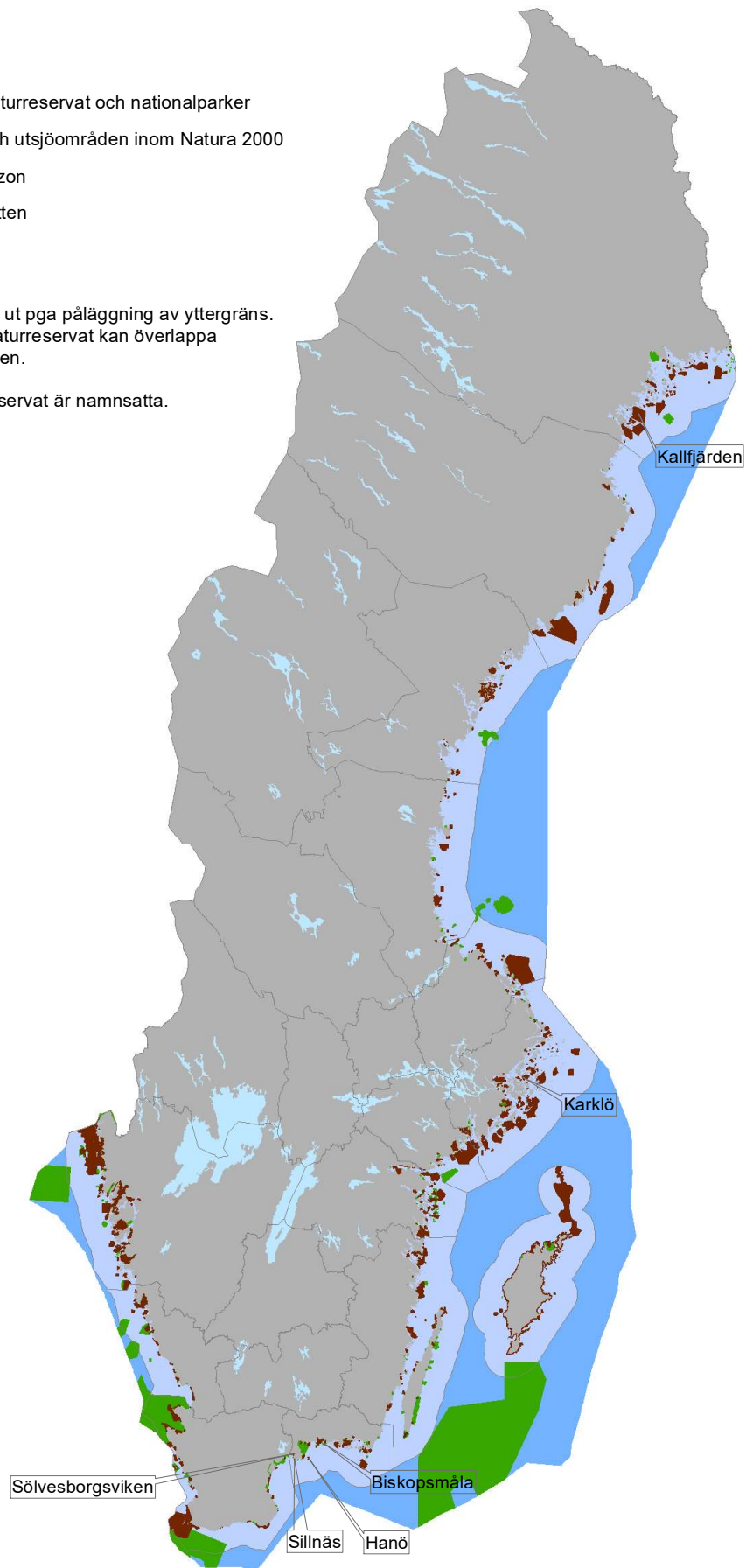
En fullständig förteckning över de marina reservaten finns i Excelformat på SCB:s webbplats: www.scb.se/MI0603

Karta 14. Skyddad natur i anslutning till kusten och marin miljö 2018

- Kustnära naturreservat och nationalparker
- Kustnära och utsjöområden inom Natura 2000
- Ekonomisk zon
- Territorialvatten

Områden ser större ut pga påläggning av yttergräns. Nationalpark och naturreservat kan överlappa Natura 2000-områden.

Nya marina naturreservat är namnsatta.

Djur- och växtskyddsområden

I syfte att skydda sällsynta eller störningskänsliga djur- eller växtarter kan länsstyrelsen eller kommunen med stöd av 7 kap. 12 § miljöbalken inrätta djur- och växtskyddsområden (DVO). Föreskrifterna innebär att allmänheten, och i vissa fall även markägaren, inte får vistas inom området under en viss tid av året. Föreskrifterna kan även begränsa rätten till jakt och fiske. De vanligaste motiven för djur- och växtskyddsområden är att skydda fåglars häckningsområden under häckningstid (fågelskyddsområde) eller sälars uppehållsplatser (sälskyddsområde).

Djur- och växtskyddsområden kan enbart reglera tillträde, viss jakt och fiske, men innebär inte ändrad markanvändning och inget egentligt skydd för naturmiljön i sin helhet. Föreskrifter om tillträdesförbud kan även meddelas inom ramen för ett förordnande om nationalpark, eller som föreskrifter inom naturreservat, kulturresevat, naturvårdsområde eller naturminne. De områden som berörs av tillträdesförbud på detta sätt redovisas inte i tabellen nedan.

Vid utgången av 2018 fanns det fler än 1 500 djur- och växtskyddsområden i Sverige, fördelat på nästan 113 000 hektar. Sedan 2017 har arealerna ökat med nästan 10 000 hektar, till stor del beroende på ett nytt stort djur- och växtskyddsområde i den norra delen av Jämtlands län. Det nya området, kallat Skåarnja, överlappar delar av ett naturreservat.

Djur- och växtskyddsområden utgör 0,2 procent av Sveriges totala yta. Störst andel har Södermanlands län, där 0,7 procent av länets yta utgörs av skyddet.

I flera län utgörs skyddet främst av vatten. I Gävleborgs och Örebro län består skyddet nästan helt av vatten. I Sveriges nordligaste län domineras skyddet istället av landarealer. I genomsnitt består Sveriges djur- och växtskyddsområden av 64 procent landarealer.

Tabell 23. Djur- och växtskyddsområden, per län 2018-12-31

Län	Antal	Areal i hektar		Andel landareal av skyddad areal	Andel skyddad areal av total län-sareal
		Totalt	Land		
Stockholms län	41	1 040	280	27%	0,1%
Uppsala län	68	3 538	423	12%	0,3%
Södermanlands län	371	6 314	846	13%	0,7%
Östergötlands län	125	3 366	739	22%	0,2%
Jönköpings län	25	625	359	57%	0,1%
Kronobergs län	15	142	46	33%	0,0%
Kalmar län	144	7 451	1 315	18%	0,4%
Gotlands län	33	1 375	1 010	73%	0,1%
Blekinge län	145	1 508	512	34%	0,2%
Skåne län	89	9 246	1 403	15%	0,5%
Hallands län	24	649	189	29%	0,1%
Västra Götalands län	275	7 537	4 237	56%	0,2%
Värmlands län	72	620	136	22%	0,0%
Örebro län	1	2	0	9%	0,0%
Västmanlands län	8	54	11	21%	0,0%
Dalarnas län	7	37	26	68%	0,0%
Gävleborgs län	18	1 799	32	2%	0,1%
Västernorrlands län	26	325	252	78%	0,0%
Jämtlands län	20	12 733	11 833	93%	0,2%
Västerbottens län	2	2 270	2 170	96%	0,0%
Norrbottnens län	48	51 983	46 575	90%	0,5%
Riket 2018	1 557	112 663	72 442	64%	0,2%
Riket 2017	1 535	103 211	61 815	60%	0,2%

Områdena "Myskoxar, Tännäs" i Jämtlands och Härjedalens län samt "Myskoxarna" i Dalarnas län är ej redovisade här. Förbudet avser skyddszon runt djuren.

Skyddade älvar

Enligt miljöbalken 4 kap 6 § kan älvar skyddas mot vattenkraftsutbyggnad. De älvar som benämns som nationalälvar har samma skydd. För en del älvar avser skyddet hela avrinningsområdet och för andra enbart en älvsträcka. Torneälvens avrinningsområde inkluderar även areal i Finland.

Tabell 24. Älvar skyddade mot vattenkraftsutbyggnad

SMHI-nr	Älv	Delområde	Areal (km ²)
Nationalälvar			
1	Torneälven		40 154
4	Kalixälven		18 128
13	Piteälven		11 285
28	I Umeälven	Vindelälven	12 629
Summa skyddade nationalälvar			82 195
Övriga vattenområden			
7	Råneälven		4 207
9	I Luleälven	Stora Luleälven uppströms Akkajaure Lilla Luleälven uppströms Skalka Lilla Luleälven uppströms Tjaktjajaure Pärlälven	2 841 1 777 869 2 296
17	Åbyälven		1 344
18	Byskeälven		3 662
20	I Skellefteälven	Källflödena uppströms Sävvaure Källflödena uppströms Riebnis Malån	660 524 1 917
26	Sävarån		1 161
28	I Umeälven	Tärnaån Girjesån Juktån uppströms Fjosoken	1 090 579 671
30	Öreälven		3 029
32	Lögdeälven		1 608
36	Moälven		2 307
38	I Ängermanälven	Lejarälven Storån uppströms Klumpvattnet Långselån-Rörströmsälven Saxån Ransarån uppströms Ransarn Vojmån uppströms Vojmsjön	593 441 2 728 233 420 1 058
40	I Indalsälven	Åreälven Ammerån Storån-Dammån Härkan	2 853 3 098 441 3 990
42	I Ljungan	Ljungan uppströms Storsjön Gimån uppströms Holmsjön	501 2 854
48	I Ljusnan	Voxnan uppströms Vallhaga	2 411
53	I Dalälven	Västerdalälven uppströms Hummelforsen Österdalälven uppströms Trängslet	4 419 4 522
74	Emån		4 472
84	Bräkneån		462
86	Mörumsån		3 369
100	Fylleån		394
112	I Enningdalsälven	Enningdalsälven uppströms riksgränsen till Norge	692
115	I Vefsna	Vapstälven	601
Summa skyddade övriga vattenområden			71 094
Summa skyddade nationalälvar och övriga vattenområden			153 289
Älvsträckor			
28	I Umeälven	Tärnaforsen mellan Stor-Laisan och Gäuta	..
38	I Ängermanälven	Faxälven mellan Edsele och Helgumsjön	..
40	I Indalsälven	Långan nedströms Landösjön	..
42	I Ljungan	Sträckan mellan Havern och Holmsjön Sträckan nedströms Viforsen
48	I Ljusnan	Sträckan mellan Hede och Svegsjön Sträckan mellan Laforsen och Arbråsjöarna
53	I Dalälven	Västerdalälven nedströms Skiffsforsen Dalälven nedströms Näs bruk
108	I Göta älv	Klarälven mellan Höljes och Edebäck	..

SMHI-nr anger huvudavrinningsområde

Vattenskyddsområden

Ett område som utnyttjas eller kan komma att utnyttjas för vattentäkt kan av länsstyrelse eller kommun inrättas som vattenskyddsområde med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken.

Den 31 december 2018 fanns det drygt 1 600 vattenskyddsområden i landet, omfattande 900 000 hektar. De flesta var grundvattentäkter. Under 2018 ökade arealen med mer än 100 000 hektar. Det berodde bland annat på nya områden i Östergötlands och Dalarnas län, samt utökningar av befintliga områden ibland annat Västerbottens län.

Tabell 25. Vattenskyddsområden, antal efter typ av vattentäkt, per län 2018

Län	Antal, totalt	Antal efter typ av vattentäkt		
		Grundvattentäkt	Ytvattentäkt	Vattentäkt baserad på förstärkt grundvattenbildning
Stockholms län	92	83	7	2
Uppsala län	35	33	2	-
Södermanlands län	48	44	4	-
Östergötlands län	50	39	10	1
Jönköpings län	82	73	8	1
Kronobergs län	59	45	9	5
Kalmar län	85	69	7	9
Gotlands län	21	16	4	1
Blekinge län	25	19	6	-
Skåne län	150	149	1	-
Hallands län	56	53	1	2
Västra Götalands län	179	179	28	2
Värmlands län	41	31	8	2
Örebro län	46	41	3	2
Västmanlands län	26	24	1	1
Dalarnas län	113	112	1	-
Gävleborgs län	59	54	3	2
Västernorrlands län	101	95	6	-
Jämtlands län	60	56	3	1
Västerbottens län	156	153	1	2
Norrbottnens län	125	123	1	1
Riket 2018	1 608	1 491	114	34

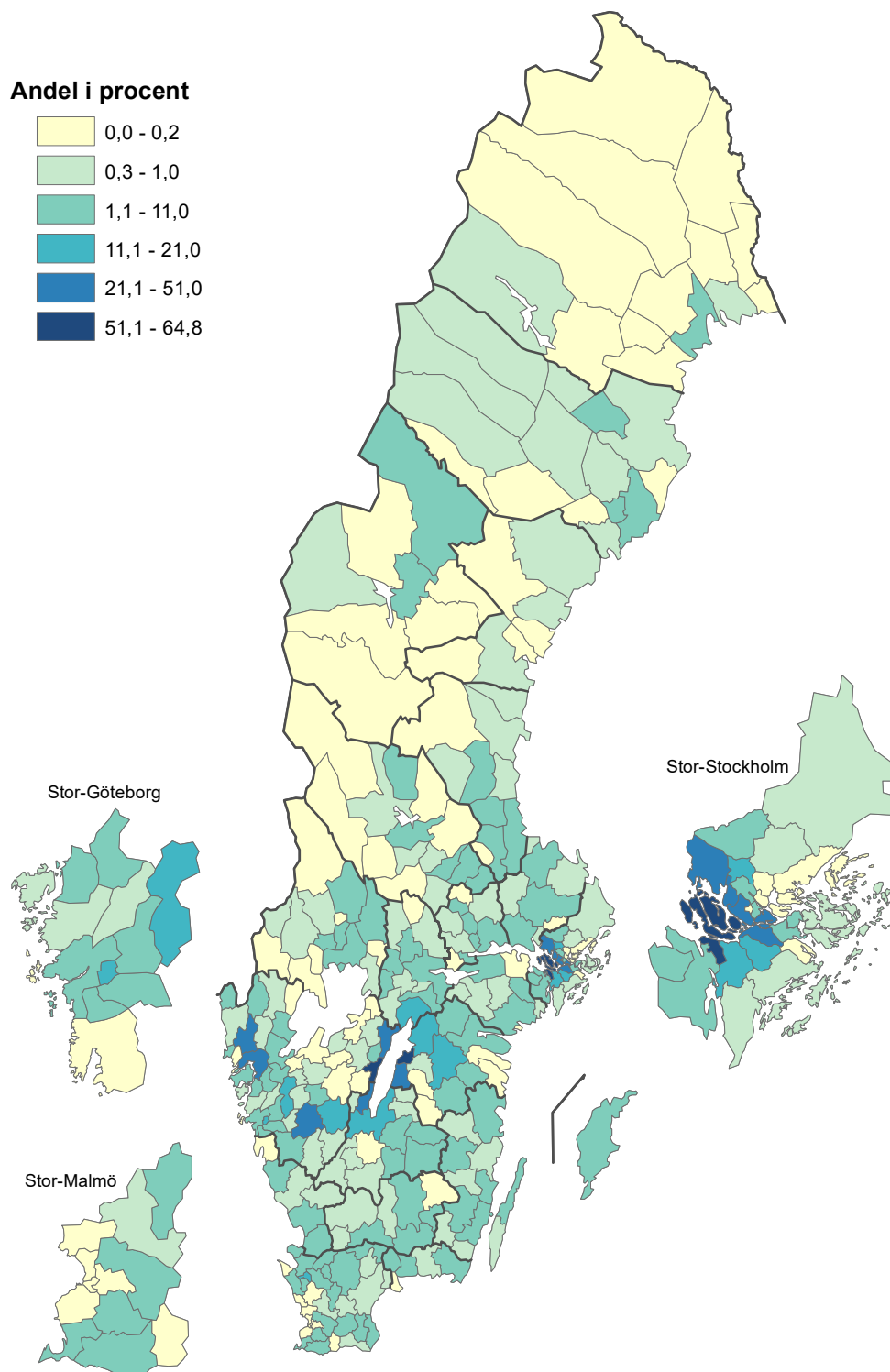
Tabell 26. Vattenskyddsområden, arealer per län 2018-12-31

Län	Arealer i hektar		Andel landareal av skyddad areal	Andel skyddad areal av total länsareal
	Totalt	Land		
Stockholms län	60 076	45 113	75%	3,6%
Uppsala län	28 250	27 706	98%	2,3%
Södermanlands län	12 632	8 165	65%	1,5%
Östergötlands län	124 178	46 476	37%	8,5%
Jönköpings län	69 771	15 364	22%	6,0%
Kronobergs län	20 736	12 497	60%	2,2%
Kalmar län	30 011	27 892	93%	1,5%
Gotlands län	17 696	16 344	92%	1,2%
Blekinge län	16 151	14 275	88%	2,3%
Skåne län	33 087	30 959	94%	1,9%
Hallands län	16 197	14 958	92%	1,9%
Västra Götalands län	211 312	139 050	66%	6,2%
Värmlands län	33 124	19 431	59%	1,5%
Örebro län	28 640	13 044	46%	3,0%
Västmanlands län	6 342	5 736	90%	1,1%
Dalarnas län	29 675	27 373	92%	1,0%
Gävleborgs län	32 247	27 880	86%	1,3%
Västernorrlands län	11 670	9 633	83%	0,4%
Jämtlands län	49 012	31 929	65%	0,9%
Västerbottens län	45 521	42 079	92%	0,7%
Norrbottnens län	20 662	13 455	65%	0,2%
Riket 2018	897 002	589 371	66%	1,7%
Riket 2017	790 733	515 829	65%	1,5%

Vattenskyddsområden består till 66 procent av landytor. Minst andel vatten inom vattenskyddsområden har Södermanlands län, med 2 procent.

Skyddstypen upptar 1,7 procent av hela Sveriges yta. Bland länen finns den största andelen i Östergötlands län, där den utgör 8,5 procent av totalytan. De kommuner som har högst andelar vattenskyddsområden är belägna vid Mälaren och Vättern. Även kommunerna Munkedal, Uddevalla och Borås, belägna i Västra Götalands län, hade höga andelar vattenskyddsområden. I kommunerna Salem, Ekerö, Hjo och Vadstena var mer än hälften av kommunytan skyddad som vattenskyddsområden år 2018.

Karta 15. Vattenskyddsområden per kommun, andel av totalareal. 2018-12-31

Fridlysta djur- och växtarter

Regeringen får med stöd av 8 kap. miljöbalken besluta om fridlysning av djur- och växtarter i hela landet eller i ett län. Regler om fridlysning finns i artskyddsförordningen (2007:845). Där framgår också vilka generella undantag som gäller för vissa arter. Alla vilda fåglar, samt de djur- och växtarter som i Bilaga 1 till förordningen betecknas med N eller n, är fridlysta i hela landet. De uppfyller då kraven i EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv. I Bilaga 2 till förordningen anges övriga arter som är fridlysta i hela landet eller i ett län.

Förutom att alla vilda fåglar och vissa däggdjursarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen, är alla vilda fåglar och däggdjur fredade enligt jaktlagen (SFS 1987:259) och jaktförordningen (SFS 1987:905). Undantag finns för vissa möjligheter till skydds jakt, och för att det under vissa tider på året råder jakttid för en del arter. Fiskar samt vattenlevande kräftdjur och blötdjur, till exempel musslor och snäckor, kan skyddas enligt artskyddsförordningen eller enligt förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

583 djur- och växtarter är fridlysta i hela landet. Cirka 250 av dessa utgörs av i Sverige häckande fågelarter. Samtliga vilda arter av fåglar, grodor, ödlor, ormar och orkidéer är fridlysta i hela landet. Dessutom är ett antal andra arter av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, ryggradslösa djur (bland annat insekter) och däggdjur fridlysta.

Tabell 27. Djur- och växtarter fridlysta i hela landet 2018-12-31

Artgrupper	Arter	Antal
<i>I. Djurarter</i>	Däggdjur	27
	Fåglar (endast i Sverige häckande)	250
	Fiskar	1
	Kräldjur	7
	Groddjur	13
	Ryggradslösa djur	31
<i>II. Växtarter</i>	Orkidéer	44
	Övriga Kärlväxter	186
	Mossor	11
	Lavar	8
	Svampar	5

Källa: Naturvårdsverket

Naturminnen

Naturminnen är ofta punktobjekt som jätteekar, trädgrupper, flyttblock och jättegrytor. De kan även vara mycket små områden, vanligtvis mindre än 1 hektar, som växtplatser för ovanliga växter. Av det skälet redovisas inte arealuppgifter för denna skyddsform.

Beslut om naturminnen fattas av länsstyrelse eller kommun, med stöd av 7 kap. 10 § miljöbalken. Merparten av naturminnena är inrättade genom äldre beslut och med stöd av tidigare naturvårdslagstiftning.

Vid utgången av 2018 fanns det 1 358 naturminnen. Skyddet utökades med 4 nya objekt under året, samtidigt som 1 togs bort ur registret. Med sina 212 objekt har Kalmar län flest naturminnen.

Tabell 28. Naturminnen per län 2018-12-31

Län	Antal
Stockholms län	139
Uppsala län	36
Södermanlands län	26
Östergötlands län	98
Jönköpings län	65
Kronobergs län	82
Kalmar län	212
Gotlands län	28
Blekinge län	73
Skåne län	50
Hallands län	39
Västra Götalands län	157
Värmlands län	26
Örebro län	64
Västmanlands län	37
Dalarnas län	148
Gävleborgs län	8
Västernorrlands län	17
Jämtlands län	20
Västerbottens län	15
Norrbottens län	18
Riket 2018	1 358
Riket 2017	1 355

Kulturresevat

Kulturresevat får med stöd av 7 kap 9 § miljöbalken inrättas av länsstyrelse eller kommun i syfte att bevara värdefulla kulturpräglade landskap. Skyddsformen infördes 1 januari 1999 i och med att miljöbalken trädde i kraft. I valet mellan natur- eller kulturresevat har syftet med skyddet en avgörande betydelse. Kulturresevaten består t.ex. av miljötyperna gårdsmiljö, bymiljö, fåbod, sågverkssamhälle och herrgårdsmiljö.

Det finns 44 kulturresevat i Sverige. Västra Götalands län har flest områden, med 5 stycken, medan Kalmar och Södermanlands län helt saknar skyddet. Under 2018 gjordes inga förändringar avseende landets kulturresevat.

Det arealmässigt största kulturresevatet är Lillhärjeåbygget, en fjällgård i Jämtlands län, som utgör nästan 40 procent av kulturresevatens sammanlagda area. Det minsta resevatet är Marieberg sågverkssamhälle i Västernorrlands län, med en yta på 3 hektar.

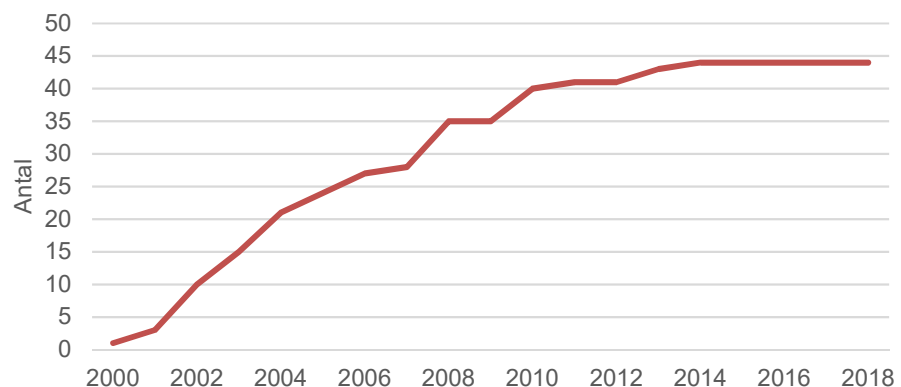
En förteckning över samtliga kulturresevat finns på www.scb.se/MI0603. Mer information finns på Riksantikvarieämbetets webbplats, www.raa.se.

Tabell 29. Kulturresevat per län, 2018-12-31

Län	Antal	Total areal (hektar)
Stockholms län	4	609
Uppsala län	2	72
Södermanlands län	-	-
Östergötlands län	2	138
Jönköpings län	2	95
Kronobergs län	1	46
Kalmar län	-	-
Gotlands län	1	33
Blekinge län	1	102
Skåne län	1	70
Hallands län	3	181
Västra Götalands län	5	253
Värmlands län	2	443
Örebro län	3	354
Västmanlands län	2	477
Dalarnas län	3	132
Gävleborgs län	3	458
Västernorrlands län	3	34
Jämtlands län	1	2 888
Västerbottens län	3	989
Norrbottens län	2	111
Riket 2018	44	7 485
Riket 2017	44	7 485

Area saknas för kulturresevat Dalarö skeppsvraksområden i Stockholms län.

Diagram 18. Antal kulturresevat per år 2000-2018, ackumulerat antal

Tillgänglighet till skyddad natur

7 procent av Sveriges befolkning har skyddad natur inom 300 meter från sin bostadsadress. Störst är andelen i Gotlands län, där 17 procent av befolkningen har 300 meter till närmaste skyddade område. Nästan samtliga i landets befolkning har skyddad natur inom 1 mil från sin bostadsadress.

Vid utgången av 2018 hade befolkningen i genomsnitt 2,1 kilometer till sitt närmaste område med skyddad natur. Befolkningen i Stockholms län hade kortast avstånd, med 1,3 kilometer. Längst medelavstånd hade befolkningen i Norrbottens och Västerbottens län, med 3,7 procent vardera.

Att medelavståndet är så långt i Norrbottens län, trots att länet har den högsta andelen skyddad areal, beror på att länets befolkning i genomsnitt bor långt ifrån de skyddade områdena. I Stockholms län finns skyddade områden i mycket centrala lägen, vilket ger länet ett lågt medelavstånd. Det visar sig även i statistiken över medelavstånd i och utanför tätorter, där befolkning i tätorter har närmare till skyddad natur, jämfört med befolkningen utanför tätorter.

På kommunnivå varierar medelavståndet med upp till 7,5 kilometer. Kortast medelavstånd har Nacka kommun, med 600 meter till skyddad natur. Boende i Vilhelminas kommun har längst avstånd, med drygt 8,1 kilometer.

Från och med 2018 års statistik ingår biotopskyddsområden och Kungliga nationalstadsparken i statistiken. Det förklarar till stor del de ökade värdena jämfört med tidigare år. Andra orsaker till högre värden är utökat skydd och befolkningsökningar.

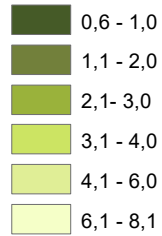
Tabell 30. Befolkningens avstånd till skyddad natur, per län 2018-12-31

Län	Andel, i procent, av befolkning inom zoner runt skyddad natur					Medelavstånd till skyddad natur, kilometer
	Inom 300 m	Inom 1 km	Inom 3 km	Inom 5 km	Inom 10 km	
Stockholms län	13	48	96	100	100	1,3
Uppsala län	6	21	71	97	100	2,3
Södermanlands län	6	38	84	98	100	1,8
Östergötlands län	4	23	84	98	100	2,0
Jönköpings län	6	22	70	89	100	2,5
Kronobergs län	7	30	72	93	100	2,2
Kalmar län	4	20	72	89	100	2,5
Gotlands län	17	45	92	99	100	1,4
Blekinge län	6	39	94	100	100	1,5
Skåne län	6	24	68	91	100	2,5
Hallands län	4	17	66	94	100	2,6
Västra Götalands län	6	27	75	93	100	2,2
Värmlands län	2	17	73	87	100	2,7
Örebro län	11	45	92	98	100	1,4
Västmanlands län	1	8	54	95	100	2,9
Dalarnas län	5	27	76	91	100	2,3
Gävleborgs län	3	16	60	87	99	2,9
Västernorrlands län	3	18	68	91	100	2,6
Jämtlands län	2	17	65	84	98	2,9
Västerbottens län	1	9	42	78	99	3,7
Norrbottens län	2	11	44	70	99	3,7
Riket 2018	7	29	77	93	100	2,1
Befolkning i tätort	7	30	79	94	100	2,1
Befolkning utanför tätort	6	21	65	89	100	2,7
Stockholms tätort	15	53	99	100	100	1,1
Göteborgs tätort	3	18	70	91	100	2,5
Malmö tätort	1	4	24	75	100	4,0

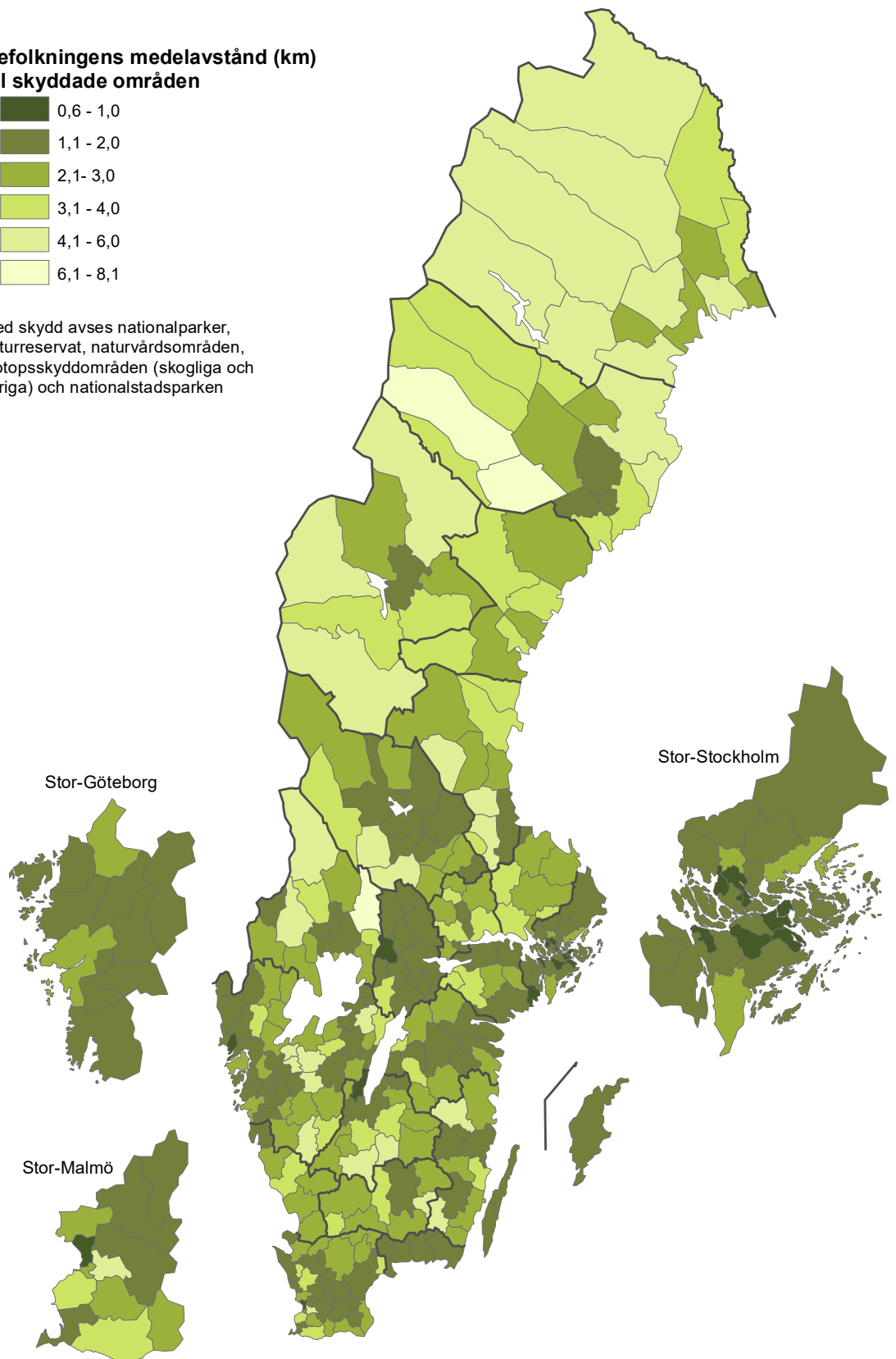
Med skyddad natur avses här nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområde i skog och på övrig mark, samt Kungliga nationalstadsparken.

**Karta 16. Befolkningens medelavstånd till skyddad natur, per kommun.
2018-12-31**

**Befolkningens medelavstånd (km)
till skyddade områden**

Med skydd avses nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopsskyddsområden (skogliga och övriga) och nationalstadsparken

Tätortsnära natur

Den tätortsnära naturen har stor betydelse för den biologiska mångfalden, det vardagliga friluftslivet och för att skapa kunskap, förståelse och engagemang för en god miljö. Nästan 30 procent av Sveriges nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden har bildats med syftet att tillgodose områden för friluftslivet. Av dem har nästan 430 områden det preciserade syftet att skydda tätortsnära natur.

Tillgängligheten till skyddade områden kan även mätas utifrån hur stor del av tätorten och dess omland som består av skyddade områden. Tabellen nedan visar tätorter där minst 10 procent av landytan i och omkring tätorten var skyddad som nationalpark, naturreservat, naturvårdsområde, biotopskyddsområde eller nationalstadspark. Totalt rör det sig om 20 tätorter. I toppen finner vi Billdal i Hallands län, följt av Lidingö och Stockholms tätort. Flera av de 20 tätorterna finns i någon av landets mest befolkade län. Nästan hälften finns i Stockholms län, 4 stycken i Västra Götalands län och 2 i Skåne län.

Tabell 31. Andel skyddad landareal i och omkring tätorter, 2018-12-31

Tätortskod	Tätorts-beteckning	Län	Andel skyddad landareal i och omkring tätorter 2015
T4300	Billdal	Hallands län	35%
T0228	Lidingö	Stockholms län	31%
T0336	Stockholm	Stockholms län	22%
T0150	Ekerö	Stockholms län	20%
T0372	Tumba	Stockholms län	19%
T0656	Uppsala	Uppsala län	19%
T0264	Nynäshamn	Stockholms län	18%
T8724	Luleå	Norrbottnens län	17%
T0384	Upplands Väsby och Sollentuna	Stockholms län	17%
T1484	Gislaved	Jönköpings län	15%
T0356	Södertälje	Stockholms län	15%
T3496	Höllviken och Ljunghusen	Skåne län	15%
T4520	Mölnlycke	Västra Götalands län	14%
T4364	Nordöstra Göteborg	Västra Götalands län	13%
T5428	Skövde	Västra Götalands län	12%
T4452	Kungälv	Västra Götalands län	12%
T4054	Onsala	Hallands län	12%
T3372	Bunkeflostrand	Skåne län	12%
T0200	Jordbro	Stockholms län	11%
T7076	Gävle	Gävleborgs län	10%

Tabellen avser tätorter med minst 10 000 invånare, enligt 2015 års tätortsavgränsning och befolkningsdata.

Statistiken avser skyddad natur inom SCB:s statistiska tätorter, samt i en zon på 3 kilometer från tätortsgräns.

Skyddad natur avser här nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden (skogliga och övriga), samt Kungliga nationalstadsparken.

Kostnader och förvaltning

Naturvårdsverkets kostnader

Naturvårdsverket lämnar ersättningar för skydd och skötsel av natur genom anslagen 1:14 *Skydd av värdefull natur* och 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*. Kostnader består av utgifter för förvaltning av befintliga nationalparker och naturreservat, samt av kostnader för marklösen då nya skyddade områden bildas, huvudsakligen naturreservat. Kostnaderna kan bestå av köp, ersättning till markägaren för intrång, bidrag till kommuners förvärv eller intrångsersättning för mark för naturvårdsändamål.

Under 2018 avsatte Naturvårdsverket mer än 1,2 miljarder kronor för naturskydd inom anslag 1:14 *Skydd av värdefull natur*. Av det var nästan 220 miljoner kronor avtalskostnader i form av köp, byte och försäljning. Nästan 1 miljard kronor gick till intrång, 6,3 miljoner till naturvårdsavtal och knappt 17 miljoner till bidrag.

Tabell 32. Naturvårdsverkets kostnader 2018, inom anslag 1:14 Skydd av värdefull natur. Med ingående arealer

	Antal avtal eller beslut enligt 1:14-anslaget	Kostnad i tusentals kronor, avrundat till jämna 100-tal	Arealer i hektar	
			Landareal	Produktiv skogsmark
Intrång	388	998 500	18 846	11 594
Naturvårdsavtal	15	6 300	174	125
Bidrag	7	17 000	599	400
Avtal (köp, byte, försäljning)	124	219 600	7 319	4 966
Summa	534	1 241 400	26 938	17 085

Källa: Naturvårdsverket

Skogsstyrelsens kostnader⁴

Skogsstyrelsen lämnar ersättning för biotopskyddsområden och naturvårdsavtal i skog. Under 2018 utbetalades drygt 288 miljoner kronor i ersättning för nya biotopskyddsområden. De nya områdena omfattade nästan 1 900 hektar produktiv skogsmark, fördelade på 304 områden⁵. Under perioden 1994 till 2018 har Skogsstyrelsen ersatt biotopskyddsområden med sammanlagt 2,3 miljarder kronor.

Skogsstyrelsens kostnader för ersättning av 2018 års nya naturvårdsavtal var 30 miljoner kronor, fördelade på 120 avtal, omfattande drygt 1 000 hektar produktiv skog. Skogsstyrelsens sammanlagda kostnader för naturvårdsavtal sedan 1993 är 506 miljoner kronor.

⁴ Biotopskyddsområden och naturvårdsavtal på skogsmark 2018. JO1402 SM 1901. Skogsstyrelsen.

⁵ Siffran är beräknad utifrån beslutsdatum.

Förvaltare av skyddade områden

Nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden förvaltas till nästan 80 procent av länsstyrelser. De kommunala förvaltarna står för 12 procent. Gruppen *övriga* utgörs bland annat av stiftelser och andra statliga myndigheter.

Tabell 33. Förvaltare av nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden 2018-12-31

Län	Länsstyrelsen	Kommunen	Övriga (stiftelser m fl.)	Totalt
Stockholms län	153	110	76	339
Uppsala län	132	12	27	171
Södermanlands län	136	20	8	164
Östergötlands län	236	29	-	265
Jönköpings län	137	20	-	157
Kronobergs län	115	10	1	126
Kalmar län	194	16	-	210
Gotlands län	139	-	3	142
Blekinge län	102	10	1	113
Skåne län	255	62	10	327
Hallands län	156	11	18	185
Västra Götalands län	164	96	267	527
Värmlands län	190	9	-	199
Örebro län	220	47	8	275
Västmanlands län	91	16	3	110
Dalarnas län	271	52	16	339
Gävleborgs län	195	26	-	221
Västernorrlands län	186	26	1	213
Jämtlands län	187	2	6	195
Västerbottens län	360	6	6	372
Norrbottens län	390	8	6	404
Riket 2018	4 005	588	457	5 050
Riket 2017	3 836	571	448	4 855

Summan av siffrorna per län stämmer inte med siffran för hela riket, eftersom några objekt ligger i flera län.

Brott och förseelse mot områdesskydd

Brott mot områdesskydd begår den som med uppsåt eller av oaktsamhet skadar naturmiljön i ett biotopskyddsområde, uppför byggnad i ett strandskyddsområde eller orsakar skada eller risk för skada i nationalpark, naturreservat, kulturresevat, djur- och växtskyddsområde, vattenskyddsområde eller ett område som omfattas av interimistiskt förbud (Miljöbalken 29 kap § 2).

Under 2018 ledde 19 brottsmisstankar till åtal. Antalet strafföreläggande var 37 och antalet företagsböter 11 stycken.

Tabell 34. Antal brottsmisstankar avseende brottskod 8015 "Brott mot områdesskydd, förseelse mot områdesskydd" 2008-2018

År	Strafföreläggande	Åtal	Företagsbot
2008	21	18	-
2009	40	33	3
2010	35	26	7
2011	36	31	5
2012	36	29	23
2013	21	32	21
2014	50	8	14
2015	31	17	17
2016	39	8	22
2017	23	13	17
2018	37	19	11
Summa	369	234	140

Källa: Åklagarmyndigheten

Internationell utblick

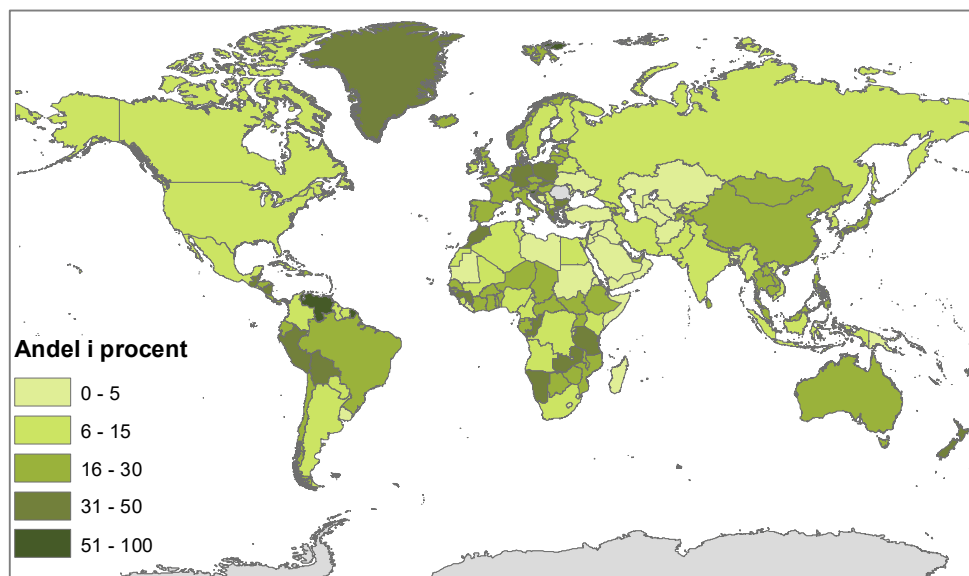
Det kan vara svårt att jämföra statistik över skyddad natur mellan olika länder. Lagstiftningen skiljer sig mellan stater, den institutionella strukturen är olika och det finns en variation i uttolkning av begrepp och anvisningar. Andelen skydd i procent ger därför en starkt förenklad bild.

I Sverige omfattar Natura 2000-nätverket i stor utsträckning strikt skyddade områden. Det beror på att en betydande del av dessa områden omfattar känsliga naturskogar och odikade våtmarker som behöver ett strikt skydd för att bevaras. I länder där de skyddade områdena domineras av kulturlandskap har ett mindre strikt skydd bedömts vara tillräckligt för att bevara områdenas värden.

I början 2019 var nästan 15 procent av världens land- och inlandsvatten skyddade, enligt de senaste uppgifterna från WDPAs. Det marina skyddet omfattande drygt 17 procent av nationella havsytor. Totalt sett är 7,5 procent av jordens havsyta skyddad.⁶

Den senaste FN-statistiken per nation avser 2016. Enligt den var 14,8 procent av Sveriges landarealer plus inlandsvatten skyddade.

Karta 17. Skyddad natur i världen 2016. Andel landyta inklusive sötvatten

Statistikvärden för bland annat Antarktis saknas. Dessa är gråfärgade.

Källa: UNEP-WCMC (2016) Global statistics from the World Database on Protected Areas (WDPA), April 2016.

Kartprojektion: World Miller Cylindrical

Skyddad natur inom Europa

Konventionen för biologisk mångfald, som medlemsstaterna i EU har antagit, beslutade 2010 om en plan för globalt mål för skydd av natur. Målet innebär bland annat att 17 procent av landytan (inklusive sötvatten) ska ha ett ekologiskt representativt skydd till 2020.

Europeiska miljöbyrån (EEA) sammanställer hur stor areal av medlemsländerna som omfattas av skyddade områden med syfte att bevara naturmiljön. Naturvårdsverket rapporterar nationellt skyddade områden till EEAs databas CDDA (Common Database of Designated Areas) och Sveriges Natura 2000-områden till EEAs databas över nätverket.

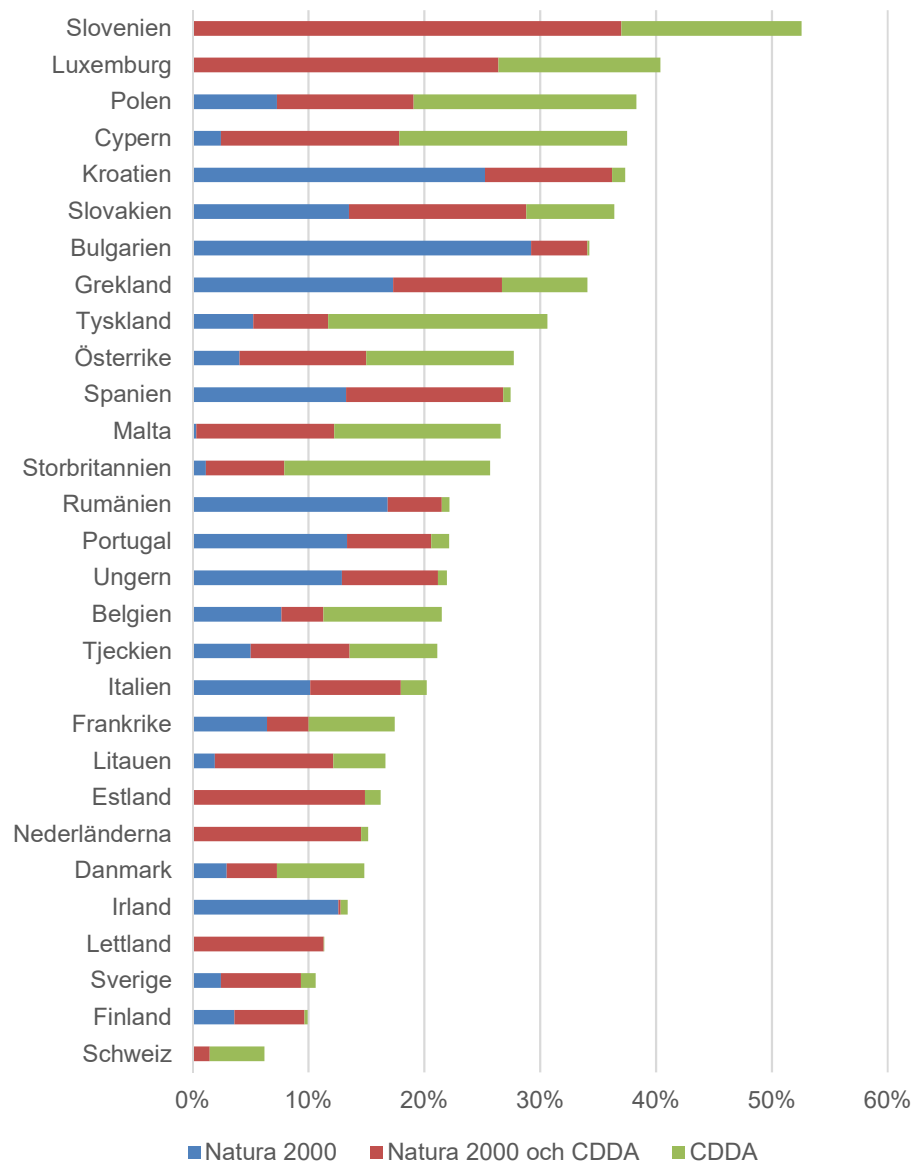
⁶ <https://livereport.protectedplanet.net/chapter-2>

Diagrammet visar hur stor andel av ländernas landyta (inklusive inlandsvatten) som omfattas av skydd i nationellt skyddade områden och i Natura 2000-nätverket, samt i vilken omfattning dessa skydd överlappar varandra.

Av de 29 länder som ingår i sammanställningen, har 20 nått målet om minst 17 procent skyddad landyta. Högst andel skydd har Slovenien, med 53 procent, följt av Luxemburg med 40 procent.

Enligt den här statistiken är 11 procent av Sveriges land- och sötvattensyta är skyddad. Att siffran är lägre jämfört med tabellerna i SCB:s statistik beror på att olika definitioner av skyddad natur har använts.

Diagram 19. Skyddad natur inom EU och Schweiz. Andel landyta inklusive sötvatten 2016

*CDDA (Common Database of Designated Areas). Europeiska miljöbyrån EEA:s databas över nationellt skyddade områden.

Källa: https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/complementarity-between-european-designations-1#tab-chart_3

Tabeller

35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31

Protected nature by municipality

Kod Län/ Kom- mun	Namn Län/Kom- mun	Antal skyddade områden	Total- areal, hek- tar	Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av kommun/län	
				National- parker	Natur-re- servat	Natur- vårds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Andel av total	Andel av land	
											Totalt
00	Riket	13 415	5 729 053	4 711 170	633 651	3 939 158	109 471	30 326	264	10,8	11,6
01	Stockholms län	656	138 997	59 762	1 955	55 955	484	1 339	36	8,3	9,2
0114	Upplands Väsby	4	337	279	-	275	-	3	-	4,0	3,7
0115	Vallentuna	16	829	777	-	743	-	34	-	2,2	2,2
0117	Österåker	31	2 299	842	-	784	-	58	-	4,1	2,7
0120	Värmdö	52	31 857	6 709	-	6 698	-	4	7	10,7	15,1
0123	Järfälla	5	2 103	1 578	-	1 398	180	-	-	33,4	29,3
0125	Ekerö	16	4 027	2 535	-	2 509	-	26	-	10,5	11,7
0126	Huddinge	13	5 440	4 937	-	4 922	-	-	15	38,7	37,7
0127	Botkyrka	27	2 077	1 914	-	1 860	-	54	-	9,3	9,9
0128	Salem	7	3 792	3 181	-	3 165	-	16	-	53,3	58,8
0136	Haninge	29	35 034	9 153	1 160	7 977	-	16	-	16,1	20,1
0138	Tyresö	8	3 554	3 038	715	2 323	-	-	-	35,3	44,0
0139	Upplands-Bro	15	2 466	1 006	-	991	-	12	3	7,6	4,3
0140	Nykvarn	13	178	125	-	94	-	31	-	1,0	0,8
0160	Täby	2	274	273	-	273	-	-	-	3,8	4,5
0162	Danderyd	2	157	51	-	51	-	-	-	4,8	1,9
0163	Sollentuna	4	1 784	1 709	-	1 709	-	-	-	30,8	32,5
0180	Stockholm	10	2 056	1 720	-	1 720	-	-	-	9,6	9,2
0181	Södertälje	65	6 143	3 786	-	3 616	0,0	164	12	8,8	7,2
0182	Nacka	14	2 323	1 934	-	1 801	133	-	-	18,0	20,4
0183	Sundbyberg	2	153	147	-	147	-	-	-	17,4	16,9
0184	Solna	3	238	220	-	220	-	-	-	11,0	11,4
0186	Lidingö	2	450	369	-	369	-	-	-	8,8	12,0
0187	Vaxholm	2	4 369	2 927	-	2 927	-	-	-	40,8	50,8
0188	Norrtälje	286	17 121	6 766	81	5 828	-	858	-	2,8	3,4
0191	Sigtuna	17	789	705	-	682	-	23	-	2,3	2,2
0192	Nynäshamn	25	9 148	3 083	-	2 871	171	41	-	7,0	8,6
03	Uppsala län	455	106 235	35 109	2 766	31 344	-	1 012	-	8,7	4,3
0305	Håbo	16	2 725	2 174	-	2 146	-	28	-	14,6	15,1
0319	Älvkarleby	7	2 362	628	-	618	-	10	-	3,8	2,8
0330	Knivsta	6	1 180	699	-	687	-	12	-	4,0	2,5
0331	Heby	84	9 797	6 383	2 766	3 490	-	128	-	8,0	5,5
0360	Tierp	112	13 636	7 650	-	7 321	-	333	-	5,3	5,0
0380	Uppsala	95	8 080	7 916	-	7 775	-	146	-	3,6	3,6
0381	Enköping	38	4 511	2 404	-	2 348	-	60	-	3,4	2,0
0382	Östhammar	108	63 944	7 255	-	6 959	-	296	-	17,2	4,9
04	Södermanlands län	454	52 499	19 689	-	16 375	2 376	960	-	6,0	3,2
0428	Vingåker	13	191	190	-	155	-	35	-	0,4	0,5
0461	Gnesta	58	1 394	1 221	-	1 119	-	102	-	2,6	2,6
0480	Nyköping	139	20 278	7 625	-	7 313	-	324	-	9,8	5,4
0481	Oxelösund	2	247	135	-	135	-	-	-	0,3	3,9
0482	Flen	51	1 024	707	-	512	88	115	-	1,2	1,0
0483	Katrineholm	64	802	751	-	614	-	137	-	0,7	0,7
0484	Eskilstuna	49	6 173	3 841	-	3 147	591	104	-	4,9	3,5
0486	Strängnäs	65	2 494	1 133	-	946	61	126	-	2,6	1,5
0488	Trosa	19	19 896	4 086	-	2 433	1 636	16	-	29,9	19,5

Värden för enskilda skyddstyper är inte summerbara till totalvärden, p.g.a. överlappande arealer.

Antal skyddade områden per kommun kan inte summeras till läns- eller riksnivå, p.g.a. att områden som överlappar läns- eller kommungränser räknas en gång i varje kommun eller län.

35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31, fortsättning

Kod	Län/ Kommun	Namn	Län/Kom-mun	Antal skyddade områden	Total-areal, hektar	Landareal, hektar					Andel (%) skyddad areal av kommun/län		
						Totalt	National-parker	Natur-re-servat	Natur-vårds-områden	Skogliga biotop-skydds-områden	Övriga biotop-skydds-områden	Andel av total	Andel av land
05	Östergötlands län			700	61 982	24 839	-	23 511	-	1 324	18	4,3	2,4
0509	Ödeshög			35	1 914	1 041	-	1 002	-	36	4	2,9	2,4
0512	Ydre			50	1 259	1 110	-	1 039	-	71	-	1,6	1,6
0513	Kinda			126	1 219	1 182	-	886	-	294	3	0,9	1,0
0560	Boxholm			28	283	278	-	215	-	59	4	0,5	0,5
0561	Åtvidaberg			79	2 275	1 974	-	1 765	-	213	-	2,9	2,9
0562	Finspång			43	1 737	1 627	-	1 560	-	67	-	1,4	1,5
0563	Valdemarsvik			64	14 503	4 537	-	4 384	-	156	-	7,1	6,2
0580	Linköping			82	3 048	2 400	-	2 257	-	140	2	1,9	1,7
0581	Norrköping			81	16 595	4 694	-	4 570	-	124	-	8,1	3,1
0582	Söderköping			36	11 792	1 359	-	1 309	-	51	-	8,9	2,0
0583	Motala			51	2 486	1 953	-	1 869	-	89	1	2,0	2,0
0584	Vadstena			7	3 334	1 687	-	1 682	-	5	-	8,1	8,8
0586	Mjölby			25	1 537	997	-	973	-	19	5	2,8	1,8
06	Jönköpings län			381	30 224	27 708	7 410	17 232	2 443	637	12	2,6	2,7
0604	Aneby			12	267	214	-	197	-	20	-	0,5	0,4
0617	Gnosjö			32	5 917	5 634	4 475	1 096	-	63	-	13,1	13,4
0642	Mullsjö			9	352	348	-	336	-	13	-	1,7	1,7
0643	Habo			17	3 082	2 986	-	823	2 157	9	-	6,7	9,1
0662	Gislaved			43	4 412	3 689	-	3 501	122	66	-	3,6	3,2
0665	Vaggeryd			31	1 189	1 139	542	516	-	73	9	1,4	1,4
0680	Jönköping			83	6 818	6 712	-	6 613	-	99	0	3,5	4,5
0682	Nässjö			14	646	626	-	440	165	22	-	0,7	0,7
0683	Värnamo			43	3 673	3 404	2 393	937	-	74	-	2,7	2,8
0684	Sävsjö			12	300	297	-	272	-	25	-	0,4	0,4
0685	Vetlanda			62	1 346	1 312	-	1 191	-	129	2	0,8	0,9
0686	Eksjö			22	1 319	638	-	613	-	24	-	1,5	0,8
0687	Tranås			14	903	710	-	697	-	20	-	2,1	1,8
07	Kronobergs län			458	28 286	19 958	491	18 782	-	1 035	5	3,0	2,4
0760	Uppvidinge			55	4 442	4 193	-	4 073	-	118	2	3,6	3,6
0761	Lessebo			24	1 699	1 561	-	1 506	-	55	-	3,7	3,8
0763	Tingsryd			105	3 431	1 256	308	994	-	241	-	2,8	1,2
0764	Alvesta			46	2 806	1 802	184	1 535	-	141	1	2,6	1,9
0765	Älmhult			53	1 957	1 534	-	1 420	-	115	-	2,0	1,7
0767	Markaryd			27	297	292	-	215	-	77	-	0,6	0,6
0780	Växjö			76	5 965	3 157	-	3 013	-	149	2	3,1	1,9
0781	Ljungby			80	7 688	6 163	-	6 025	-	138	-	3,9	3,5
08	Kalmar län			569	58 903	34 129	172	26 188	6 625	1 152	-	2,9	3,1
0821	Högsby			27	3 012	2 060	-	2 001	-	58	-	3,8	2,7
0834	Torsås			12	409	229	-	193	-	36	-	0,7	0,5
0840	Mörbylånga			82	13 032	12 539	-	5 809	6 625	104	-	4,3	18,8
0860	Hultsfred			33	620	573	-	519	-	54	-	0,5	0,5
0861	Mönsterås			21	4 502	1 768	-	1 698	-	71	-	4,8	3,0
0862	Emmaboda			16	57	57	-	37	-	20	-	0,1	0,1
0880	Kalmar			40	2 521	720	-	643	-	77	-	2,0	0,8
0881	Nybro			52	2 209	2 042	-	1 921	-	122	-	1,8	1,7
0882	Oskarshamn			61	13 807	3 990	65	3 819	-	110	-	6,1	3,8
0883	Västervik			113	11 254	4 129	-	3 851	-	282	-	3,1	2,2
0884	Vimmerby			36	246	244	107	29	-	107	-	0,2	0,2
0885	Borgholm			82	7 234	5 778	-	5 667	-	111	-	2,0	8,5
09	Gotlands län			421	88 513	27 651	3 674	13 863	9 089	1 161	-	5,8	8,8
0980	Gotland			421	88 513	27 651	3 674	13 863	9 089	1 161	-	5,8	8,8
10	Blekinge län			334	24 362	10 502	-	9 839	-	635	52	3,5	3,6
1060	Olofström			47	1 481	1 263	-	1 159	-	104	-	3,6	3,2
1080	Karlskrona			89	8 543	1 872	-	1 666	-	180	27	2,6	1,8
1081	Ronneby			129	7 324	3 098	-	2 827	-	273	21	5,9	3,8
1082	Karlshamn			53	5 113	2 945	-	2 874	-	69	5	6,1	6,0
1083	Sölvesborg			20	1 901	1 323	-	1 314	-	9	0	1,7	7,1

35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31, fortsättning

Kod Kommun	Län/ Namn Län/Kom- mun	Antal skyddade områden	Total- areal, hek- tar	Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av kommun/län	
				Totalt	National- parker	Natur-re- servat	Natur- vårds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Andel av total	Andel av land
12	Skåne län	848	99 435	39 158	1 953	30 608	5 560	1 038	14	5,8	3,6
1214	Svalöv	13	1 590	1 585	934	642	-	10	0	4,1	4,1
1230	Staffanstorps	1	6	3	-	3	-	-	-	0,1	0,0
1231	Burlöv	1	16	11	-	11	-	-	-	0,8	0,6
1233	Vellinge	11	44 136	1 549	-	1 549	-	-	-	62,3	10,9
1256	Östra Göinge	40	172	171	-	103	-	68	-	0,4	0,4
1257	Örkelljunga	6	19	19	-	-	-	19	-	0,1	0,1
1260	Bjuv	6	222	221	-	148	67	5	-	1,9	1,9
1261	Kävlinge	5	1 085	558	-	558	-	-	-	3,7	3,7
1262	Lomma	8	497	180	-	180	-	-	-	5,5	3,3
1263	Svedala	13	151	145	-	124	1	20	-	0,7	0,7
1264	Skurup	7	206	198	-	184	14	-	-	0,4	1,0
1265	Sjöbo	49	1 510	1 498	-	1 421	-	76	1	3,0	3,0
1266	Hörby	41	1 435	843	-	803	-	39	-	3,3	2,0
1267	Höör	55	964	743	-	667	-	77	-	3,0	2,6
1270	Tomelilla	23	3 194	3 170	-	3 143	-	27	-	8,0	8,0
1272	Bromölla	5	126	125	-	115	8	2	-	0,6	0,8
1273	Osby	25	837	829	-	786	-	43	-	1,4	1,4
1275	Perstorp	4	175	172	-	170	-	2	-	1,1	1,1
1276	Klippan	26	1 534	1 519	681	765	44	30	-	4,0	4,1
1277	Åstorp	8	62	62	-	57	-	5	-	0,7	0,7
1278	Båstad	36	8 531	2 253	-	2 216	-	37	-	9,7	10,4
1280	Malmö	3	1 474	433	-	433	-	-	-	4,4	2,8
1281	Lund	43	8 006	7 849	37	3 784	4 008	15	7	18,2	18,4
1282	Landskrona	8	1 138	912	-	304	607	0	-	3,8	6,5
1283	Helsingborg	24	4 674	1 393	-	1 366	10	17	-	11,0	4,1
1284	Höganäs	13	3 231	1 720	-	1 720	-	-	-	4,8	12,0
1285	Eslöv	7	149	144	-	141	-	3	-	0,4	0,3
1286	Ystad	16	3 205	2 849	-	2 055	790	4	-	2,7	8,1
1287	Trelleborg	5	1 095	49	-	40	9	-	-	0,9	0,1
1290	Kristianstad	173	7 243	5 540	-	5 286	-	251	5	4,0	4,5
1291	Simrishamn	35	1 564	1 327	302	999	-	27	-	1,2	3,4
1292	Ängelholm	17	375	303	-	287	-	16	-	0,8	0,7
1293	Hässleholm	143	813	784	-	546	-	246	-	0,6	0,6
13	Hallands län	396	30 272	17 233	-	15 581	902	768	2	3,5	3,2
1315	Hylte	44	1 154	454	-	359	41	73	-	1,1	0,5
1380	Halmstad	96	5 715	5 203	-	5 108	-	94	2	3,4	5,1
1381	Laholm	66	3 244	3 096	-	3 015	-	82	-	3,4	3,5
1382	Falkenberg	112	2 966	2 016	-	1 710	-	306	-	1,6	1,8
1383	Varberg	54	6 354	2 332	-	2 003	203	126	-	3,7	2,7
1384	Kungsbacka	33	10 838	4 132	-	3 387	659	86	-	7,4	6,8
14	Västra Götalands län	1 282	238 830	103 863	4 718	77 806	19 244	2 060	118	7,0	4,4
1401	Härryda	22	1 036	876	-	835	-	41	-	3,6	3,3
1402	Partille	6	739	718	-	718	-	5	-	12,5	12,6
1407	Öckerö	3	2 199	329	-	329	-	-	-	4,3	12,8
1415	Stenungsund	15	3 866	1 786	-	1 530	246	18	-	12,8	7,1
1419	Tjörn	8	8 073	2 675	-	2 419	256	-	-	9,6	16,0
1421	Orust	16	7 264	3 475	-	3 270	175	25	5	8,2	9,0
1427	Sotenäs	20	2 737	1 629	-	1 422	184	23	-	4,0	11,8
1430	Munkedal	33	4 356	3 356	-	2 232	1 078	46	-	6,5	5,3
1435	Tanum	44	46 850	4 936	181	2 545	2 147	63	-	19,9	5,4
1438	Dals-Ed	40	6 042	5 226	2 713	2 442	-	75	-	7,3	7,2
1439	Färgelanda	29	1 639	1 516	-	1 442	-	74	-	2,7	2,6
1440	Ale	40	1 686	1 543	-	1 477	-	69	-	5,1	4,9
1441	Lerum	24	395	373	-	328	-	45	-	1,3	1,4
1442	Värgårda	21	896	857	-	750	38	70	-	2,0	2,0
1443	Bollebygd	7	18	17	-	-	-	17	-	0,1	0,1
1444	Grästorp	9	2 948	2 401	-	2 393	-	7	-	10,5	9,1
1445	Essunga	2	4	4	-	-	-	4	-	0,0	0,0
1446	Karlsborg	37	2 587	1 974	830	1 016	82	34	12	3,2	4,9
1447	Gullspång	34	1 661	1 007	-	934	-	64	9	3,0	3,2
1452	Tranemo	18	1 350	1 350	-	1 303	-	47	-	1,7	1,8
1460	Bengtstorp	38	1 654	1 595	-	1 554	-	43	-	1,6	1,8
1461	Mellerud	46	1 162	1 023	-	935	-	88	-	1,2	2,0
1462	Lilla Edet	36	1 166	1 035	-	955	-	85	-	3,4	3,3

35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31, fortsättning

Kod Län/ Kommun mun	Namn Län/Kom- mun	Antal skyddade områden	Total- areal, hek- tar	Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av kommun/län	
				Totalt	National- parker	Natur-re- servat	Natur- vårds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Andel av total	Andel av land
1463	Mark	40	571	550	-	444	-	106	1	0,6	0,6
1465	Svenljunga	25	3 299	1 959	-	1 916	-	44	-	3,3	2,1
1466	Herrljunga	11	266	266	-	233	-	33	-	0,5	0,5
1470	Vara	12	704	665	-	652	-	13	-	1,0	1,0
1471	Götene	41	8 110	7 578	-	2 027	5 545	43	-	13,1	18,7
1472	Tibro	11	61	61	-	43	-	19	-	0,3	0,3
1473	Töreboda	11	1 299	1 226	-	1 028	181	2	16	2,2	2,3
1480	Göteborg	16	13 232	5 237	-	5 227	9	-	-	12,9	11,7
1481	Mölndal	8	1 982	1 870	-	1 867	-	3	-	13,0	12,8
1482	Kungälv	30	12 317	5 363	-	5 222	104	37	-	18,1	14,8
1484	Lysekil	22	11 990	2 888	-	848	2 020	21	-	17,2	13,9
1485	Uddevalla	34	8 719	4 626	-	2 699	1 891	36	3	11,9	7,3
1486	Strömstad	23	25 938	2 329	680	1 436	193	21	-	27,2	5,0
1487	Vänersborg	30	7 195	5 757	-	5 709	-	48	-	8,0	8,9
1488	Trollhättan	20	526	476	-	365	84	27	-	1,2	1,2
1489	Alingsås	32	1 498	754	-	690	3	61	5	2,7	1,6
1490	Borås	45	1 600	1 434	-	1 327	-	107	-	1,7	1,6
1491	Ulricehamn	34	2 525	2 499	-	2 453	-	43	3	2,3	2,4
1492	Åmål	31	4 813	2 251	-	2 193	-	58	-	5,4	4,7
1493	Mariestad	45	8 716	2 507	315	1 784	338	31	39	5,8	4,2
1494	Lidköping	23	7 443	1 920	-	271	1 629	27	-	5,4	2,7
1495	Skara	28	4 065	2 334	-	2 303	-	31	-	9,1	5,4
1496	Skövde	73	3 231	2 902	-	2 438	361	103	-	4,7	4,3
1497	Hjo	27	208	149	-	86	-	63	-	0,4	0,5
1498	Tidaholm	30	3 366	3 159	-	426	2 681	53	-	6,4	6,1
1499	Falköping	95	4 825	3 401	-	3 291	-	86	25	4,5	3,3
17	Värmlands län	1 002	113 956	60 226	-	49 751	8 724	2 467	2	5,2	3,4
1715	Kil	26	669	253	-	205	-	48	-	1,6	0,7
1730	Eda	125	1 525	1 493	-	1 156	-	341	-	1,7	1,8
1737	Torsby	202	10 600	10 527	-	10 108	-	442	-	2,4	2,5
1760	Storfors	23	542	339	-	275	-	64	-	1,1	0,9
1761	Hammarö	2	2 708	350	-	348	-	1	-	5,8	5,9
1762	Munkfors	5	18	16	-	3	-	13	-	0,1	0,1
1763	Forshaga	30	409	351	-	258	-	94	-	1,0	1,0
1764	Grums	11	538	120	-	77	-	43	-	1,1	0,3
1765	Årjäng	173	9 616	8 543	-	8 226	-	383	-	5,8	6,1
1766	Sunne	31	131	131	-	61	-	69	1	0,1	0,1
1780	Karlstad	91	11 287	3 660	-	1 826	1 617	233	1	7,4	3,1
1781	Kristinehamn	51	13 213	2 541	-	2 408	-	132	-	9,5	3,4
1782	Filipstad	32	9 308	8 012	-	2 398	5 809	81	-	5,4	5,2
1783	Hagfors	40	3 878	3 595	-	2 514	1 298	96	-	1,9	2,0
1784	Arvika	57	23 488	17 499	-	17 359	-	158	-	12,0	10,6
1785	Säffle	124	26 026	2 797	-	2 528	-	269	-	10,4	2,3
18	Örebro län	602	50 543	43 953	1 104	29 574	12 407	894	0	5,2	5,2
1814	Lekeberg	49	2 148	2 056	111	1 902	-	44	-	4,5	4,4
1860	Laxå	22	3 757	3 436	993	2 418	-	24	-	5,1	5,7
1861	Hallsberg	42	987	594	-	518	-	76	-	1,5	0,9
1862	Degerfors	19	1 557	1 521	-	1 512	-	9	-	3,6	4,0
1863	Hällefors	51	7 373	6 850	-	6 801	-	53	-	6,4	7,0
1864	Ljusnarsberg	34	6 373	5 877	-	3 751	2 074	57	-	10,1	10,2
1880	Örebro	105	5 608	4 544	-	4 401	-	143	-	3,5	3,3
1881	Kumla	7	205	196	-	194	-	2	-	1,0	1,0
1882	Askersund	79	3 857	2 020	-	1 927	-	96	-	3,8	2,5
1883	Karlskoga	66	2 116	1 918	-	1 833	-	91	0	4,1	4,1
1884	Nora	88	1 881	1 760	-	1 578	-	186	-	2,7	2,8
1885	Lindesberg	67	14 682	13 182	-	2 740	10 332	112	-	9,9	9,6

35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31, fortsättning

Kod Kommun	Län/ Namn Län/Kom- mun	Antal skyddade områden	Total- areal, hek- tar	Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av kommun/län	
				Totalt	National- parker	Natur-re- servat	Natur- vårds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Andel av total	Andel av land
19	Västmanlands län	294	40 216	29 066	855	20 677	7 021	519	1	7,1	5,7
1904	Skinnskatteberg	21	9 346	9 002	-	1 972	7 021	9	-	13,0	13,7
1907	Surahammar	24	4 499	4 319	-	4 259	-	65	1	12,2	12,6
1960	Kungsör	16	428	380	-	370	-	10	-	1,9	1,9
1961	Hallstahammar	10	1 931	1 096	-	1 089	-	7	-	10,7	6,5
1962	Norberg	23	427	424	-	389	-	35	-	1,0	1,0
1980	Västerås	48	16 005	6 418	-	6 340	-	78	-	14,1	6,7
1981	Sala	92	6 199	6 103	855	5 045	-	203	-	5,1	5,2
1982	Fagersta	14	501	501	-	481	-	21	-	1,6	1,9
1983	Köping	29	440	396	-	334	-	62	-	0,7	0,7
1984	Arboga	27	439	427	-	398	-	29	-	1,0	1,3
20	Dalarnas län	998	306 924	296 536	39 251	229 057	24 906	3 408	0	10,2	10,6
2021	Vansbro	54	2 618	2 538	-	2 380	-	159	-	1,6	1,6
2023	Malung-Sälen	142	18 263	18 118	-	17 429	-	689	-	4,2	4,4
2026	Gagnef	76	1 988	1 962	-	1 764	-	217	-	2,4	2,6
2029	Leksand	110	1 905	1 756	-	1 372	-	384	-	1,4	1,4
2031	Rättvik	79	2 968	2 915	-	2 749	-	197	0	1,4	1,5
2034	Orsa	40	9 536	9 402	-	9 249	-	153	-	5,3	5,4
2039	Älvdalen	165	203 412	197 109	39 153	157 409	14	565	-	28,5	28,7
2061	Smedjebacken	26	26 819	24 987	-	245	24 669	72	-	25,4	26,4
2062	Mora	126	28 460	28 005	-	27 421	49	539	-	9,1	10,0
2080	Falun	56	2 461	2 163	-	2 004	7	151	-	1,1	1,1
2081	Borlänge	53	2 422	2 213	-	2 068	-	145	-	3,8	3,8
2082	Säter	12	801	777	-	753	-	23	-	1,3	1,4
2083	Hedemora	30	1 034	936	-	844	49	43	-	1,1	1,1
2084	Avesta	23	1 328	942	98	821	-	22	-	2,0	1,5
2085	Ludvika	31	2 909	2 714	-	2 548	118	48	-	1,8	1,8
21	Gävleborgs län	630	53 372	35 368	3 897	27 721	2 126	1 634	3	2,1	2,0
2101	Ockelbo	22	315	296	-	212	-	84	-	0,3	0,3
2104	Hofors	10	423	392	-	378	-	15	-	0,9	1,0
2121	Ovanåker	25	1 518	1 228	-	965	203	61	-	0,8	0,7
2132	Nordanstig	48	3 208	2 397	-	2 307	17	73	-	1,3	1,7
2161	Ljusdal	111	12 636	11 255	1 321	9 182	549	207	-	2,3	2,1
2180	Gävle	100	12 356	6 903	-	5 692	946	268	-	3,9	4,3
2181	Sandviken	45	6 762	3 655	2 577	970	-	110	-	5,2	3,1
2182	Söderhamn	68	4 823	2 164	-	1 919	-	245	-	2,1	2,0
2183	Bollnäs	81	1 320	1 264	-	941	106	217	3	0,7	0,7
2184	Hudiksvall	134	10 012	5 815	-	5 156	304	355	-	2,2	2,3
22	Västernorrlands län	504	51 951	41 967	2 741	31 166	6 924	1 162	-	1,9	1,9
2260	Ånge	71	10 681	9 469	-	9 320	-	149	-	3,2	3,1
2262	Timrå	20	1 561	1 262	-	1 211	-	51	-	1,3	1,6
2280	Härnösand	35	1 266	1 175	-	1 087	-	87	-	0,7	1,1
2281	Sundsvall	96	8 006	5 094	-	4 625	214	255	-	1,8	1,6
2282	Kramfors	73	11 391	10 001	215	3 174	6 480	152	-	3,9	5,9
2283	Sollefteå	106	5 878	5 356	-	5 125	-	237	-	1,0	1,0
2284	Örnsköldsvik	107	13 168	9 611	2 526	6 624	230	231	-	1,6	1,5
23	Jämtlands län	600	586 160	552 662	10 357	540 259	0	2 062	-	10,9	11,3
2303	Ragunda	65	2 295	1 634	-	1 406	-	228	-	0,9	0,7
2305	Bräcke	89	3 546	3 345	-	3 015	-	330	-	0,9	1,0
2309	Krokoms	76	139 838	133 829	-	133 606	-	229	-	20,5	21,7
2313	Strömsund	98	129 177	119 630	-	119 365	-	265	-	11,0	11,4
2321	Åre	50	194 630	187 843	-	187 710	-	143	-	23,6	26,1
2326	Berg	62	28 986	28 499	-	28 265	-	233	-	4,7	5,0
2361	Härjedalen	81	84 010	74 972	10 357	64 370	0	244	-	7,1	6,6
2380	Östersund	88	3 677	2 911	-	2 522	-	389	-	1,5	1,3

35. Skyddad natur per kommun 2018-12-31, fortsättning

				Landareal, hektar						Andel (%) skyddad areal av kommun/län		
Kod Kommun	Län/ Namn	Län/Kom- mun	Antal skyddade områden	Total- areal, hek- tar	Totalt	National- parker	Natur-re- servat	Natur- värds- områden	Skogliga biotop- skydds- områden	Övriga biotop- skydds- områden	Andel av	
											total	land
24	Västerbottens län		900	980 284	864 814	2 332	860 095	48	2 379	-	14,7	15,8
2401	Nordmaling		74	21 438	3 501	-	3 281	-	220	-	8,5	2,8
2403	Bjurholm		51	2 400	2 154	-	2 029	-	133	-	1,8	1,6
2404	Vindeln		127	5 226	4 707	-	4 416	22	280	-	1,8	1,8
2409	Robertsfors		34	1 844	1 519	-	1 398	-	121	-	0,8	1,2
2417	Norsjö		32	1 179	1 078	-	976	-	103	-	0,6	0,6
2418	Malå		36	1 452	1 417	-	1 298	-	120	-	0,8	0,9
2421	Storuman		62	172 273	165 982	-	165 723	-	259	-	20,9	22,7
2422	Sorsele		32	434 869	414 845	-	414 759	-	86	-	54,6	56,3
2425	Dorotea		24	58 686	57 391	-	57 359	-	33	-	20,0	20,8
2460	Vännäs		28	800	768	-	702	-	68	-	1,4	1,4
2462	Vilhelmina		37	182 427	174 021	-	173 926	-	95	-	20,9	21,6
2463	Åsele		78	12 994	12 700	2 332	10 251	-	117	-	2,9	3,0
2480	Umeå		86	66 766	8 910	-	8 714	15	186	-	12,7	3,8
2481	Lycksele		123	8 856	8 557	-	8 272	-	299	-	1,5	1,6
2482	Skellefteå		103	9 073	7 263	-	6 993	11	259	-	0,9	1,1
25	Norrbottens län		935	2 586 888	2 366 931	549 974	1 813 730	593	2 678	-	23,1	24,3
2505	Arvidsjaur		87	40 056	38 792	-	38 653	-	142	-	6,5	6,9
2506	Arjeplog		56	274 539	252 058	14 090	237 806	-	162	-	18,9	20,1
2510	Jokkmokk		93	914 136	851 937	427 371	424 371	-	200	-	47,3	48,4
2513	Överkalix		81	7 353	7 169	-	6 956	-	219	-	2,5	2,6
2514	Kalix		65	15 653	3 219	-	3 065	-	161	-	4,2	1,8
2518	Övertorneå		59	7 547	7 335	-	7 201	-	133	-	3,0	3,1
2521	Pajala		103	34 006	33 531	-	33 176	-	359	-	4,2	4,3
2523	Gällivare		76	669 933	629 316	98 260	530 764	-	297	-	39,8	40,1
2560	Älvsbyn		41	2 729	2 629	-	2 570	-	59	-	1,5	1,5
2580	Luleå		92	27 471	7 634	-	6 766	593	280	-	5,6	3,7
2581	Piteå		55	36 206	4 541	-	4 397	-	145	-	7,8	1,5
2582	Boden		103	10 721	10 367	-	10 036	-	340	-	2,5	2,6
2583	Haparanda		28	9 021	1 303	817	394	-	92	-	4,8	1,4
2584	Kiruna		32	537 516	517 099	9 436	507 575	-	89	-	26,2	27,0

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

SCB tar i samarbete med Naturvårdsverket fram årlig statistik om skyddad natur. Uppgifterna är officiell statistik inom ämnesområdet Miljö; Markanvändning.

Syftet med statistiken är att ge en översikt av skyddade områden i Sverige. Ett skyddat område är ett geografiskt definierat område som är permanent utpekat, reglerat och förvaltats för att uppnå specifika syften och bevarandemål. I Sverige används skyddade områden som samlingsnamn för skydd inom 7 kap miljöbalken samt för många av naturvårdsavtalen enligt jordabalken. Skyddade områden med stöd av miljöbalken inrättas i enlighet med förordningen om områdesskydd och nationalparksförordningen. Skyddad natur med specifika syften och reglerad markanvändning utgör en egen form av markanvändning. I juridiska och statistiska sammanhang skiljer man därför dessa områden från andra markslag.

Statistiken innehåller uppgifter om skyddad natur enligt miljöbalken, samt uppgifter om skyddade älvar, nationalstadsparken, Natura 2000, fridlysta arter, skog skyddad enligt jordabalken och som omfattas av markersättningar.

Publicering av statistiken sker årligen i form av ett Statistiskt Meddelande (SM) i serien Sveriges officiella statistik. SM publiceras i sin helhet på SCB:s webbplats www.scb.se. Där finns även statistiken i Sveriges statistiska databaser.

Merparten av data är hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur och databasen över Sveriges Natura 2000-områden. Databaserna finns publikt tillgängliga via kartverket Skyddad Natur som nås via Naturvårdsverkets webbplats. www.naturvardsverket.se/kartverket-skyddad-natur.

Årligt tema

Varje år görs en specialbearbetning inom ett särskilt tema, som en fördjupning av ett aktuellt ämne inom området Skyddad natur. Årets tema är det nya marktäckedata NMD och dess påverkan på statistiken.

Tidigare teman har varit friluftsliv, grön infrastruktur, skyddad skogsmark och våtmarker. Statistiken inom det årliga temat presenteras inte i Sveriges statistiska databaser. Det är inte årligt återkommande statistik och därför inte officiell statistik.

Definitioner och förklaringar

Instrument för skydd av skog

Ett instrument för skydd är en typ av formellt skydd. Varje instrument definieras i samband med statistikredovisningen, avsnitt *Statistiken med kommentarer*. Här följer definitioner och förklaringar som inte återfinns i andra avsnitt.

Inomstatlig överenskommelse

Överenskommelse sedan 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket, avseende områden som utpekades 2003-2004 inom ramen för regeringens uppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar. Områdena undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden. Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ändå ett formellt skydd. De erbjuds för bildande av naturreservat i det fall övningsverksamheten upphör.

Markersättningar

Omfattar ersättning för köp, intrångsersättning eller bidrag. Avtal om köp av fast egendom, samt överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare, tecknas som regel innan ett område förklaras som naturreservat. Inget av förfarandena innebär att området ges ett formellt skydd. Bidrag till kommuner delas som regel ut efter det att kommunen genomfört markåtkomst och fattat beslut om naturreservat för avsett område. Kommunala naturreservat har därför som regel redan ett formellt skydd vid den tidpunkt då bidraget utbetalas.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal som tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägare. Grunden för avtalstypen regleras enligt 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994) samt i lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Syftet med naturvårdsavtal är att utveckla och bevara höga naturvärden. Skyddet är tidsbegränsat och svagare än områdesskydd enligt miljöbalken. I avtalen ingår ofta områden som behöver en naturvårdande skötsel för att naturvärdena ska bestå och utvecklas. Områden som behöver utvecklas fritt kan också ingå.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, t.ex. avverkning, och/eller tolererar att naturvårdande och andra åtgärder vidtas inom området. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men avtalet specificerar inte åtgärder för fastighetsägaren. Avtalstiden kan vara upp till 50 år. Avtalet kan göras gällande gentemot en ny ägare, genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Det finns olika benämningar på naturvårdsavtal. Ekoparksavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och Sveaskog, utan statlig ersättning. Områdena är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal.

Vitryggsavtal har tecknats med Bergvik skog AB och avser bevarande av främst lövskog och död ved, för att gynna den hotade vitryggiga hackspetten. Dessa avtal har också tecknats utan statlig ersättning.

Naturtyper

De naturtyper som redovisas i statistiken definieras i enlighet med Nationella marktäckedata (NMD), som ligger till grund för klassningen av statistiken. NMD klassificerar marken i sex huvudgrupper, inklusive vatten.

Skog

Skog definieras som trädbeklädda områden med en trädhöjd på över 5 meter och en krontäckning på mer än 10 procent, eller träd som kan nå dessa värden. Definitionen följer *FAO forest definition - Global Forest Resources Assessments 2010 (FRA2010)*, med vissa undantag. Till exempel klassas skog i jordbruksmark och i bebyggda områden som skog, vilket inte överensstämmer med FRA2010. Även fruktodlingar och energiskog räknas som skog, om de uppfyller kriterierna för trädhöjd och krontäckning.

Skogen fördelas på undergrupperna utanför respektive på våtmark, vilka i sin tur fördelas på 8 undergrupper vardera, utifrån dominerande trädslag. Trädslagen är:

- Tallskog
- Granskog
- Barrblandskog
- Blandskog av tall och gran
- Lövblandad barrskog
- Triviallövskog

- Ädellövskog
- Triviallövskog med ädellövsinslag
- Temporärt ej skog (Öppna och igenväxande hyggen, stormfällda områden eller brandfält)

Öppen våtmark

Öppen mark där vattnet under en stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan. Minst 50 procent av vegetationen bör vara hydrofil, dvs fuktighetsälskande, för att man ska kunna kalla ett område för våtmark. Ett undantag är tid-vis torrlagda bottenområden i sjöar, hav och vattendrag. De räknas till våtmarkerna trots att de kan sakna vegetation. Definition är från Naturvårdsverkets rapport 3824 (Michael Löfroth, 1991 *Våtmarkerna och deras betydelse*).

Åkermark

Jordbruksmark som används för växtodling eller som hålls i ett sådant tillstånd att den kan användas för växtodling. Marken ska kunna användas utan någon särskild förberedande åtgärd, annat än användande av gängse jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner. Marken ska kunna användas för växtodling varje år. Undantag kan göras för ett enskilt år om särskilda omständigheter föreligger. Definition enligt Jordbruksverket SJVFS 2018:40.

Övrig öppen mark

Annan öppen mark som inte är våtmark, åkermark eller exploaterade vegetationsfria ytor. Indelning i undergrupperna:

- Övrig öppen mark utan vegetation
- Övrig öppen mark med vegetation

Exploaterad mark

Artificiella och vegetationsfria ytor som i hög grad är hårdgjorda. Indelning i undergrupperna:

- Exploaterad mark, byggnad
- Exploaterad mark, väg/järnväg
- Exploaterad mark, ej byggnad eller väg/järnväg

Vatten

Delas in i undergrupperna

- Sjöar och vattendrag
- Hav

Låg fjällskog

Kompletterande information i NMD. Trädklädda områden inom fjällnära gräns, med en trädhöjd på 2-5 meter och en krontäckning om minst 10 procent. Markklassen kan innehålla både fjällbjörk- och fjällbarrskog, videbuskar och buskar/träd på hyggen.

Regioner

Havsplaneområden

Statistik över marina nationalparker och naturreservat redovisas på havsplaneområden från Havs- och vattenmyndigheten (HaV), uppdaterade under 2019. En justering av områdena görs särskilt för den här statistiken, genom att dra in gränserna till kusten i marint vatten enligt NMD.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU/Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019.

Naturgeografiska regioner (SUS-regioner)

Den regionindelning som i denna statistik används för uppgifter om skogsmark. Indelning i fem naturgeografiska regioner anpassade till länsgränserna och den fjällnära gränsen.

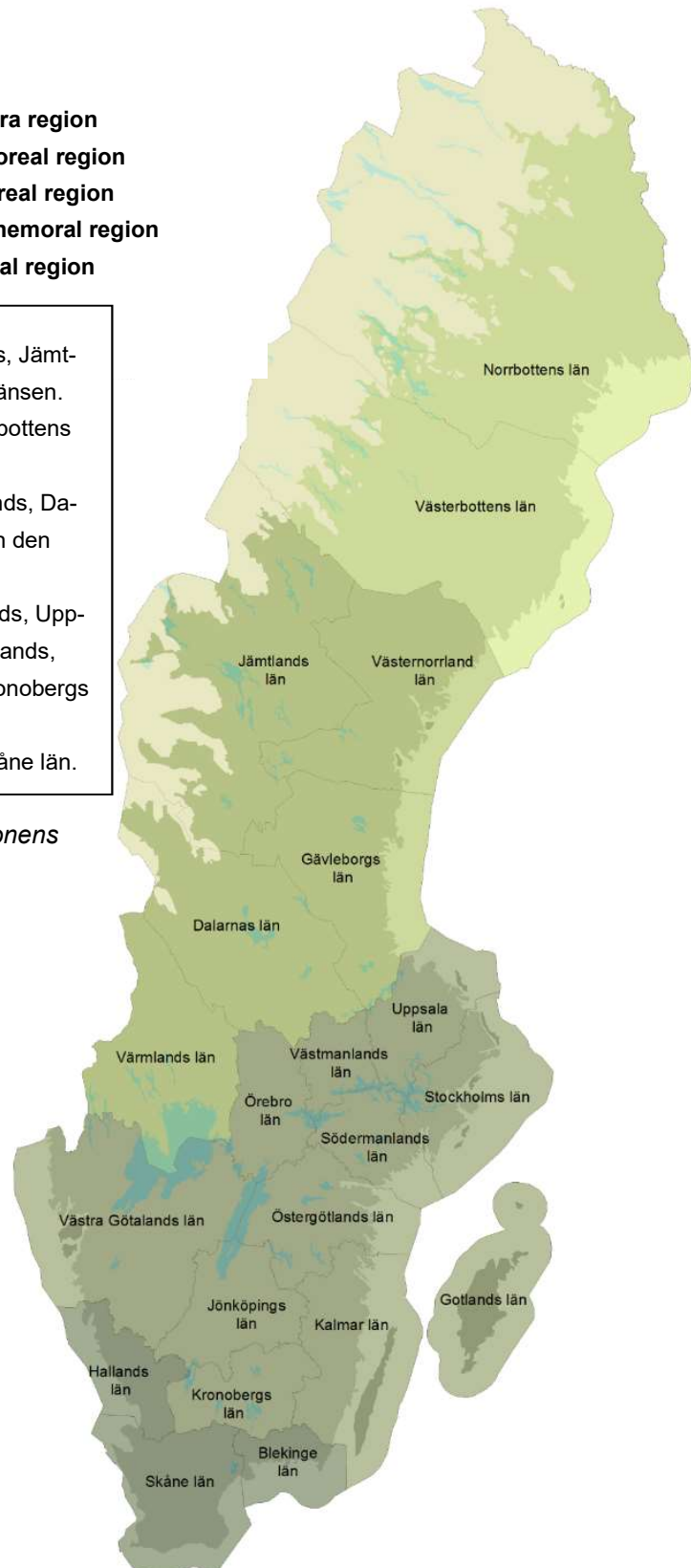
Karta 18. SUS-regioner – regionindelning vid redovisning av skogsmark

Regioner

	1. Fjällnära region
	2. Nordboreal region
	3. Sydboreal region
	4. Boreonemoral region
	5. Nemoral region

1. **Fjällnära region:** Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Dalarnas län ovan den fjällnära gränsen.
2. **Nordboreal region:** Norrbottens och Västerbottens län nedan den fjällnära gränsen.
3. **Sydboreal region:** Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län nedan den fjällnära gränsen.
4. **Boreonemoral region:** Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.
5. **Nemoral region:** Hallands, Blekinge och Skåne län.

Indelningen gjordes i *Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken (SUS) 2001*.

SCB:s statistiska tätorter 2015

En tätort är sammanhängande bebyggelse med minst 200 invånare. SCB avgränsar tätorterna geografiskt och beräknar därefter statistik per tätort. Mer information finns här: www.scb.se/mi0810

Information om statistikens framställning

Indata

Följande koordinatsatta register har använts vid produktion av statistiken:

- Naturvårdsregistret (NVR) i databasen VIC-Natur, uttag i februari/mars 2019
- Sveriges Natura 2000-områden, uttag i januari 2019
- Nationella marktäckedata (NMD), uttag i mars 2019
- Markägarkartan 2017, Naturvårdsverket
- Ängs- och betesmarksinventeringen från Jordbruksverket (TUVA) 2019-02-22
- Gränser för kommuner och län, baserade på Lantmäteriets fastighetskarta, uttag i januari 2019
- Vattenkarta, baserad på Lantmäteriets hydrografidata, 2019
- Registret över totalbefolkningen (RTB) 2018-12-31, samkört med adresser i Lantmäteriets fastighetsregister
- SCB:s statistiska tätorter 2015
- Havsplaneområden, HaV, 2019-03-14

Sekundärstatistik hämtas från andra källor. Det gäller uppgifter om fridlysta växter och djur, skyddade älvar, kulturresevat, kostnader, brottsmisstankar, internationella data och delar av statistiken om skogsmark.

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR), i databasen VIC-Natur. Det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 2018-12-31 gjordes i februari 2019. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2018.

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. NVR ersätter det tidigare registret och den s.k. NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Nationella marktäckedata (NMD)

Nationella marktäckedata (NMD) är en ny kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Det finns även en generaliserad

version. Utöver baskarteringen finns tilläggs-skikt med kompletterande information om objekthöjd, objektäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Karteringen genomfördes under 2017-2019. Delar av kompletterande kartunderlag har referensår 2015. Till Skyddad natur med referensdatum 2018-12-31 har den första versionen av NMD använts, vilken publicerades i mars 2019. Enligt plan ska NMD uppdateras regelbundet.

Mer information finns här: <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Kartor/Nationella-Marktackedata-NMD/>

Land- och vattenarealer för kommuner och län

Geodata och statistik produceras och publiceras av SCB, med Lantmäteriets fastighetskarta och geodata för hydrografi som grund. Mer information finns här: www.scb.se/mi0802

Registret över totalbefolkning (RTB), kopplat till adresser

RTB innehåller uppgifter som är av grundläggande betydelse för information om Sveriges befolkning. Systemet omfattar register som är grunden för den officiella befolkningsstatistiken och som tillhandahåller basuppgifter för stora delar av SCB:s verksamhet. Mer information finns här: <https://www.scb.se/contentassets/8f66bcf5abc34d0b98afa4fcbfc0e060/rtb-bar-2016.pdf>

Uppgifterna i RTB har av SCB kopplats till belägenhetsadresser i Lantmäteriets fastighetsregister.

Skyddad skog

Indata för avsnittet om skyddad skog är:

- Nationalparker, naturreservat och skogligt biotopskyddsområde, med status gällande och ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2018-12-31. Från VIC Natur 2019-02-08.
- Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat, från VIC Natur 2019-03-08.
- Naturreservat, beslutat och överklagat, ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2018-12-31. Från VIC Natur 2019-02-06.
- Skogligt biotopskyddsområde, beslutsdatum t.o.m. 2018-12-31, lagkraftvunnet datum fr.o.m. 2019-01-01 samt områden som saknar lagkraftvunnet datum. Från Skogsstyrelsen 2019-02-14.
- Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, avtalsdatum start t.o.m. 2018-12-31. Från VIC Natur 2019-01-02.
- Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, avtalsdatum t.o.m. 2018-12-31. Från Skogsstyrelsen 2019-02-21.
- NO/NS bestånd inom Sveaskogs ekoparker och Bergviks vitryggsavtal, från Skogsstyrelsen 2019-02-26 resp. 2019-02-13
- Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS, ägda av Fortifikationsverket, uttag i VIC-Natur 21 december 2018.
- Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010.
- Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd" från 2019-01-02, intrång från 2019-01-11 och bidrag från 2019-01-11 (avtals- resp. beslutsdatum t.o.m. 2018-12-31).
- Föreskrifter mot skogsbruk, VIC Natur 2019-01-08.
- Natura Naturtypskartering NNK 2019-01-03.
- Länsgränser från Statistiska Centralbyrån 2019.
- Fjällnära gräns från Skogsstyrelsen 2019-02-28.
- Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad från VIC Natur 2019-04-04.

- Nationella Marktäckedata produktivitetsskikt ogeneraliserad från VIC Natur 2019-04-04.
- Riksskogstaxeringen (SLU), Skogsdata 2018

Referensdatum

Statistiken redovisar genomgående skyddad natur som vid datumet 2018-12-31 hade status laga kraft/gällande. Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Detta medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade.

I avsnittet om skyddad skog redovisas även naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum, men ej hade vunnit laga kraft. Det görs för att få en samstämmighet med den nya statistikprodukten *Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark*.

Bearbetningar

Omland tätort

Skyddad natur i och omkring tätorter har beräknats inom en zon på 3 kilometer från gränsen för SCBs statistiska tätorter 2015.

Land- och vattenarealer

De skyddade områdenas totalarealer innehåller både land- och vatten. Vattenarealerna består av såväl sötvatten som hav. De skyddade områdenas fördelning i land- och vattenarealer beräknas med hjälp av vattenkartan i Lantmäteriets digitala fastighetskarta. Det har en noggrannhet som motsvarar kartskalan 1:10 000.

Några Natura 2000 SCI-objekt som enligt beslut endast består av vatten, delas inte mot fastighetskartans vattenskikt för beräkning av land- och vattenarealer. Istället klassas hela deras yta som vattenareal. Det gäller följande SCI-objekt:

Namn	SITECODE
Byskeälven	SE0820432
Byskeälven	SE0810437
Görjeån	SE0820728
Laisälven	SE0820737
Piteälven	SE0820434
Råneälven	SE0820431
Torne och Kalix älvsystem	SE0820430
Vindelälven	SE0810435
Åbyälven	SE0820433
Åbyälven	SE0810438
Lögdeälven	SE0810433
Öreälven	SE0810434

Skyddad natur per kommun

Skyddad natur per kommun beräknas för skyddstyperna nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområden (skogliga och övriga), samt för en sammanslagning av dessa skyddstyper. Vattenskyddsområden per kommun redovisas i en egen tabell, samt på karta.

Arealuppgifter har beräknats av SCB i GIS-miljö. De skyddade arealerna på läns- och kommunnivå har fördelats med hjälp av digitala gränser med en noggrannhet som motsvarar skala 1:10 000.

När ett skyddat område sträcker sig över kommungräns redovisas det som ett område i varje kommun. Detsamma görs för redovisning av nationalparker och vattenskyddsområden som sträcker sig över länsgräns. Övriga områden delas inte mot länsgräns, utan antalet förs till det län där den största delen av området finns.

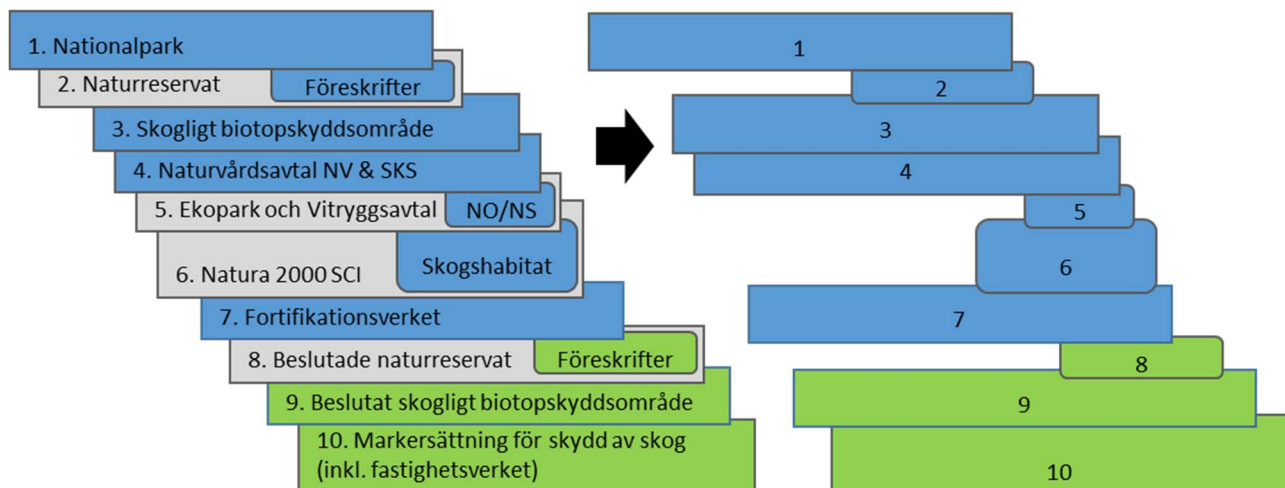
Om någon del av området är mindre än 10 hektar per kommun och utgör mindre än 50 procent av hela områdets area, är det inte medtaget i antalsuppgiften för den aktuella kommunen. Undantag görs för de områden vars totala areal är mindre än 10 hektar. Då redovisas de olika delarna per kommun, om inte delytan understiger 0,005 hektar.

Skyddad skog

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade vilket följer av lagstiftningen. Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker och områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett (s.k. vitryggsavtal) inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO resp. NS). Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat, inkluderas endast de delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioriteringsordningen i skissen nedan, så att överlappande ytor exkluderas och dubbelräkning av arealer undviks.

Figur 5. Exkludering av överlappande arealer skogsmark

NMD har använts för beräkning av skyddad och total areal skogsmark, både avseende produktiv och improduktiv skogsmark.

Information om statistikens kvalitet

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0603.

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-

talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet i geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras.

Områden som sträcker sig över kommungräns redovisas ofta som ett område i vardera kommunen med olika objektidentitet.

I statistiken till och med 2006 användes de manuella arealerna från VIC-Natur, som länsstyrelserna själva angav. I 2007-2010 års statistik användes de arealer som genererades automatiskt i VIC-Natur, då de ansågs vara av högre kvalitet. Från och med 2011 års statistik används land- och vattenarealer som beräknas av SCB i samband med att statistiken tas fram. Geodata från VIC-Natur och över administrativa indelningar används i beräkningen.

Statistiken avser normalt hela skyddsobjekten, oberoende av om strikt skydd gäller eller ej. Inom ett flertal skyddade områden ingår vattenytor som inte har något egentligt skydd, men som har medtagits av arronderingsskäl. Skog både med och utan föreskrifter mot skogsbruk ingår, om inte annat anges. I Natura 2000-arealen ingår både ytor med utpekade habitat och ytor som saknar habitat, om inte annat anges.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserscanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den ogeneraliserade produkten har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 ha), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Ingående klasser, förväntad noggrannhet och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivning http://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_NMD2018Basskikt_v1_0.pdf

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som *skogsmark* har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i Riksskogstaxeringen (RT). NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i RT jämförs med NMD:s areal av skogsmark så har NMD nationellt sett 4 procent mindre skogsmark än RT. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, så har NMD nationellt sätt 2 procent mindre produktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelse på länsnivå.

Det tidigare underlaget för beräkning av naturtyper var *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige (KNAS)*. KNAS hade en avgränsning av skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000-2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Referensdatum i långa tidsserier

Från och med 2015 års statistik används gällandedatum (laga kraft) som grund till statistiken över nationalparker, naturreservat och naturvårdsområden i diagram 2, 3 och 6. Tidigare statistik utgår från beslutsdatum. Beslutsdatum används fortfarande för Natura 2000, eftersom den skyddsformen saknar gällandedatum.

Diagram 6 visar vilka marktyper som har skyddats under sedan 2000, utifrån ursprungligt gällandedatum. Utökningar av områden som bildades innan 2000 ingår inte. För områden bildade 2000 eller senare visas utökningar på ursprungligt gällandedatum, även om utvidgning har gjorts senare. Därför skiljer sig den sammanlagda arealen per år i detta diagram, jämfört med den ökning som visas i Tabell 1.

För flera naturreservat har det fattats beslut om att ändra den geografiska utbredningen, vanligtvis i form av en utökning. I statistiken redovisas den nuvarande utbredningen från och med det år området blev gällande, även om det ursprungliga beslutet inte omfattade hela nuvarande ytan. Exempelvis hamnar den stora ökningen av Natura 2000-området Bästeträsk på ursprungligt gällandedatum 1998, trots att utvidgningen gjordes under 2015.

Helt nya objekt kan ibland ersätta objekt på samma plats. Det leder till att arealer som tidigare har redovisats för ett visst år försvinner från detta årtal och istället blir synliga det årtal som det nya objektet bildats. Exempelvis så ersätter det stora marina Natura 2000-objektet *Hoburgs bank och Midsjöbankarna* (beslutat 2016) de tidigare Natura 2000-objekten *Hoburgs bank* (beslutat 2002) och *Norra Midsjöbanken* (beslutat 2008).

I de specifika fall då naturreservat har upphävts (kräver synnerliga skäl enligt miljöbalken) har de normalt ersatts av ett annat skyddat område, till exempel genom att området ingår i ett nytt naturreservat eller i en nationalpark. I statistiken saknas därmed skyddade arealer som har varit skyddade, men inte är det idag. Det förekommer också att den skyddade arealen saknas för några år och redovisas först från och med när beslutet om det nya området togs.

Internationella jämförelser

Det är svårt att göra jämförelser mellan olika länders statistik om skyddade områden. Detta beror bland annat på att lagstiftningen delvis skiljer sig mellan länderna, att den institutionella strukturen är olika och att det finns en variation i uttolkning av begrepp och anvisningar. Statistiken ger därför inte en fullständig bild av skyddets faktiska kvalitet och omfattning.

I Sverige omfattar Natura 2000-nätverket ofta strikt skyddade områden. Det beror på att en betydande del av dessa områden utgörs av känsliga naturskogar och odikade våtmarker som behöver ett strikt skydd, med till exempel förbud mot skogsbruk. I länder där områdesarealerna domineras av kulturlandskap har ett mindre strikt skydd bedömts vara tillräckligt för att bevara områdenas värden. Därför kan statistiken omfatta skydd med olika former av restriktioner.

World Database on Protected Areas (WDPA) innehåller data om världens skyddade områden. Ansvar för databasen ligger sedan 1981 hos FN:s miljöprogram, United Nations Environment Programme - World Conservation Monitoring Centre (UNEP-WCMC), med hjälp av Internationella Naturvårdsunionen (IUCN). I databasen finns statistik över alla områden, skyddade enligt lag i respektive land.

Kartverktyget www.protectedplanet.net ger mer specifik information om skyddade områden i världen.

Förändringar jämfört med föregående års statistik

Naturtyper och skogsmark

Med anledning av att ny data för marktäcke används för att beräkna statistik över naturtyper och skog inom formellt skydd, uppstår stora förändringar jämfört med tidigare redovisad statistik. 2018 års statistik över naturtyper går därför inte att jämföra tidigare redovisade uppgifter.

Skillnaderna har delvis sin grund verkliga förändringar av skyddets omfattning och marktäcke, men beror framförallt på skillnad i definitioner och skala i den data som ligger till grund för beräkningarna. För att kunna visa de verkliga förändringarna har en ny beräkning gjorts av naturtyper inom 2017 års skyddad natur.

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Naturvårdsverket

Mer information om Skyddad natur finns på Naturvårdsverkets webbplats.
www.naturvardsverket.se/Amnen/Skyddad-natur/

Kartverktyget Skyddad Natur

Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för statistiken över Skyddad natur.

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om biotopskyddsområden och naturvårdsavtal på skogsmark. Eftersom de beräknar statistik utifrån beslutsdatum per stämmer inte uppgifter med SCB:s statistik, som använder gällandedatum per skyddat område.

<https://www.skogsstyrelsen.se/statistik/>

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

HaV:s uppgift avseende skyddad natur är att vara vägledande, stödjande och pådrivande i länsstyrelsens och kommunens arbete med akvatiskt områdesskydd.

<https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/skyddade-omraden.html>

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet arbetar med samordning och samverkan kring Sveriges kulturresevat.

<https://www.raa.se/kulturarv/landskap/kulturresevat/>

Teckenförklaring

–	Noll
0	Mindre än 0,5
0,0	Mindre än 0,05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges
.	Uppgift kan inte förekomma
*	Preliminär uppgift

Tidsserier

Tidsserier över utvecklingen av skyddade områden inom kommun, län och riket finns i SCB:s statistikdatabas. Den nås via produktsidan www.scb.se/MI0603

Tips vid användning av statistiken

Begrepp inom statistiken över skyddad natur kan ibland skilja sig åt, beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är därför viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Naturresevat med <u>gällande/laga-kraft-yunnet</u> beslut	Arealer för markersättningar/marklösen för <u>bildande</u> av naturresevat
---	--

Arealer <u>med</u> föreskrifter mot skogsbruk	Areal <u>utan</u> föreskrifter mot skogsbruk
---	--

Skyddad skogsmark <u>totalt</u>	Skyddad <u>produktiv</u> skogsmark
---------------------------------	------------------------------------

Skyddad natur <u>ovan</u> gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur <u>nedanför</u> gränsen för fjällnära skog
--	--

Överlapp mellan skyddstyper, t.ex. att Natura 2000 ofta överlappar arealer med nationalparker eller naturresevat

In English

Summary

Until 1 January 1999, the main legislative provision for nature protection in Sweden was embodied in the Act on the Management of Natural Resources (NRL). On 1 January 1999, this Act was replaced by the Environmental Code.

The purpose of this report is to give an overall picture of protected areas in Sweden. Protected areas are primarily defined here as statutory protection of nature regulated by the Environmental Code. The information is mainly collected from the Swedish Environmental Protection Agency's database on protected nature. However, the total sum of formally protected nature also includes areas regulated by other legislation and agreements.

Protected nature 31 December 2018

Nationally designated areas of protection encompass almost 9 million hectares in total (marine areas included). Land areas and inland water account for 75 percent of that area. This represents 15 percent of Sweden's land surface, including inland waters.

Overview of protected areas in Sweden, 31 December 2018

Type of protection	Number of areas	Area in hectares			Share of Sweden's total land area, including inland waters	
		Total area, including marine water	Land area	Inland waters		Marine water
Permanent formal protection						
National parks	30	743 235	633 651	63 604	45 981	1.6%
Nature reserves	4 930	4 808 590	3 939 158	309 402	560 030	9.5%
Nature conservation areas	90	149 161	109 471	13 345	26 345	0.3%
Habitat protection areas in forest land	8 251	30 392	30 326	64	2	0.1%
Habitat protection areas, other	114	314	264	4	46	0.0%
National City Park	1	2 614	1 806	14	794	0.0%
Natura 2000	4 539	7 794 568	4 748 246	1 042 676	2 003 646	12.9%
Total, overlapping areas not included		8 690 671	5 380 269	1 086 743	2 223 659	14.5%
Time-limited formal protection						
Nature conservation agreements	18 262	170 219	168 759	1 439	21	0.4%
Agreement between government agencies						
Fortifications Administration	56	32 284	30 851	1 378	56	0.1%
All of the above types of protection, overlapping areas not included		8 893 318	5 580 044	1 089 560	2 223 714	14.9%

Since 2012, designated protected areas (marine and terrestrial) have increased by 1.6 million hectares. The new protection mainly consists of marine areas, of which a large share were constituted in 2016 in the form of Natura 2000.

Nationally designated areas, most commonly located in national parks and nature reserves, are unevenly distributed across the country because of the need to protect large old-growth forest areas in mountainous regions. Eighty percent of the national designated land area is located in the three northernmost counties. The protected areas in these counties are concentrated in the mountains or along the edge of the mountain chain.

Sweden has large areas of protected nature per capita compared with other countries in Europe. On the other hand, if we consider protected nature as a share of the total area, many other European countries have protected larger shares of their territories.

List of tables

Protected nature by municipality 53

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skog	habitat protection area in forest land
biotopskyddsområde på övrig mark	habitat protection area on other land
djur- och växtskyddsområde	wildlife sanctuary
exploaterad mark	artificial surfaces
Fortifikationsverket	Fortifications Administration
fridlyst	protected (by law)
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga-kraft	valid by law
hav	marine water
Havs- och vattenmyndigheten (HaV)	Swedish Agency for Marine and Water Management
havsområden	marine regions
improduktiv skog/impediment	non-productive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
instrument för skydd	protection tool /type of protection
Jordabalken	Land Code
kulturresevat	cultural reserve
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
låg fjällskog	mountain low forest
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
nationalstadspark	national city park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions

naturminne	natural monument
naturreservat	nature reserve
naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
naturvårdslagen	Nature Conservation Act
naturvårdsområde	nature conservation area
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency
nedan fjällnära gräns	below the mountain border
ovan fjällnära gräns	above the mountain border
permanent formellt skydd	permanent formal protection
Registret över totalbefolkningen (RTB)	Swedish register on total population
Riksantikvarieämbetet	Swedish National Heritage Board
Riksskogstaxeringen	The Swedish National Forest Inventory
sjöar och vattendrag	inland waters
skogsmark	forest land
Skogsstyrelsen	The Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
skyddade älvar	protected rivers
skyddstyp	type of protection
SCB:s statistiska tätorter	localities/urban areas according to Statistics Sweden
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection
tillgänglighet	accessibility
vattenkraftsutbyggnad	exploitation of hydroelectric power
vattenskyddsområde	water protection area
åkermark	arable land
öppen våtmark	open wetlands
övrig öppen mark	other open land